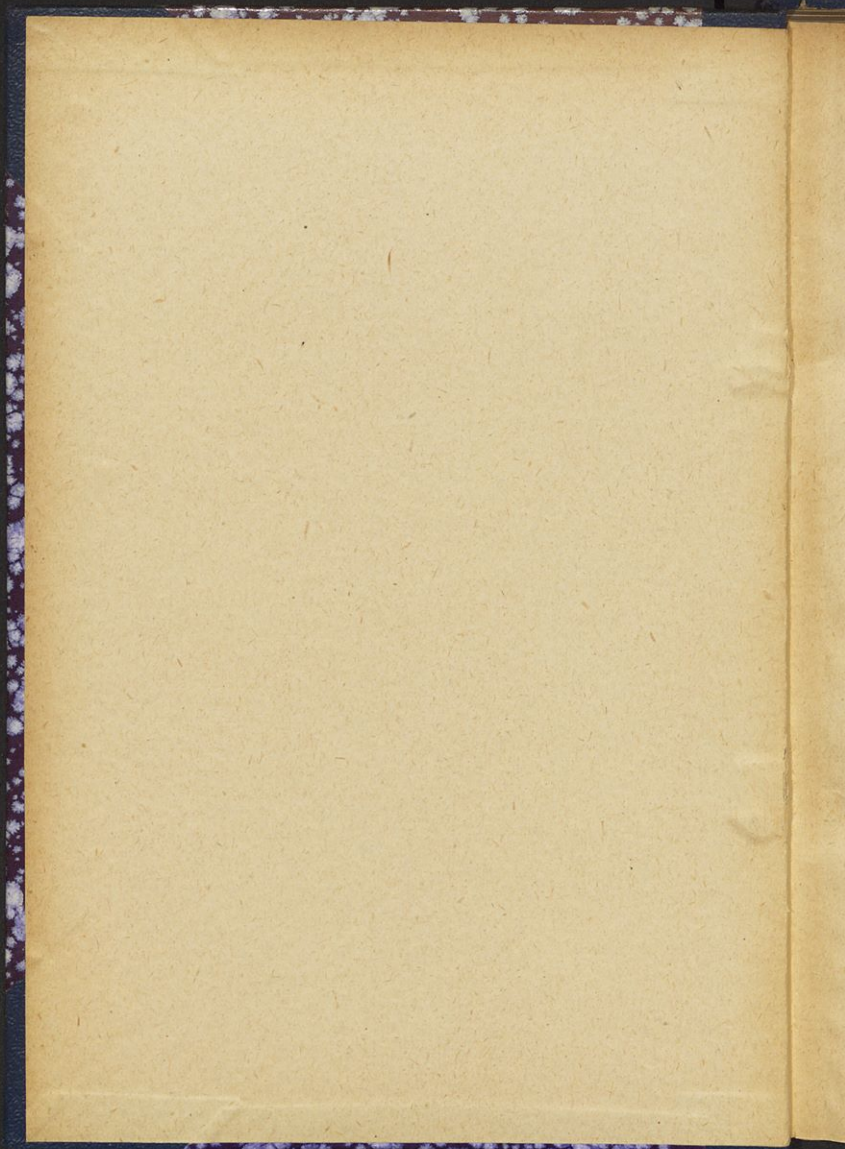

11
C26.025
f

 Cg 80

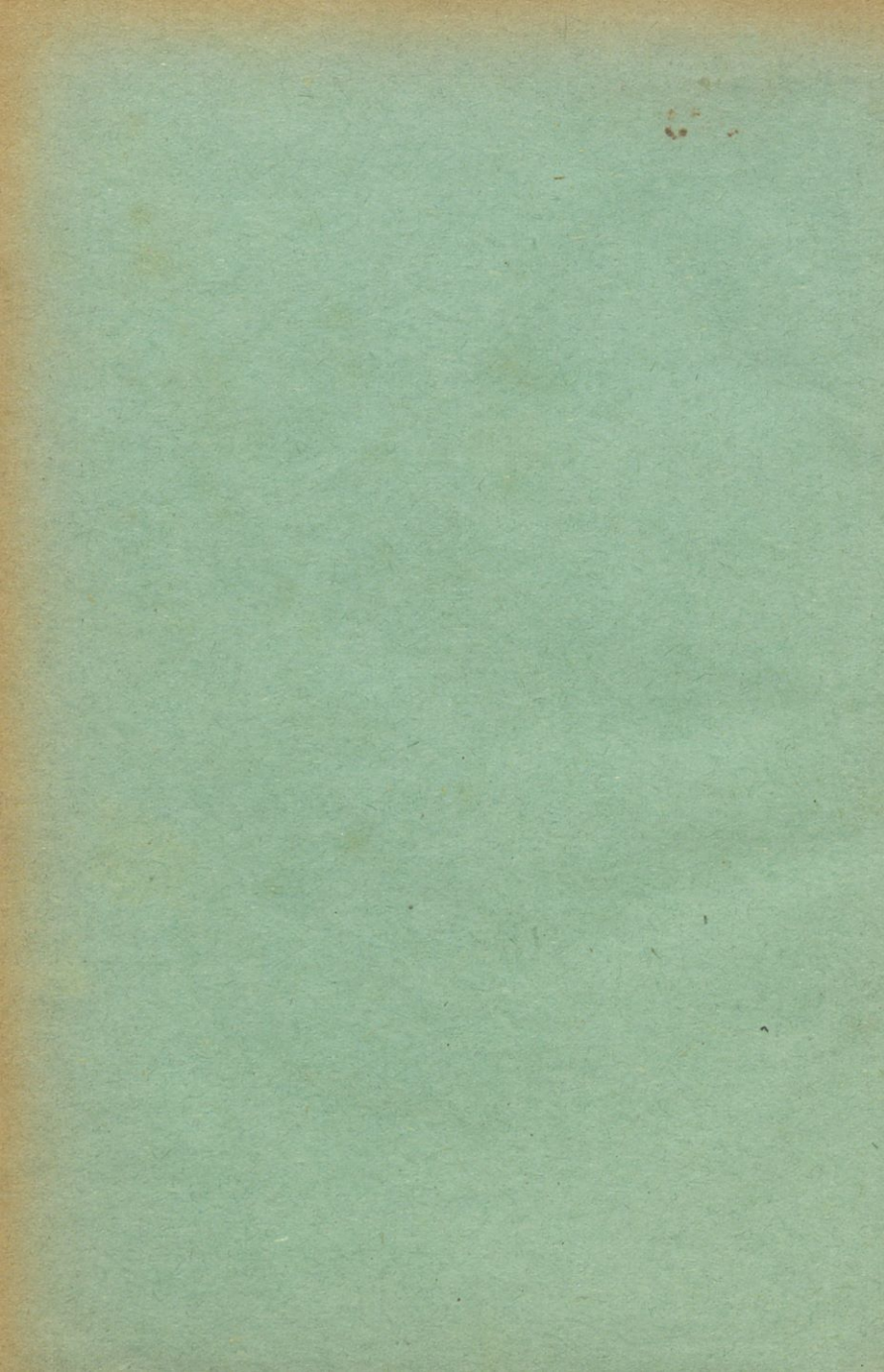

373

М К С З С В О Г В

М С — З Р Р М В

*Jenko — Hassl
Izum*

SLOVENSKIH VEČERNIC 91. ZVEZEK

I Z U M

SPISALA

METOD JENKO

VIKTOR HASSL

1938

IZDALA IN ZALOŽILA DRUŽBA SV. MOHORJA

II C 26.085 f

III = 03000339A

Za obnovo
Univerzitetne biblioteka

podaril
dne
Tausig Stefan
7/7 1844

Prvo poglavje.

V dvonadstropni hiši, v eni izmed redkih tihih newyorških ulic, je prebivala ugledna družina rentierja Johna Rollanda. Tišina sončne velike noči je zavladala po vseh udobnih sobah te srečne rodbine. Le zaroka Rollandovega sina Erwina z gospodično Mary Stein, nečakinjo velikega in predrznega špekulanta in bankirja ter propalega inženirja Simona Blumenherza, je razživila mirno velikonočno prazničnost. Zaroke niso slavili bučno in slavnostno, marveč skromno, pa tem prisrčneje.

Erwin je bil močan, postaven fant, v šestindvajsetem letu, lepih potez in razumnega izraza; bil je slušatelj elektrotehnične fakultete v New Yorku in se je pridno pripravljaj na zadnje skušnje in diplomo. Njegova zaročenka Mary Stein je bila črnolaso in živahno dekle, ognjevitega pogleda, slušateljica pravne fakultete; z Erwinom sta bila prijatelja že izza mladih let.

K praznovanju zaroke je bilo povabljenih več prijateljev gospoda Rollanda, med njimi Alfred Kraus, Erwinov najboljši prijatelj, ki je pripeljal s seboj tudi svojo zaročenko Anny Wimmer.

Alfred Kraus je bil sin siromašne vdove upokojenke. Živela sta v velikem pomanjkanju, toda pošteno ime rodbine Katarine Krausove je bilo povsod čislano. Vsem je bilo znano, s kakšno požrtvovalno ljubeznijo in samozatajevanjem je hotela pripraviti Alfredu boljšo bodočnost. Nešteto noči je prespala s praznim želodcem, se odrekla vsem priboljškom, da je le lahko kupovala Alfredu drage knjige in obleko. Alfred, sin edinec, je bil sošolec Erwinov in leto mlajši od njega. Bila sta si dobra prijatelja že od nekdanj, skupaj sta študirala in se skrbno pripravljala za diplomo, ki sta jo imela dobiti v nekaj mesecih.

Na obsežnem posestvu očeta Johna Rollanda je Erwin imel svoj elektrotehnični laboratorij, ki je bil izvrstno urejen in opremljen z najnovejšimi stroji. Tu sta z Alfredom prebila mnogo zanimivih dni in noči ob eksperimentiranju. Rollandu so bila denarna sredstva na razpolago, uspeli so mu mnogi, dotlej še neznani in za bodočnost morda velepomembni poskusi. Največ dela in ljubezni pa je polagal v poskuse z visokofrekvenčnimi žarnicami. Te žarnice je z natančnimi in umetnimi pripravami poganjal okrog elektromagneta; pri tem se mu je rodila misel enega najvekovitejših elektrotehničnih izumov. Začel je misliti, kako bi oddajal električno strujo in jo zgostil prav do trdne in nosilne oblike. Prav dobro se je zavedal, kako važna je ta iznajdba, zato jo je hranil popolnoma zase, še svojemu iskrenemu prijatelju Alfredu je ni zaupal. Napravil si je nadrobne načrte. Začel je s prvimi poskusi o prenašanju trdih predmetov po trdni podlagi električnega toka. V strahu, da ne bi kdo zvedel za njegov izum, je postajal do Alfreda zmeraj nezaupnejši in ni hotel z njim več veliko eksperimentirati. Ta nezaupnost je bila neutemeljena in brez podlage, zakaj Alfred je bil pošten in značajan in mu še od daleč ni nameraval škodovati ali celó posneti njegovih načrtov. Tudi Alfred je polagoma opazil Erwinovo čudno vedenje, začutil je, da se ga Erwin ogiblje, da je postal redkobeseden, in bolelo ga je, ker ni razumel njegovega vedenja. Kljub občutljivosti je vse to vendar prenašal še dosti dobro.

Čas je medtem hitel in naglo so se bližali izpiti. V drugi polovici oktobra sta Erwin in Alfred dovršila študije, napravila izpite in postala inženirja elektrotehnike.

Drugo poglavje.

Splošno veselje je zavladalo pri Rollandovih in Krausovih zaradi Erwinovega in Alfredovega uspeha. Mlada inženirja sta povabila sošolce in prijatelje na zabavni večer v hotel Excelsior, kjer bi slavili konec naporenega študija.

Vsi so se iskreno veselili njunega uspeha in nestrpno pričakovali večera, ko bodo za nekaj ur pozabili

prestane težave. Večer pred slavjem je bil izredno lep, nebo čisto kakor gorski potok in zvezde so čudovito sijale. Po gladkih asfaltnih cestah so drčali dolgi in nizki avtomobili, v njih svila, zlato, biseri in dolarji. Pred hotelom pa je bila že zbrana majhna družba glasnih absolventov in njihovih prijateljev, pravo nasprotje brzečemu bogastvu.

Med to gručo prešernih študentov je bil tudi gospod Simon Blumenherz. Alfredu ta človek ni bil posebno pri srcu, predobro je poznal njegovo grabežljivost. Blumenherz se tudi najostudnejših sredstev ni ustrašil za dosego svojih načrtov. Blumenherz je hotel pridobiti Johna Rollanda za neko pogodbo glede posestva. Kakšne namene je pri tem skrival Blumenherz, gospodu Rollandu ni bilo znano. Vedno se je sukal okrog Rollanda in iskal prilike, da pride z njim v ožje zveze. Pri tem mu je mnogo pomagala nečakinja Mary Stein, saj jo je imel popolnoma v oblasti; spretno je gladila pot njegovim načrtom. Lepa in svetska Mary je bila razvajena, zapravljava, njene zahteve bajne in že celó Blumenherzu neznosne.

V veliki dvorani hotela Excelsior se je medtem nabralo mnogo študentov in so se razigrano zabavali. Godba je razživila zbrano družbo, plesali in pili so najbolj izbrana vina po mili volji. Hotel Excelsior je bil zbirališče newyorških visokih krogov, vsakovrstne gospode in seveda tudi časnikarjev. Erwinu ni bilo mnogo do diplome, bil je izredno vesel in dobre volje predvsem zaradi svojega izuma. V pijanem navdušenju se je večkrat posmehnil, češ kaj je meni zemeljska krogla, ko jo lahko obletim v štiriindvajsetih urah. Gostje ga seveda niso razumeli in so se smejali kar tjavdan. Veselje se je stopnjevalo vzporedno s praznimi steklenicami; polagoma se je vse zbralo okoli Rollandovega omizja. Alfred je dolgo opazoval Erwina in slutil, da nekaj ni prav; vzdrževal se je alkohola, da bi lahko zanesljivo zasledoval prijateljevo početje.

Pri sosednji mizi je sedel dopisnik velikega dnevnika »Newyork Times«. Živo se je zanimal za mlado družbo in povpraševal po inženirju Erwinu Rollandu. Erwinovi prijatelji so ga o vsem poučili, naglašali nje-

gove vrline in podčrtavali posebno njegovo izvedenost v elektrotehniko. Časnikarju so tudi pojasnili, da slavijo pravkar dovršene skušnje. Steklenica za steklenico se je praznila, veselje pa raslo.

Družba okrog Erwina je postajala čedalje glasnejša; posebno omamljen je bil mladi Rolland. Ko so se mu zbrani prijatelji posmehovali, češ da je vse skupaj le plod domišljije, se je sredi krohota iznenada dvignil, se ves iz sebe besno pognal k spojni plošči za električno razsvetljavo plesišča in z nekaj zamahi razbil zaščitno steklo. Vsa dvorana je pobledela, se zresnila, se obrnila k stikalu in z grozo zapazila po obrazu vsega potnega Erwina, ki je v tem trenutku že prijemal za stikala električne struje, izklopil del razsvetljave in besno vpil:

»To, vidite, sem izumil!«

Medtem je že stekel k žarometu, ga obrnil proti plesišču in stopil predenj. Opotekajoč se, je komaj slišno rekel: »Pomislite, kaj bi bilo, če bi ta svetlobni žarek strdil, da bi prenesel največjo težo ali da bi bil celó nezlomljiv?«

Vsa dvorana je prasnila v smeh, Erwin pa se je stresel in razburjeno gledal po zakajeni dvorani.

»Dà, danes se mi še smejete, v najkrajšem času boste videli vse te besede uresničene in strmeli boste. Žarometov svetlobni žarek se sicer ne dá strditi, pač pa poseben električni tok. To je tok z večmilijonsko frekvenco, ki ga proizvajamo z elektromagnetni, na kakršnih boste lahko vi vsi sedeli, če vam bo dolg čas.«

Zadnje besede so bile že komaj slišne, ves izmučen je obmolknil. Dvorana je utihnila, le rahel šepet je šel od ust do ust, vprašujoč, kdo neki je ta človek?

Po kratkem odmoru je zbral vse svoje sile in zopet začel razlagati.

»Pa še to, ne le da sem strdil tak električni tok, še več: vse vaše puhle glave se bodo lahko z velikansko brzino dveh tisoč kilometrov na uro prepeljale okrog sveta v enem samem dnevu. Svoja izvajanja vam bom, če hočete, tudi dokazal!«

Dvorano je znova zajel val opojnega smeha, gospé v dragocenih oblekah so pri tem kar norele, misleč, da se je Erwinu zbledlo.

Alfred pa je ostal sredi teh dogodkov dostojanstveno resen. Hipoma se je spomnil, da je morda prav ta iznajdba vzrok Erwinovemu vedenju v zadnjem času. Dobro je vse premislil in obžaloval Erwinovo skrivanje izuma, tolažila ga je edinole misel, da ljudje o vseh njegovih besedah popolnoma napačno sodijo, misleč, da je pijan. Sreča je tičala prav v tem.

Vse to početje je ostro opazoval in trezno presojal po donosnosti tudi Simon Blumenherz. Radovednost in večna misel na lahek zaslužek sta ga privedli do Alfreda. Že je hotel staviti Alfredu vprašanje, ko je isti hip stopil v dvorano hotelski ravnatelj v spremstvu dveh policijskih uradnikov, hoteč napraviti v dvorani red in odstraniti Erwina.

Ravnatelj je stopil k Erwinu, ga opozoril in zahteval, da oddide. Erwin ga je ves razkačen odrinil in zavpil: »Osel, tudi vi mi ne verjamete; povabim vas, da pridete v moj laboratorij in se sami prepričate!«

Ravnatelj je ob teh besedah onemel in nehoté prikipal; vsa dvorana pa je znova zavalovila, drla k Erwinu in hotela z njim v laboratorij.

Alfred je zaslutil nevarnost za Erwinov izum, saj je zbudil radovednost in nestrpnost posebno številnim navzočnim inženirjem, ki so kakor lačne zveri prežali na vsako Erwinovo besedo. Alfred je odločno stopil v gručo, ki je že dušila Erwina, ga prijel krepko za roko in mu prigovarjal, naj vendar že gre domov. Komaj ga je spravil iz hotela, a vsa družba se je usula za njim. Vsi so se hoteli odpeljati k Rollandu na stanovanje. Med njimi je razdraženo mencial seveda Simon Blumenherz in srepo gledal prédse. Pohlep ga je gnal za Erwinom. Zanimal ga je njegov izum in predvsem njegova denarna vrednost.

Vsa družba okrog Rollandovih je bila izredno dobre volje, samo Alfred je bil redkobeseden. Kaj kmalu je množica avtomobilov obstala pred Rollandovim laboratorijem.

Erwinu se je zgovornost stopnjevala od minute do minute, prav tako tudi nepočakanost spremljevalcem. Ves navdušen je Erwin gostobesedno razlagal in kazal učinek svojega izuma, predvsem strnjeno električno strujo v kolobarju okrog magnetu. Hitel je kazati tudi

načrte in skrivnostne račune, s katerimi si je moral pomagati.

V omotičnem stanju je zagrešil Erwin usodno napako: pozabil je zakleniti laboratorij...

Ko se je Alfred prepričal, da je vse res, kar je že sumil, se je kmalu poslovil in odšel domov. Vso noč ni mogel zatisniti očesa; bolelo ga je, da mu Erwin tega ni hotel zaupati.

Ko se je družba polagoma razšla, je ostal še — Simon. Zavedajoč se važnosti tega izuma, je že ves večer iskal poti, kako bi prišel do teh načrtov, ali pa bi jih vsaj posnel. Neopaženo je smuknil v garderobo po čisto majhen fotografski aparat. V njem je bil še nerabljen film za štirideset posnetkov. Brez tega aparata si Simona ni bilo mogoče misliti; imel ga je zmeraj s seboj in še nikoli mu ni prišel tako prav kakor sedaj. Nekaj gostov je bilo še okrog Erwina in to priliko je izrabil Simon, da je odšel v laboratorij. Tam je v divjem pohlepu zagrabil šop načrtov, jih hitro razgrnil in začel po vrsti fotografirati. Pošastno mu je žarel obraz v svitu žepne baterije in slišalo se je samo škrtanje aparata. Kmalu je opravil. Načrte je vse vprek spravil na kup in varno spravil aparat v žep.

Zadovoljen nasmešek okrog ust je dajal njegovemu obrazu poseben izraz.

Simon se je vrnil v Rollandovo družbo in začel prazniti kozarec za kozarcem, zakaj vedel je, da je uspeh njegovih peklenskih naklepov zagotovljen. Soba je bila že tako zakajena, da so se komaj ločili obrazi, oči so se jim že kalile, govorili so komaj še razumljivo. Polagoma so začeli vstajati in se poslavljali. Simon se je komaj dvignil; opazil je, kako se Erwin trudi, da bi prijel šampanjsko steklenico, ki je stala še skoraj polna na mizi. Posrečilo se mu je, da jo je prijel, ves zmeden jo je ponujal Simonu, ta pa jo je odklanjal. Erwinu je bilo kmalu šale dovolj, začel mu jo je po sili poveznjeno tlačiti v žep. Simon v pijanosti sam ni vedel, kaj se godi, žep pa se je medtem ves zmočil, da je šampanjec curljal na dragoceno preprogo. V tem žepu je skrival svoje fotografske skrivnosti, ki jih je šampanjec popolnoma zalil.

Simon se je srečno vrnil domov, zavedal se je, da ima v žepu posnetke vseh načrtov in računov. Še ves pijan je potegnil iz žepa aparat in ga skril v kovinasto škatlo. Ko se bo naspal, si je mislil, bo koj šel na delo in razvil skrivnostni film. Simon še slutil ni, kaj je napravil šampanjec in se kar na pol oblečen vrgel v posteljo.

Tretje poglavje.

Bil je še jutranji mrak, ko se je prebudil Alfred Kraus. Ropot po zamegljenih newyorških cestah je naraščal, ljudje so v zimskih plaščih hiteli na delo in mrzla burja jim je pihala v obraz. Dimniki orjaških tovarn so že začeli bruhati črne saje, luč za lučjo je ugašala, svetloba je naraščala.

Alfred se je hitro oblekel, stekel po stopnicah do hišnih vrat in že drevil po cesti. Iskal je raznašalce jutranjih listov, hotel je dobiti prvo izdajo »Newyork Timesa«, zakaj slutil je, da bo pisalo o sinočnjem dogodku v hotelu Excelsior. Kmalu mu je priteknel nasproti mlad raznašalec; Alfred bi ga bil skoraj podrl, iztrgal mu je iz rok časopis. Raznašalec ga je začudeno pogledal, Alfred mu je pozabil plačati. Šel je za njim, toda Alfred se je že izgubil med množico.

Koj na prvi strani je bilo z debelimi črkami natisnjeno: »ŠKANDAL V HOTELU EXCELSIOR«. Nervozno si je prižgal cigareto in bral:

»Družba mladih absolventov elektrotehnične fakultete na tukajšnji univerzi je sinoči slavila v hotelu Excelsior zaključek svojih študij. Obnašanje mladih inženirjev, med njimi je bilo tudi nekaj uglednih gospa newyorških visokih krogov, ni bilo akademski časti primerno. Pili so čez mero in postajali vedno glasnejši, dokler ni bil dosežen višek neslanosti. Mlad inženir elektrotehnik Erwin Rolland, sin uglednega bogataša Johna Rollanda, je okrog pol ene po polnoči vznemiril vse goste. Razbil je zaščitno steklo na stikalni plošči, ugasnil luči in obrnil žaromet proti plesišču. Pijan je nato žaljivo predaval o nekakem svojem epohalnem izumu. Govoril je o nemogoči brzini dveh tisoč kilometrov na uro, o potovanju okrog zemeljske oble v štiriindvajsetih urah in podobnih bedarijah.

Trdil je, da ima za vso domišljavo že načrte, ki jih je izvršil na podlagi uspešnih poskusov v svojem laboratoriju, da si jih lahko takoj ogledajo in se prepričajo o resničnosti njegovih izvajanj. Pri tem nesmiselnem govorjenju je žalil goste vse vprek, kar je povzročilo splošno zgražanje.«

V pripombah pravi list: »Nam je ugledna rodbina dobro znana; prav posebno nam je znan mirni značaj mladega inženirja Erwina, ki je res zelo nadarjen ter sposoben elektrotehnik; zato je treba nepremišljenemu početju iskati vzroka v preobilni pijači.

Seveda ni izključeno, da Erwin ne bi bil zmožen izumiti kaj tako pomembnega, o čemer je tako prepričevalno govoril na plesišču. Prej ali slej moramo priti do tega, da se znatno poveča brzina in, kar je najvažnejše, da bo uspelo izpremeniti električno strujo v trdo, oziroma drugačno stanje. Že misel sama je duhovita.

Naš list še ni napravil pike in bomo še v teku današnjega dneva povprašali, koliko je resnice, in našim bralcem kot prvim prinesli najnovejša poročila o najpomembnejšem izumu današnje dobe.«

Novica, ki jo je prinesel list, je vzbudila po vseh tehniških klubih silno pozornost in vsi razgovori so se sukali okrog Erwinovih napovedi. Eni so zagovarjali možnost uresničenja, drugi, kot običajno, zanikali in se posmehovali. Svetovni časopisi so posneli vest, ki se je brž razširila po vseh celinah.

Četrto poglavje.

Alfredova mati Katarina Kraus je dolgo gledala skozi okno in neprestano pričakovala, da se ji vrne sin, ki je že navsezgodaj nekam odšel. Dobro materino oko ga je slednjič le zagledalo, kako je s časopisom v roki drevil proti domu. Komaj ga je opazila na cesti, že je stal pred njo. Molčal je. Spregovoriti ni hotel niti besedice. Materi sploh ni odgovarjal na vprašanja, hitro je popil kavo in spet odšel.

Misli so se mu sukale samo okrog Erwinovega izuma in nevarnosti, ki bi lahko nastale zaradi njegove nepremišljenosti. Čustvo zvestega in resničnega prijateljstva ga je gnalo k Erwinu.

Obstal je pred vrati Rollandove hiše in dolgo časa zvonil. Ko mu je služkinja odprla, jo je vprašal po Erwinu.

»Doma je, a zelo slabo mu je.«

»Že verjamem,« je odgovoril Alfred. »Nujno moram govoriti z njim.«

»Prosim, počakajte trenutek,« ga je ustavila služkinja in odšla.

Kmalu se je vrnila in povedala Alfredu, da Erwin še globoko spi in ga ne sme motiti. Ne meneč se za njeno prepoved je planil v Erwinovo spalno sobo in zaklical: »Erwin, vstani!«

Stopil je bliže k postelji in ga skušal zbuditi, toda vse zaman. Na nočni omarici je zagledal steklenico vode in ga polil po obrazu, ker je bil pač zadnji čas, da se z njim pogovori, preden pridejo do njega časnikarji po nadaljnja pojasnila. Mrzla voda je predramila Erwina, da se je začel obračati in pretegovati. Z zaspanimi očmi je pogledal Alfreda in zopet zamižal. Alfred ga je začel znova klicati in mu glasno prigovarjal, naj vstane, ker gre za usodo njegovega izuma. Ko je zaslišal besedi usodo izuma, se je stresel in brž je bil pokonci.

»Kaj, kaj je z mojim izumom?«

Erwin si ni znal razlagati Alfredovih besed, ker je še na pol spal in videti je bilo, kakor da je vse pozabil, kar se je dogajalo sinoči v hotelu. Alfred mu je hitro pomolil pod nos časopis. Erwin si je pomel oči, ki so se mu kar širile, čim dlje je bral. Začel se je tresti in ob koncu je bil že močno razburjen.

»Dà, Erwin,« je dejal Alfred, »včeraj si bil tak, kakor piše časopis. Kot zvesti prijatelj pa sem ti vedno na razpolago in nič manj vdan. Lahko mi vse zaupaš, molčal bom, bodi prepričan, delal bom zate, ker vem, da mi boš tudi ti pomagal. Saj poznaš moje bedno življenje in spomni se moje uboge stare mamice, ki ji moram in moram olajšati življenje, vsaj sedaj na stara leta.«

»Res, dragi Alfred,« mu je odgovoril Erwin, »imel sem pomočnika, a kljub temu sem večkrat mislil nate. Prepričan sem, da bi mi bil pošteno pomagal. Toda kadar vidi človek pred seboj možnost, da morda na kak

način veliko zasluži, ga motijo sebični pomisleki, da najboljšemu prijatelju ne zaupa. Taki smo pač ljudje.«

Malo je pomislil, izpil kozarec vode, si prižgal cigareto in vneto nadaljeval:

»Treba bo še mnogo delati, prestati še marsikatero razočaranje, živci se bodo še morali napenjati in dosti dobre volje bomo še potrebovali, preden kaj dosežemo.«

Med govorjenjem se je Erwin povsem oblekel. Ko si je ravno popravljajl kravato, je nenadoma močno pozvonilo.

Kmalu nato mu je že služkinja izročila vizitko, kjer je bilo ime dopisnika »Newyork Timesa«. Z enim samim pogledom jo je prebral, potem pa ponudil Alfredu. Ta mu je dobrohotno svetoval:

»Dragi Erwin, svétujem ti, da za nobeno ceno ne daješ izjave. Najbolje je, da se izgovoriš s tem, da je bilo vse tvoje govorjenje v hotelu prazno besedičenje in meglena fantazija.« Tu se je Erwin zavedel storjene nape in ga prekinil:

»Alfred; tega ne morem, ker so si gostje, ki so bili sinoči pri meni, ogledali ves izum v mojem laboratoriju in, če ne povem uredniku jaz, mu bodo povedali pač drugi; to bo ljudi še bolj zbegalo. Prav posebno se bojim gospoda Simona, ki vedno vse ve in zna.«

Alfred ga je nemirno poslušal.

»Sicer sem pa svoj izum že toliko izpopolnil, da mi je treba napraviti še majhen račun za odbojno energijo modela v zrak; potem bom sestavil aparat, ki bi se z njim lahko peljali okrog zemlje.«

Alfred je samo poslušal, Erwin pa je ukazal služkinji, naj privede dopisnika.

»No, dragi gospod Rolland,« mu je časnikar krepko stisnil roko in ga pozdravil, »včeraj smo imeli lepo in zanimivo zabavo. Saj ste gotovo že brali,« je pokazal časopis. »Kaj pravite na to vi, gospod inženir?«

»Prav žal mi je, da se mi je pripetila ta neprijetnost,« se je opravičeval Erwin; »žalil sem nekatere goste, bil sem zelo pijan; sicer nam pa morate oprostiti čezmerno veseljačenje, ker smo slavili konec šolanja in ob takih prilikah se mora nekoliko globlje pogledati v kozarec.«

Dopisnik mu je veselo prikimal.

»Le to je škoda, da človek v pijanosti resnico govori in tako je bilo tudi z menoj. Moja sinočnja izvajanja so natančna in resnična in, če ne verjamete, se lahko sami prepričate.«

Dopisnik je že težko pričakoval njegovih zadnjih besed, ker si je želel ogledati laboratorij in izum.

»Prosim, prosim, saj vam je znana časnikarska radovednost,« je veselo vzkliknil urednik.

Erwin ga je uslužno peljal v laboratorij. Dopisnik je sprva od začudenja nad krasno urejenim in opremljenim laboratorijem kar strmel in ni mogel izraziti svojega navdušenja. Alfred je medtem stikal okrog aparatov in urejal neke papirje.

»Krasno, čudovito!« je hvalil dopisnik.

»Počakajte, da zvežem aparate z električnim tokom, da boste videli čudo mojega izuma,« ga je nagovoril Erwin.

Sredi aparatov je stal velik elektromagnet, ta je še prav posebej zanimal dopisnika.

»Dobro, dobro, kar delajte in pokažite,« je potrpežljivo dejal Erwinu.

Nato je spustil normalni električni tok, ga priklopil na skrivnostni aparat in razlagal:

»Vidite, gospod Brighton,« tako je bilo dopisniku ime, »okoli tega elektromagneta tečejo v obliki elipse elektromagnetične silnice od pola do pola. Ko pa postavim svoj aparat v območje teh silnic in spustim vanj tok, tedaj izstopijo iz cevi oddajnega aparata posebni električni, za oko nevidni žarki, katere že pri minimalni energiji skrivi v krogu nazaj in se vračajo zopet okoli elektromagneta v sprejemni aparat, ki je neposredno zvezan z oddajnikom, tako da jih spoji v krožni obliki. Čim se ta tok v kratkem stiku spoji, se vsa količina tega električnega toka strdi.«

Erwin je zmagoslavno pogledal Brightonu naravnost v oči in skušal razumeti učinek razlage.

»Prepričajte se, prosim!«

Urednik je boječe dvignil roko, jo narahlo spuščal navzdol, dokler ni naletel na trdo oviro v obliki premera oddajnikove odvodne cevi.

»Nemogoče, in vendar resnično!« je vzkliknil Brighton, ki kar ni mogel odtrgati pogleda od tega čuda moderne tehnike. Da bi bolje videl, si je nataknil še naočnike in ves začuden gledal električni nosilec, ki je sicer neviden, a otipljiv.

»Dragi gospod Erwin, kako si pa zamišljate praktično uporabo tega vekovitega izuma?«

»To je za sedaj še težko vprašanje, vendar pa bi se s tem izumom popolnoma spremenil ves promet, posebno zračni. Zamislite si samo te žarke, ki jih izžareva moj mali aparat, ki deluje že pri najmanjši energiji enega samega miliwata, potem to elektromagnetsko polje, ki je prevodno za te električne žarke in jih veže v krogu. Ni izključeno dalje, da bi se pri določeni, danes že lahko dosegljivi količini električne struje, zvezali ti žarki okoli zemlje. Tako bi lahko okoli zemeljske oble ustvarili idealno progo, po kateri bi brzeli lahko z neznansko hitrostjo. Proga bi tekla v primerni višini, da bi bil zračni odpor čim manjši, trenje bi bilo nezatno.

Erwin je pogledal na uro in končal:

»Za danes pa, gospod Brighton, zadosti. Dela imam še mnogo in hiteti moram.«

»Iskrena vam hvala za zanimiva pojasnila. Bodite prepričani, da boste imeli v našem listu nepristranskega prijatelja in s tem največjo zaslombo v najširši javnosti. Še nocoj boste lahko v večerni izdaji našega lista brali izčrpno poročilo o vašem izumu, upam, da boste z njim zadovoljni.«

Erwin mu je prijazno stisnil roko in odšla sta proti izhodu.

»Oh, še nekaj vas prosim, gospod inženir, dovolite mi, da slikam vaš laboratorij, kar bo za naše bralce najboljši dokaz za resničnost vašega neumornega ustvarjanja.«

Alfred, ki je molče poslušal ta razgovor, je rezko zavrnil dopisnika:

»Tega pa nikoli, gospod urednik! Erwin, ne smeš pustiti, da ti slikajo laboratorij in aparate. Nikakor ne!«

Brighton ga je začudeno pogledal, se dostojno opravičil in znova vprašal:

»Vendar pa mi dovolite, da vas jutri še enkrat obiščem, gospod Rolland.«

»Prosim, prosim, vedno na razpolago,« mu je odgovoril Erwin in Brighton se je poslovil.

Ko je Brighton odšel, se je Alfred obrnil k Erwinu in ga prijateljsko nagovoril:

»Dragi prijatelj, ni mi posebno všeč, da o teh stvareh tako na široko govoriš. Mogoče sam ne veš, v kakšne nevarnosti s tem bredeš. Tvoji nasprotniki vedno in vztrajno čakajo trenutka, ko se bodo lahko okoristili s tvojim izumom. Prosim te ponovno, bodi previden.«

»Prav za prav nisem hotel svojega izuma pokazati še nobenemu, toda če se je že včeraj primerilo, da so si ga ogledali moji prijatelji, mi ni ostalo drugega, da tudi javnosti povem, kaj delam. To je bilo neobhodno potrebno.«

Alfred ga je kimajoč z glavo pomilovalno poslušal, ker je vedel, da drevi Erwin v pogubo.

»Zato pa morava še danes nadaljevati, da končava s temi poskusi, sestaviva tabele za odbojno silo odleta in pristanka, izračunava razmerje do zemeljskega magnetizma, to pa zaradi ureditve žarkov.«

»Prav je, Erwin, odločno morava nadaljevati z delom, da naju drugi ne prehitijo.«

»Sedaj pa je čas iti h kosilu. Alfred, pojdi hitro domov, pozdravi mamico in glej, da se čimprej vrneš. Na svidenje!«

»Na svidenje, Erwin!«

Peto poglavje.

Alfred je zamišljeno stopal proti domu. Prijateljem ni odzdravljaj, tako je bil zatopljen v svoje misli. Pri vratih ga je že čakala skrbna mati. Po nežnem objemu ga je vprašala:

»Ljubi Alfred, povej, kje si bil in zakaj si bil tako razburjen? Tako me je skrbelo.«

V nekaj kratkih, suhih besedah ji je povedal ves potek zadnjih dogodkov. Sédel je za mizo in čakal kosila. Ko je mati prinesla polne krožnike, ji je pogledal v obraz. V njenih dobrih in krotkih očeh so se blestele solze in polzele po razoranem licu. Težko mu je bilo

in najrajši bi bil sam zajokal, skočil k njej in jo poljubil. Toda obsedel je. Mati je prisedla, si obrisala oči in začela jesti.

»Kaj je, mati, zakaj jočeš?«

»Dragi moj Alfred, hudo je, neizmerno hudo. Sam lahko občutiš, da trpiva pomanjkanje, še to skromno kosilce težko pripravim in bojim se še hujšega. Denarja ni, denarja...«

Ni mogla dalje govoriti, odložila je žlico in vzdihnila. Alfred je opazil, da želi nekaj reči, da pa je rajši umolknila, ni si upala z besedo na dan. Bala se je, da se ne bi znova razburil. Alfred kljub temu ni hotel vprašati in je čakal.

Zopet so ji privrele iz ust trpeče besede, kakor bi se trgale iz samega srca. Tresoče in boječe je govorila Alfredu in neizmerno mil izraz ji je sijal z obraza.

»Alfred, končal si šole, bilo bi dobro, da si poiščeš službo. Tako si boš ustvaril lepšo bodočnost, želim samo tebi dobro. Zame ti ni treba skrbeti, si bom že kako pomagala s svojimi skromnimi dohodki. Pred teboj pa je vse življenje in že sedaj si moraš postaviti trden temelj, ker ne veš, koliko grenkosti boš še užil.«

S tresočo roko je izvlekla iz žepa košček papirja, bil je izrezek z oglasne strani časopisa. Alfred je povešal glavo, z rokami si je grabil lase; ni gledal materi v obraz, samo poslušal jo je, zato ni opazil, kaj ima mati v roki.

»Vidiš, Alfred, družba Electric Company išče mladega absolventa inženirja, stoji v tem oglasu. Svetujem ti, pojdi in vprašaj, mogoče ti bo uspelo.«

Vprašujoče je pogledala Alfreda in čakala odgovora. Alfred je skočil pokonci in zatulil:

»Ne in ne, ne pojdem! Danes imava z Erwinom še mnogo dela in nočem se potikati okrog teh prekletih magnatov! Če bo šlo po sreči, bom že pri Rollandovih zaslužil!«

Mati ga je obupno pogledala in, ker je videla, da ne bo uspela, je samo težko vzdihnila.

Alfred je izpil še skodelico črne kave, si nažgal cigareto in, preden je odšel, rekel materi, zroč ji naravnost v oči, te-le besede:

»Danes se bo še nekaj zgodilo!«

Dobra Alfredova mati ni razumela teh počasi in odločno izrečenih besed, začutila pa je nemir v blagem srcu. Zaslutila je nekaj strašnega.

Alfred je zaloputnil vrata in zdivjal po stopnicah.

Šesto poglavje.

Alfred je zaprl večna vrata in se zadrevil po new-yorških ulicah. Namenjen je bil k Erwinu. Ne meneč se za promet in njega znamenja, je tekel, da bi čimprej dosegel Erwinov laboratorij. Mislil je samo na izpopolnitev Erwinovega izuma.

Kmalu je bil v Rollandovi vili, pili so ravno črno kavo in ves pogovor se je vrtil samo okrog iznajdbe. Pri kosilu je bila tudi lepa Erwinova zaročenka Mary.

»O pozdravljen, Alfred,« ga je pozdravil Erwin in mu stopil naproti. »Res, hitro si se vrnil, bomo vsaj lahko takoj začeli s poskusi.«

»Ti pa, ljuba Mary,« se je obrnil do nje, »bodi tako prijazna in pojdi ta čas z mamico na izprehod in se gotovo vrni k večerji. Upam, da bova dotlej že končala, če se ne bodo pokazale kakšne zapreke. Na svidenje, Mary!«

Erwinova mati, že priletna gospa, in Mary sta šli v salon, Alfred in Erwin pa v laboratorij. Tam sta si oblekla delovni halji in se takoj lotila dela.

»Erwin, ti mi sploh nisi pokazal vseh podrobnosti svojega izuma, mislim namreč načrte,« ga je malce sva-reče ogovoril Alfred.

»Saj res, tu v omarici jih imam, kar oglej si jih.«

Alfred jih je začel z zanimanjem pregledovati, ko ga je prekinil Erwin: »Danes se bova zabavala s tem, da poženeva ta model pet metrov visoko v kotu dvain-dvajsetih in pol stopinje v smeri proti sprejemnemu aparatu.«

V roke je vzel štiri metre dolg elektromagnet, ga pokazal Alfredu in nadaljeval: »Sprejemnik in oddajnik zvežemo na drugi kraj z žico.«

Čas je hitro mineval v raznih pripravah. Prvi poskus je odlično uspel. Odbojni udarec je bil pravilen, le

model, ki je pritekel ob steno z veliko silo, se je vedno razbil; potrebnih pa je bilo več poskusov, da bi dobila natančne podatke, zato se je Erwin domislil, da bi na steno pritrdil vrečo, napolnjeno s slamo ali čim podobnim. Tako bi model nepokvarjen odletel in sila udarca bi se s tem izdatno zmanjšala.

»Računi so pravilni,« je rekel veselo Alfred, »mislim, da bi lahko nehala s temi poskusi. Vendar je bolje, da še enkrat preskusiva, saj vreče ne bo težko obesiti.«

Alfred je stal pri podolgasti mizi poleg stikala za proženje električnega toka. Na nasprotni strani pa je stopil Erwin na lesen zaboj in začel obešati široko, s slamo napolnjeno vrečo. Pri pribijanju mu je zmanjkalo žeblicev.

»Alfred, daj mi, prosim, še žeblice, zmanjkalo mi jih je.«

»Tako,« in Alfred se je stegnil proti omari, da bi dosegel škatlo z žblici. Pri tem pa je nehoté pritisnil s truplom na stikalo električnega toka, ki je bilo montirano na mizi. Model se je v tem trenutku sprožil in z veliko silo priletel Erwinu naravnost v glavo.

Erwin je divje zakričal, omahnil in padel na tla, ves oblit s krvjo.

Alfred je pobledelel. Ves iz sebe je skočil k Erwinu in naprej pogledal, če mu bije še srce. Ko je spoznal, da še živi, ga je začel oblivati z vodo. Trudil se je, da bi ga spravil k zavesti, a zaman. Kri se mu ni hotela ustaviti. Stena, na katero je Erwin pribijal vrečo, je bila vsa krvava. Alfred je pokleknil poleg Erwina in glasno zajokal.

Vendar pri vsej nesreči ni izgubil razuma. Spomnil se je, da mora rešiti in skriti vse načrte in modele, ker je vedel, da bo v laboratoriju policijska preiskava in se lahko pri tem drugi okoristijo z Erwinovim izumom. Najbolje je, si je mislil, da vse modele in načrte uničim. Ko bo Erwin ozdravel, bova tako začela znova in nadaljevala.

Začel je besno uničevati leseno omarico z načrti. Alfred je pri tem zapazil dotlej še neznano formulo, ki je Erwin gotovo še nikomur ni pokazal. To je bila formula za izdelavo žarnice s frekvenco 90 milijonov

nihajev, ki bi sijala kakor sonce. Pograbil in uničil je tudi to, čeprav mu je bilo tesno pri srcu.

Prav ko je raztrgal in sežgal ta pomemben načrt, so se laboratorijska vrata nenadoma odprla in vstopila je — Mary.

Za hip je obstala kot okamenela, ni mogla ne korak naprej. Grozen pogled na vsega s krvjo oblitega zaročenca jo je presunil. Čez čas šele je opazila Alfreda, kako je z eno roko razbijal po vratih lesene omare, z drugo pa uničeval načrte. V razburjenosti je Alfred sprva še opazil ni.

Šele, ko se je malo opomogla, je na ves glas zavpila: »U m o r, vi ste ga ubili!«

Alfred je spoznal resnost položaja. Sprva ni vedel, kaj bi storil. Mary se je medtem obrnila in omahujoče stekla proti vratom. Drevila je naravnost na ulico. Alfred je bil ves zmeden. Najprej je zaklenil laboratoriju vrata, se prepričal, da so res dobro zaklenjena, potem pa začel pred vrata grmaditi zaboje, razbite aparate, železnino in vse, kar mu je prišlo pod roko. S tem je hotel zastaviti pot, da ne bi kdo vdrl v laboratorij, dokler ne spravi na varno vseh dragocenosti, ki bi nepoklicanim utegnile razodeti Erwinove skrivnosti. Preden je kaj uničil, je hitro pregledal in si v glavnem zapomnil vsebino, saj mu bo to še kdaj koristilo, ko bo Erwin ozdravel in bosta tako lahko nadaljevala. Ko je Mary prihitela na ulico, je obupno kričala:

»Na pomoč, na pomoč! Umor!« Več ni mogla.

Njeni kriki so zdramili mimo idoče, da so se ljudje začeli ustavljati in gledati, kako se Mary trudi, da bi jim pojasnila ves dogodek. Kmalu se je zbrala pred Rollandovo hišo velika množica, vse je hotelo vedeti, kaj se je zgodilo. Razburjenje med množico se je stopnjevalo in, ko je pritekkel stražnik, so hoteli ljudje kar za njim.

Ko mu je Mary z nekaj besedami povedala, kaj se je zgodilo, je stražnik naglo stekel k bližnji telefonski celici, poklical policijo in reševalno postajo. Stražnik se je hitro vrnil k Mary. Pohitela sta do vrat in jih skušala odpreti. Toda bila so zaprta. Mary je začela vsa v solzah obupno klicati:

»Alfred, odprite! Umorili ste mi zaročenca, ukradli izum! Morilec!«

Alfreda vse klicanje in dolžitve, razbijanje in stražnikove grožnje niso zmedle. Čisto mirno je hitro pregledoval načrte in jih proučeval.

Stražnik ga je znova v imenu zakona pozval, naj odpre, toda Alfred se ni oglasil, kakor da bi ga ne bilo notri. Čas je bil predragocen, zakaj vedel je, da bo moral odpreti, čim pride policija.

Mary je uvidela, da Alfred ne bo odprl, zato je peljala stražnika k oknu, od koder se je videlo v laboratorij. Stražnik se je vzel na železno ograjo in pogledal, toda prizor ga je pretresel. Videl je, kako Alfred pregleduje neke papirje, na tleh pa ves v krvi leži Erwin. Senca stražnikove postave je zmotila Alfreda. Pogledal je proti oknu in videl, kako ga je stražnik opazoval. Alfred, treba je pohiteti, si je mislil, policija bo zdaj zdaj tu. Ko je stražnik videl, da se Alfred ne dá motiti, je z gumijevko udaril po steklu, da je močno zažvenketalo. Noter pa ni mogel zlesti, ker je bilo okno zamreženo. Videl je, da je vse zaman in se vrnil k vratom. Začel je razbijati in pozival Alfreda, naj odpre. Nekaj moških je skočilo stražniku na pomoč, bili so po vratih in hoteli vdreti. Zaman!

V tem so pridrveli na motornih kolesih policaji, takoj za njimi pa rešilni avto. Brž so planili k vratom, poveljnik pa se je vzel na okno in z revolverjem v roki pretil Alfredu. Ta se je potuhnil, zlezal po tleh do okna, potegnil za vrvico in policaju pred nosom spustil valjni zavijač. Drugi stražniki so začeli sekati vrata, da so frčali kosi vse naokrog. Alfred je bil prepričan, da bo lahko dokazal svojo nedolžnost, zato je mirno dalje pregledoval papirje. Hotel je rešiti, kar je bilo rešiti še mogoče. Sekiram vrata niso mogla več kljubovati. Alfred je videl, kako vrata popuščajo. Ostajalo mu je le še nekaj sekund; ta čas je izrabil za to, da je z železno palico zdrobil glavni model v neznatne koščke. Nato je vse skupaj zažgal.

Stopil je k razbitim vratom in zaklical: »No, sedaj lahko pridete!«

Stražniki so vdrli v laboratorij, ki je bil že močno zadimljen, prijeli Alfreda in ga hitro vklenili.

Alfred je zatrjeval, da je nedolžen, naj ga izpusté, a ni uspel. Poveljnik ga je ves divji udaril z gumijevko po glavi, da se je za trenutek onesvestil.

Dobrega in nedolžnega Alfreda so odveli pred zbrano množico ljudi in ga začeli zasramovati kakor pravega zločinca. Alfred se je kljub temu ponosno oziral naokrog. Policaji so ga peljali k policijskemu avtomobilu. V rokah so imeli revolverje, naperjene proti Alfredu.

Medtem so sanitejci za silo obvezali težko ranjenega Erwina in ga naglo odpeljali v bolnico.

V istem času, ko je vozil po živih newyorških cestah policijski avtomobil nedolžnega Alfreda, je izšla večerna izdaja »Newyork Timesa«. Raznašalci so mimo idočim glasno ponujali list.

Takoj je bilo opaziti z velikimi črkami natisnjeni naslov: »Največji izum sedanjosti.«

Pod tem pa prav tako s poudarnimi črkami:

»Res srečni in ponosni smo lahko, da se je v naši sredi rodil veleumni izumitelj, ki je že danes s svojim izumom nesmrten in bo ponesel slavo Združenih držav po vsem svetu.

Malo je držav na svetu, ki bi se mogle ponašati s tolikim številom duhov kakor prav naša. Že v jutranji izdaji smo poročali o mladem inženirju Erwinu Rollandu, sedaj pa to poročilo v naslednjem še izpopolnjujemo:

Davi smo pisali o velikem škandalu v hotelu Excelsioru. Prav temu škandalu pa se imamo zahvaliti, da je prišel na dan izum, sicer bi gotovo še dolgo čakali, da bi zvedeli zanj.

Pri tej priliki prosimo vse, ki so bili užaljeni, da mlademu inženirju Rollandu oprosté. Saj takemu veleumnemu človeku bi se moralo oprostiti še kaj hujšega ko taka malenkost. Veselimo se, da je prišel ta vekoviti izum na svetlo. V svoji skromnosti ga inženir Rolland gotovo še ne bi bil objavil in bi ga še dalje prikrival.

Veliko zaslugo pri tem odkritju pa ima naš list. Spretnosti in sreči našega poročevalca gospoda Brightona moramo biti globoko hvaležni. Zjutraj je obiskal dopisnik našega lista na njegovem stanovanju inženirja Erwina Rollanda.

Razkazal mu je svoj krasno urejeni laboratorij. Mladi inženir je prijazno pokazal in obrazložil svoj izum strjene električne struje. Dopisnik se je sam prepričal o resničnosti njegovih sinočnih trditev. Posebni, nalašč sestavljeni aparati, so proizvajali neznano električno strujo, ki se je pod vplivom velikega magneta izpremenila v trdo stanje, tako da je nezlomljiva in bi se nanjo lahko vsi obesili, prav kakor je sinoči razlagal na plesišču inženir Rolland. Ti strjeni električni žarki so nevidni, dadó se pa otipati.

Rolland je govoril še o načrtih za praktično uporabo izuma. Pojasnil nam je, da se dado taki žarki speljati tudi okoli zemlje. Vsaj zemeljski magnetizem to dopušča, da, kar pospešuje in ni izključeno, da se bomo v najkrajšem času vozili z brzino dva tisoč kilometrov na uro okoli zemlje, z drugo besedo, prileteli bomo iz New Yorka v New York kar čez noč.

Govoril je še o drugih podrobnostih svojega izuma in prijazno razkazoval ves laboratorij. Dolžnost vse javnosti pa je, da z vso silo podpre neumorno delo mladega in nadobudnega inženirja ter ga tako bodri k nadaljnjemu raziskovanju.

Hoteli smo svojim bralcem postreči tudi s sliko izuma in laboratorija, da bi tako tudi nazorno dokazali resničnost pomembnega izuma.

Tega pa nam ni dovolil Rollandov prijatelj, neki Alfred Kraus. Ta je pregovoril inženirja Rollanda, da dopisniku ni dovolil slikati ne laboratorija ne izuma. Vzrok tej čudni in nerazumljivi prepovedi nam ni znan. Upamo pa, da bo iz tega po spominu napravljene poročila možno spoznati zamotanost izuma.

Kljub temu bomo skušali dobiti posnetek izuma; vestno pa bomo poročali o dogodkih v razvoju tega velikega dela in postregli našim bralcem z najnovejšimi poročili.«

Sedmo poglavje.

Gospod Simon Blumenherz se je zbudil šele okrog enajstih. Glava mu je bila še vsa meglena in komaj je spregledal, da je že dan. Noč je bila zelo kratka, saj se je prizibal domov šele okrog petih.

Ko je hotel vstati, je začutil, da je še zmeraj motoglav. Trudil se je, da bi še zaspal, a ni se mu prav dalo. Komaj je zatisnil oči, že ga je prebudil ropot na ulici. Valjal in obračal se je po postelji. Stalno se mu je spovračala misel, kako bi se okoristil z Erwinovim izumom. Na vsak način je hotel najprej uničiti njegove načrte in model. Kaj, če bi očeta Rollanda pregovoril, da bi poslal Erwina vsaj za nekaj tednov na kako daljše potovanje? Mislil je vse mogoče, a nič pravega mu ni padlo v glavo. Dokler je doma, bi bilo pač težko uničiti načrte, zato ga je treba spraviti proč. Začelo se mu je polagoma jasni in pijanost je izpuhtevala. Bližalo se je že poldne.

Kar je zaslišal nenavadno vpitje raznašalcev jutranje izdaje »Newyork Timesa«. Besede kakor izum, Rolland in podobno je razumel prav v spalnico. Prisluhnil je, skočil k oknu in ga odprl. Videl je, kako se ljudje trgajo za časopis in hlastno berejo. Takoj je vedel, zakaj gre in brž pozvonil služkinji. Komaj je odprla vrata, že je zavpil, naj mu nemudoma prinese izvod »Newyork Timesa«. Preden se je služkinja vrnila, se je že oblekel in površno umil. Potem je stopil pred vrata in nestrpno pričakoval, da mu prinese list. Ko se je vrnila, ji je stekel nasproti in ji kar iztrgal časopis iz rok. Brž je prebral poročilo, nato pa jezno vrgel časopis v kot. Vsi naklepi so mu bili pokvarjeni. Ni pričakoval, da bo njegov izum tako kmalu objavljen.

Začel je pregledovati telefonski imenik in iskal številko nočne beznice, da bi se pogovoril z Jamesom.

Na večer je še zmeraj vrtal in iskal, kako bi uničil Erwinu načrte. Zavedal se je nevarnosti, ki je s tem združena, toda stvar mora uspeti. Spomnil se je človeka iz newyorškega podzemlja, nagubančil je čelo in se satansko nasmehnil. Ta bo pravi! James mi gotovo pomore, plačal mu bom in storil bo vse, kar bom zahteval, tudi ubiti bo znal, če bo treba.

Čuden ropot pred vrati spalnice ga je zmotil. Obrnil se je in naslednji trenutek je vstopila Simonova nečakinja, mala Mary, vsa objokana. Stekla je naravnost do njega in ga začela med glasnim ihtenjem objemati. Simon jo je začudeno gledal.

»Kaj pa je, ljuba Mary? Zakaj se vsa treseš in jokaš?«

Mary je še glasneje zajokala.

Ko se je Mary malo pomirila, je začela z dolgimi od-mori pripovedovati o zločinu v laboratoriju. Simonu se je obraz sprva zresnil, a ob koncu njenega pripovedo-vanja se je že nalahko smehljal, slednjic pa se je smejal na ves glas. Obraz mu je žarel od škodoželjnosti. Tudi trenil ni z očesom, ko ga je Mary žalostno pogledala in iskala v njegovih očeh tolažbe. Našla je v njih le hlad in občutila je neizmerno boleost. Iskala je tolažbe, do-segla pa prav nasprotno. Simon ji ni privoščil dobre besede. Denar, bogastvo, slava, na to je v teh trenutkih mislil Simon.

Vendar ga je misel, da bi bil Alfred ubil Erwina, malo zaskrbela, čeprav mu je šlo vse po maslu. Dušni napor ga je začel utrujati, bal se je nečesa, česar še ni mogel slutiti.

Nihče na svetu ne sme vedeti, kaj se skriva v mojem fotografskem aparatu. Kdo bi si mislil, da se skrivajo v njem posnetki izvornih načrtov in podobe Erwinovih modelov? Simon se je naslajal ob svojih naklepih, Mary pa je medtem krčevito jokala.

Kdo bi sodil, da bo prav nadležni Alfred Kraus storil kaj takega? Alfreda bo že kako onemogočil, pri-pomogle mi bodo zveze s policijo in sodiščem. Denar kupi vse!

Mary mu je šele po dolgem obotavljanju povedala, čemu je prišla. Poslal jo je stari gospod Rolland, naj pride čimprej k njim, da bi jim svetoval in pomagal.

Kakor nalašč, saj mi še iskati ni treba, je pomislil Simon. Hitro se je preoblekel. Preden je odšel, je moral še pogledati aparat. Odklenil je škatlo in videl, kako mirno leži v njej. »Milijoni, milijoni!« je komaj slišno spregovoril.

Pred vrati na cesti ju je čakal avtomobil Rollan-dove družine. Ko so se odpeljali, je Mary zopet bridko zajokala, Simon pa jo je z nerodno sladkimi besedami skušal potolažiti.

»Kaj bi jokala, ljuba moja Mary, saj mogoče le ni tako hudo. Najbrž je samo ranjen in bo gotovo kmalu

ozdravel. Potem bo lahko nadaljeval z delom. Dokopal se bo do velikanskega bogastva.«

Tudi Mary je o tem bogastvu vedno sanjala, zato so jo Simonove besede močno pomirile.

»Toda morilec Alfred mora okusiti najstrožjo kazen; prepričan sem, da ne bo kmalu užival svobode. Za svoj zločin se bo temeljito pokoril!«

Mary mu je začela praviti, kako je Alfred vlomil v Erwinovo omarico, kjer je imel skrite načrte, kako jih je izvlekel in pregledoval.

»Ali je načrte skril?« je takoj vprašal Simon.

Mary mu je povedala, da ob Alfredovi aretaciji niso našli ničesar pri njem in da je vse z modeli vred uničeno in požgano.

Avtomobil se je ustavil, bili so pred Rollandovo hišo. Pri vhodu skozi železno ograjo je bilo zbranih veliko ljudi, ki so radovedno gledali došle goste. Iz gruč je bilo slišati:

»Seveda, Blumenherz mora biti tudi zraven. Le kje tega človeka ni?«

Policija je bila zastražila poslopje in šele po Rollandovem posredovanju so spustili Blumenherza in Mary v hišo.

Na vrtu je bila že zbrana sodna komisija, poleg nje je stal potrti Erwinov oče. Med časnikarji je bil najzgovornejši Brighton, znani dopisnik »Newyork Timesa«. Glasno so obravnavali početje Alfreda Krausa in ugibali o vzrokih in namenih.

V hiši sami pa se je naselila velika žalost in skrb za ubogega Erwina. Mati je hudo jokala, kakor da je že izgubila svojega ljubega sina edinca. Ko je opazila Simona, je stekla k njemu in ga prosila, naj ji pomaga. Najprej naj poizve, kako je z Erwinom, ali je še kaj upanja.

Praden je Simon odšel, je stopil še k članom sodne komisije in jih povprašal o podrobnostih zločina. Dolgo se je razgovarjal tudi z dopisnikom Brightonom. Po izjavah zaročenke Mary in ogledu laboratorija je bilo neizpodbitno dokazano, da je Alfred izvršil umor in se hotel okoristiti z Erwinovim izumom. Simon je vedel, da čaka Alfreda huda kazen in mu je na tihem želel še več: smrt na električnem stolu.

Ko so ljudje zvedeli prve podrobnosti o zločinu in morilcu, so divje zavpili. Če bi ga dobili v roke, bi ga kar potolkli.

Osmo poglavje.

Alfred Kraus je v tem času že sedel v zaporu. Žalosten je bil, mislil je na svojo staro, dobro mamico, ki prav gotovo še ne ve, kaj se je zgodilo v tako kratkem času, v nekaj urah, v enem samem popoldnevu. Hudo mu je bilo ob misli, da je nocoj ne bo videl, da ga zjutraj ne bo zbudila ona in mu ne bo prinesla zajtrka. Kaj si bo neki mislila, ko me nocoj ne bo domov? Uboga moja mamica!

Dobro je vedel, da je položaj zanj zelo resen, toda obupati ni hotel. Bil je prepričan, da bo z lahkoto dokazal svojo nedolžnost in ne bo dolgo, ko ga bodo izpustili. Revež se ni zavedal, kaj se mu plete za hrbtom.

Mislil je tudi na Erwina, ki je bil tako težko ranjen; skrbelo ga je, kaj bo z njim. Tolažil se je, da Erwin ni mrtev, da bo ozdravel in mu pomagal iz ječe.

Alfred je nemirno meril ozko celico. Premišljeval je, kako bi vse sporočil mamici, da ne bi bila zanj v skrbeh. Predobro jo je poznal, zato je vedel, da bi ji le sam lahko povedal resnico o nesreči, le sam bi jo lepo pomiril. Prestrašila se bo, ko bo vse zvedela, ne bo verjela časopisom in zlobnim govoricam. O tem je bil Alfred trdno prepričan.

Ure so minevale počasi, dnevi pa so se mu zdeli neskončno dolgi. Nemir je naraščal, Alfred je začel spoznavati, kam je zašel in debele solze so se mu ulile. V obupu je stopil k vratom in začel razbijati.

»Odprite, odprite! Moram k mamici!« je kričal.

Paznik je stal pri vratih: sprva se ni hotel oglasiti in je čakal, kaj bo storil mladi jetnik. Alfred ga je milo prosil, naj mu odpre. Stražnik je začutil, da ta človek ni zločinec. Saj je bil vaje surovega vedenja pri morilcih in le redkokateri je še jokal. Zato se ga je usmilil. Stopil je k okencu na vratih in mirno dejal:

»Počakajte še malo! Takoj bo sodnik tu. Ta vam bo odprl.«

»Ne, ne, ne morem čakati!« mu je odgovoril Alfred. Bojim se za svojo dobro mamico, nihče ne sme govoriti

z njo, nihče ji ne bo znal povedati, kaj se je zgodilo. Umrla bo! Ne sme umreti! Kako ji bo težko, če bo slišala o umoru. Ona ne ve, da sem nedolžen. Odprite že!»

Nekaj minut je paznik še čakal; ko pa je videl, da sodnika ne bo, ga je šel iskat. Alfred je slišal njegovo tiho in previdno stopicanje po kamnitnem tlaku in iskrica upanja mu je vzplamtela v trpeči duši.

Sodnika ni bilo več v uradu, nekaj minut prej je odšel. Prepozno! Paznik se je tiho vrnil k Alfredu in mu šepetaje vse povedal.

Medtem je Alfred iztaknil košček nepopisanega papirja. Nanj je napisal samo te besede: »Dobra moja mamica! Nedolžen sem, bodi iskreno prepričana. Alfred.«

Listek je skozi linico pomolil ječarju in ga s solzami v obeh prosil, naj ga odnese k njegovi materi, da bo vedela, kaj je z njim, in da ne bo dvomila o njegovi nedolžnosti. Paznik sprva ni hotel ustreči Alfredu. Šele na presrčno prigovarjanje se ga je usmilil, si vtaknil listič v rokav, pogledal po hodniku, če ga kdo ne vidi, potem pa tiho odšel. Težak kamen se je odvalil Alfredu od srca in globoko se je oddahnil.

Noč je že legla na vesele newyorške ulice in bogastvo milijonskega velemesta se je kopalo v morju luči. Promet ob večernih urah oživi in velike reke ljudi se prelivajo po ulicah. Med to pisano podobo nedoumnega bogastva je hitel jetniški paznik proti Alfredovemu domu. Občutje sreče mu je popolnoma prevzelo blago dušo.

Središče mesta je bilo bajno razsvetljeno, a čim dlje je hodil, tem manj luči je bilo. Bogastvo se je hitro umaknilo revščini. Prišel je že v predmestne ulice, temne in skrivnostne, kjer sta se bohotila v podzemlju zločin in greh, na ulicah pa beda in trpljenje. Srečeval je le še izmозgane in trudne obraze, le sem pa tja je kaka svetilka slabotno osvetljevala gole in puste hiše. Približal se je skupini preprostih hiš. Mir in pokoj je vladal v njih. Zgaranim ljudem, večinoma delavcem, ki so se čez dan potili po tovarnah, ni bilo do zabav, potrebni so bili počitka. Tod je hodil jetniški paznik in iskal Alfredovo mater, ki je že gotovo nestrpno pričakovala, da se ji vrne sin.

Paznik je še enkrat pogledal naslov in ugotovil, da mora tu nekje v teh temnih in zapuščenih ulicah, polnih bede in gorja, stanovati Alfredova mati Katarina Kraus. S svetilko v roki je potrpežljivo iskal številko 63. Ni bilo še prave in moral je še nekaj sto metrov naprej. Končno je le našel pravo številko. Ustavil se je pred nizko nadstropno hišico. Nikjer ni bilo luči, le v podstrešju se je nekaj svetlikalo. Paznik je pomislil, v kakšnem pomanjkanju živijo ti ljudje in čuden dvom ga je začel razjedati. Ne bilo bi čudno, če bi bil v pomanjkanju in lakoti Alfred storil kaj hudega. Misel na vsega solznega Alfreda pa mu je razpršila vsak dvom in pogumno je zaropotal s kljuko na vežnih vratih.

Katarina Krausova je slišala ropot. Nemir in nestrpnost sta ji napolnila dušo. Vedela je, da to ni Alfred, ki je vedno tiho prihajal domov, dostikrat ga še opazila ni. Vendar je stopila k štedilniku in pristavila lonček, kjer je bila že pripravljena večerja za Alfreda. Čula je počasne in previdne korake, stopnice so glasno škripale. Kdo neki prihaja tako pozno, Alfred ni, ji je rojilo po glavi. Skozi steklena vrata je zapazila pobliskavanje žepne svetilke. Strah jo je presunil.

Močno trkanje jo je vznemirilo do konca. Vrata so se počasi odprla in paznik je vstopil. Vprašal je, če se ona piše Katarina Kraus in ali je mati Alfreda Krausa. Boječe in nekam nezaupno mu je pritrčila. Paznik je opazil njen strah in prikrit nemir, stopil bliže k njej in ji prijazno segel v roko. To jo je pomirilo in postala je do nepričakovanega nočnega gosta zaupljivejša. Paznik se je spomnil svoje enako skrbne matere in vedel, kako naj postopa z njo. Na njenem obrazu je opazil veliko skrb. Dobrohotno ji je pogledal v obraz, a stara gospa Krausova mu je prijazno ponudila stol. Zaškripal je, ko je sédel, in malce se je zazibal. Paznik ji je nato prijazno in vljudno svetoval, naj sede še ona, da se malo pomenita.

Povedal ji je, da je prišel samo nekaj poizvedovat in da bosta kmalu končala, da je ne bo utrujal. Naglo je pogledal po stanovanju in zapazil skromnost, že skoraj revščino. Pri steni je stala preprosta postelja, v kotu ob oknu pa velika miza, na njej kup knjig in papirjev. Na steni nad posteljo je visela stara podoba Matere

božje, pred njo pa je trepetala večna lučka. Revni, a pošteni ljudje, si je mislil paznik, zadovoljno pogledal častitljivo gospo in jo prijazno vprašal: »Vi ste torej gospa Katarina Kraus? Ali je bil vaš pokojni soprog Friderik? Ali se ni ponesrečil na parniku »Vegeron« in utonil? Vašemu sinu je ime Alfred. Kajne?«

Starka ga je samo nepremično gledala in že naprej slutila, da se je Alfredu nekaj zgodilo. Oči so ji zablestele in šele po dolgem odmoru je rekla: »Je. Sinoči se je vrnil zelo pozno. Davi je bil razburjen in potr, bral je časopis. Koj po kosilu je odšel k prijatelju inženirju Erwinu in ga še ni nazaj. Gotovo poznate gospoda Rollanda tam sredi mesta, kake pol ure od tod. Skrbi me, zakaj ga še ni, mogoče kaj veste o njem?« Zadnje besede so bile že polne skrbi.

»Ali vam ni povedal, kaj je bral?« jo je prekinil paznik.

»Ne, nič ni povedal,« mu je odvrnila, »le strašno se mu je mudilo. Povedala sem mu, da je v časopisu oglas, kjer družba išče inženirja, naj poprosi za službo. Tega sploh ni hotel in pristavil, da mu taka služba ne prija. Povedal je samo, da ima pri Rollandu važno delo, a mora trdo molčati. Odšel je in zdaj ga že nad dve uri čakam z večerjo. Čudno, da ga še ni.«

Paznik je pogledal na štedilnik in videl lonček, ki se je narahlo kadilo iz njega. Bila je večerjica za Alfreda. Uboga starka, si je mislil paznik, te večerje Alfred ne bo pokusil. Nekaj njenih izjav si je zapisal, ona pa ga je samo pogledovala.

Naposled ji je rekel: »Draga gospa, opravil sem svojo dolžnost, povem vam samo, da sina Alfreda ne bo domov.« in ji izročil listič z Alfredovimi besedami.

Počasi je prebrala Alfredovo sporočilo in bridko zajokala. Zle slutnje so se uresničile. Pazniku se je zamislila, stopil je bliže k njej in jo potrepljal po rami: »Draga gospa, ne bodite v skrbeh, nič hudega mu ne bo, kmalu bo zopet pri vas. Samo nekaj ga bodo zaslišali, kakor sem zdajle jaz vas. Zgodila se je nesreča, pri kateri je bil zraven tudi Alfred, zato mora biti zaslišan.«

Paznik se je nato prijazno poslovil in tiho odšel.

Gospa Krausova je sledila paznikovim korakom po škripajočih lesenih stopnicah in komaj čakala, da bi zapustil hišo. V glavo ji je šinila misel, da bi se sama prepričala, kaj je z Alfredom. Stopila je k omari, si nataknila preprost klobuk, ogrnila star plašč in že zaklepala kuhinjska vrata. Namerila se je naravnost k Erwinu. Povprašala bo, kaj je vendar z Alfredom, da ga ni domov.

Nevidno in neslišno jo je vzela noč. Kljub visoki starosti je kaj hitro hodila proti Rollandovi vili. Ulice so bile še vedno živé in razsvetljava ji je jemala vid. Velemestni promet je ni motil. Približala se je Rollandovi vili. Ustavila se je pred železnimi ograjnimi vrati. Pogledala je po vrtu, ali ne bi koga opazila, toda nikjer žive duše, eno samo okno je bilo razsvetljeno, vsa druga pa temna. Vila je bila kakor mrtva. Morda bo le res, da Alfreda ni tu, da ga kje zaslišujejo, na vsak način moram kaj zvedeti o njem.

Nad vrati je zapazila zvonec in s strahom pozvonila. Takoj so se odprla glavna hišna vrata in v temi je zagledala orjaško črno postavo. Vratar ni razložil, kdo stoji pred vrati, zato je stopil k ograji. Zagledal je starko, naslonjeno na steber pri ograji.

»Prosim...« nič več ni mogla spraviti iz grla.

Misleč, da ima pred seboj nadležno beračico, ji je sluga jezno dogovoril: »Ob tej uri se ne berači, ne dajemo nič. Glejte, da se izgubite!«

Obrnil se je in odšel. Ob tako nepričakovanem pozdravu ji je beseda zastala in vsa prestrašena je gledala za njim. Toda skrb za Alfreda ji ni dala miru, ohrabrila se je in pozvonila krepkeje drugič. Zaradi burnih dogodkov dneva je sluga le še stopil do Alfredove matere, ki je še zmeraj slonela ob ograji.

»Kaj vendar hočete? Če ne odidete, bom poklical stražnika,« je zavpil nad njo.

»Lepo prosim, če...« in zopet ni mogla več, le oči si je obrisala.

»Nič — prosim — v tem delu mesta beračenje sploh ni dovoljeno, posebno še ponoči ne! Pustite ljudi pri miru in poberite se!« Nato je jezno odšel.

Videla je, da ne bo nič opravila, in dobro je bilo, da je sluga ni spoznal.

Odtrgala se je od zaklete ograje in zamišljena odšla proti domu. Okrog polnoči se je vračala. Nebo je bilo oblačno in napravljalo se je k pustemu in hladnemu dežju. Trudno se je vzpenjala po stopnicah, po katerih je tolikokrat na dan hitel Alfred. V sobi je pobožno pokleknila pred podobo Matere božje in dolgo molila. Tihe prošnje so plavale k njej, ki ji je že tolikokrat pomagala. Pod sveto podobo je visela v črnino zavita slika Alfredovega očeta, pod njo pa se ji je zdelo, da vidi bled in utrujen Alfredov obraz.

Deveto poglavje.

Alfred vso noč ni zatisnil očesa; nemirno je begal po celici, zavpil bi, a glas mu je obtičal v grlu. Misli so bile še vedno pri materi.

Kadar je slišal, da se menjata stražnika pred celico, je skočil k linici in poslušal, če le ne bi kaj novega zvedel. Vso dolgo noč ni mogel slišati nič važnega. Skozi motno steklo iznad postelje je opazil, da se je začelo daniti. Ta čas je prišel nov paznik in začel svojemu tovarišu polglasno pripovedovati, da je že bral jutranje časopise, ki z debelimi črkami v dolgih člankih poročajo o včerajšnjem umoru, ki ga je izvršil Alfred Kraus, ki je zaprt v tej sobi. Povedal je še, da Erwin še živi, čeprav je ves čas nezavesten in je le malo upanja, da bi ozdravel.

Alfreda je novica o Erwinu znatno pomirila, saj mu je dajala upanje, da bo kmalu prost. Kaj obdolžitve, da ga je on umoril, glavno je, da Erwin še živi. Prepričeval se je, da bo gotovo prijatelj ozdravel in vsemu svetu dokazal njegovo nedolžnost.

Ker paznika še nista utihnila, je prislonil uho prav na vrata, da bi boljše slišal.

Menila sta se, da poročilo govori o transfuziji krvi. Prva ni izdala, preveč krvi je izgubil, potrebna bo nova transfuzija.

Alfred je napeto poslušal, potem pa začel na moč vpiti in tolči po vratih. »Odprite, odprite! V bolnišnico pojdem!« Stražnika sta se prestrašila in se spogledala, kaj naj to pomeni. Stopila sta k linici in pogledala, kaj se godi v celici.

Alfred ni odnehal in ogorčeno zahteval, da ga pusté v bolnišnico, da bo dal svojo kri nesrečnemu Erwinu.

Stražnika sta se sprva samo spogledovala in opazovala, kaj počne Alfred, potem pa je eden ostal pri vratih, drugi pa stopil k poveljniku straže in mu poročal o zadevi. Ta se je koj odpravil v Alfredovo sobo. Komaj pa so odprli vrata, že je hotel Alfred zbežati mimo njih. Toda pazniki so svojega posla vajeni in Alfred je moral obstati. Hotel se jim je izviti, morali so mu natakiniti okovje, da so ga ukrotili. Alfred je solznih oči za božjo voljo prosil, naj ga spusté v bólnico k Erwinu, da mu bo dal svojo mlado kri. Nič ni pomagalo, pazniki so se držali svojih predpisov, da ga morajo obdržati v zaporu, naj zahteva kar koli.

Tisto jutro so se zbirali v bólnici Rollandovi, časnikarji, policijski načelnik in gospod Blumenherz. V sprejemnici so nestrpno pričakovali sporočil o Erwinu.

Medtem je ležal nesrečni Erwin v operacijski sobi, glavo je imel vso povito v obvezah. Zavedel se še ni, težko je dihal in stokal. Poleg njega so bili zdravniki, ki so pazili na vsak migljaj in iz njega ugibali položaj. Stanje je bilo kritično, nevarnost velika. Mnenja so bila deljena, nekateri so zahtevali koj operacijo, da poberejo iz možganov koščene drobce. Posvetovanje je dolgo trajalo in niso se mogli zediniti. Časnikarji so nestrpno pričakovali novic, šum v čakalnici je naraščal. Prebirali so jutranje časopise in ugibali o Erwinovem zdravju. Napeto so zrlí v belo prepleskana vrata, od koder se je širil duh po zdravilih. Spravili so se končno na Alfreda in presojali težo njegovega zločina.

Vrata operacijske sobe so se odprla in vse je onemelo. Oči vseh so se uprle v primarija, ki je resno in mirno prebral poročilo. V jedrnatih besedah je označil Erwinovo stanje za izredno težko, vendar obstaja možnost, da se reši; potrebna je težja operacija. Primarijeve besede so pomirile zbrano družbo in splošna zbežanost je izginila.

Posebno napeto je poslušal poročilo Simon Blumenherz. Bil je prepričan, da bo slišal smrtno oznanilo, zato ga je novica vznemirila, da je ves zardel.

Zdravnik je pojasnil in opomnil na nevarnost, da bi se Erwinu zaradi operacije ne omračil razum. Po-

trebna je ponovna, izdatnejša transfuzija krvi, ker bi ga sicer težka operacija preveč oslabil. Splošno pozornost je prekinil glas električnega zvonca.

Primarijev asistent je skočil k telefonu in poslušal. Nič zanj, poveljnik straže v zaporu nujno kliče k telefonu policijskega načelnika. Asistent je odložil slušalko in poklical načelnika k telefonu.

»Halo, tu poveljnik straže v zaporih. Kdo tam?«

»Tu policijski načelnik. Hitro! Kaj čakate!« je nerovno govoril.

»Ujetnik Alfred Kraus strašno vpije. Nепrestano sili, da bi smel žrtvovati kri za Erwinovo transfuzijo.«

Policijski načelnik je stopil od telefona k primariju in Rollandovim ter jim povedal, kaj hoče Alfred. Ko je Simon to zaslišal, je koj stopil k Rollandovemu očetu in mu zašepetal, naj ponudbo brezpogojno odkloni. Tudi mati je bila iste misli. Alfred, ki je hotel pokazati svojo resnično ljubezen do Erwina in obenem zbrisati sum umora, je doživel nov poraz.

Poveljnik straže je odložil slušalko in odšel k Alfredu v celico. Alfred je slišal odločne korake in čim bolj so se bližali, tem nestrpnejši je bil. Ko je odklepal, ga je že med ropotanjem ključa Alfred vprašal, kaj je s transfuzijo, ali bo lahko dal prijatelju svojo kri. Resno je stal poveljnik pred njim, nekaj sekund pomolčal in ga samo opazoval. Nato mu je previdno povedal, da je gospod Rolland odklonil njegovo ponudbo.

Poveljnikove besede so Alfreda zelo potrle in v srcu se mu je zrušilo veliko upanja. Zakril si je obraz, poveljnik pa je medtem že zaklepal duri. Odšel je. Alfred je ostal sam, čisto sam.

Deseto poglavje.

Slabotni žarki jesenskega sonca so posijali skozi okno podstrešne sobice na podobo Matere božje in jo pozlatili. Skozi ozko špranjo sivih in težkih oblakov so pozdravili trpečega človeka in mu poljubili krvaveče srce.

Alfredova mati je klečala pred podobo. Vsa je zlezla v dve gubi in stiskala v koščenih rokah rožni venec. Sončni žarki so počasi drseli po njej in ji po-

sijali v razoran in zguban obraz. Šele tedaj je spoznala, da je dan.

V zatopljenosti jo je zmotil živahen korak na stopnicah. Kdo bi prihajal. Spoznala je že, da mora biti ženska. Počasi je šla k vratom, jih odprla in pred njo je stala Alfredova zaročenka, ljubka Anny.

Da ne bi Anny opazila njenih solz, si je nerodno obrisala oči. Ta pa je stopila v kuhinjo, pogledala starko in malo začudeno vprašala: »Kje je Alfred, mamica, ali še spi?«

Mamici so se oči zopet orosile in glasno je zaihtela. Anny je sočutno stopila bliže, ji objela sivo glavo in jo nežno vprašala: »Kaj je, draga mamica, zakaj jočete? Čisto rdeče oči imate. Bog nas varuj, pa se ni kaj hudega zgodilo!«

Alfredova mati se je pritisnila k njej in sklonila glavo, skriti je hotela objokani obraz. Anny ji je dvignila glavo in ji zrla v oči, rekoč: »Povejte, mamica, kar vse povejte. Kje je Alfred?«

Mamica je še vedno molčala in jokala; od bedenja se je komaj držala pokonci. Starka je premišljevala, kaj naj ji pove. Ali kdo naj ji pomaga, če ne Anny? Največ zaupanja je imela vanjo, rada jo je imela ko lastno hčer, ona pa je tako iskreno ljubila njenega Alfreda. Zakaj bi ji tajila?

Sedli sta v kot pod staro podobo. Gospa Kraus ji je začela pripovedovati, kaj je prestala preteklo noč, kako je prišel paznik, kako jo je zapodil Rollandov sluga, da Alfreda že od včeraj opoldne ni domov in ga najbrž še dolgo ne bo.

Anny jo je pazljivo poslušala, se počasi vznemirjala in težko ji je légala na srce Alfredova neznana usoda. Misli so ji begale zdaj k Rollandovim, zdaj v zapore, povsod je iskala Alfreda. Vendar potrnosti starki ni hotela pokazati. Premagala se je, pobožala mamico, jo potolažila in ji obljubila, da bo takoj odšla na policijsko upravo in vprašala, kaj je z Alfredom. Vstala je, poljubila mamico in odhitela.

Iz te bedne newyorške četrti je hitela v sredino velemesta. Slišala je vpitje časopisnih raznašalcev: »Roparski umor!« Povsod samo umor in umor!

Čim bolj se je bližala policiji, tem glasnejše je bilo ponujanje. Gruče ljudi so stale po ulicah in se glasno prepirale o vzrokih in namenih umora. Zdelo se ji je, da sanja. Na vogalu prometne ulice se je morala ustaviti, ker je stražnik zaprl cestni prehod. Tedaj je priletel izza vogala paglavec v ponošeni obleki in se zadržal Anny prav pod nos: »Newyork Times! Posebna izdaja! Morilec Alfred Kraus!« Te hude besede so jo zdramile. Ni mogoče! Alfred morilec? Stekla je za dečkom in mu iztrgala časopis. Na prvi strani je zagledala podobo, kakršno je imel v legitimaciji. Pod njo je bilo zapisano: Morilec Kraus. Za hip se ji je stemnilo pred očmi. Ko si je malo opomogla, je začela požirati članke in navedenosti o umoru.

»Alfred, kaj si storil!« je na glas zavpila sredi ulice. Bila je ogorčena, a v njenih besedah sta vendar zveneli ljubezen in miloba. Ljudje so jo radovedno gledali, Anny pa se je potrta obrnila.

V lepih očeh ji je ugasnilo mladostno veselje, skrb in obup sta ji napolnili srce. V nekaj trenutkih se je čutila postarano, korak ji je postal težak in pritajeno je jokala. Kakor pijana se je zadevala v ljudi, ki so se obračali in hiteli dalje. Zdelo se ji je, da se je ves svet preobrnil. Ni mogla več trezno misliti, samo sanjala je še. Povsod samo živinsko vpitje: »Umor! Umor!« Sedaj ji je vsak klic trgal srce. Mislila je, da jo vsi gledajo, da jo poznajo in najrajši bi se bila pogreznila v zemljo. Komaj se je vlekla proti Alfredovemu domu.

Njenega najdražjega so milijoni dolžili, da je morilec. Milijoni so se naslajali in uživali ob poročilih o umoru. Ob teh milijonih pa so trpeli trije in njihovo trpljenje je bilo močnejše kot užitek milijonskih množic. En sam človek je bil v posmeh in zaničevanje vsemu mestu in le dva sta bila trdno prepričana, da je Alfred nedolžen. Mati ni verjela. Zaročenka ni verjela. Vsi drugi so verjeli.

Zavest, da je Alfred res nedolžen, je vrnila Anny znova moči in podvojila je hitrost. Hitela je k ubogi mami, da bi ji povedala, da tudi ona ne verjame, in jo tolažila v bridkosti.

Že je zavila v ulico, kjer je stala hiša s podstrešno sobico. Pred hišo je bila zbrana množica, ki je vpila

in klicala, vmes pa so se čuli ostri žvižgi. Pomešala se je med gručo ljudi, da bi razločneje videla in slišala, kaj se godi. Od vseh strani so hiteli časnikarji, fotografi, kinooperaterji in lačni postopači, ki so hoteli izrabiti ugodno priliko za svoje namene.

Tu in tam je slišala opazke zdivjanih ljudi.

»No, ta ne bo več videl svoje bajte!«

»Zažgimo hišo, da izbrišemo ta madež in sramoto!«

»Porušimo jo in zasujmo morilca!«

Žvižgali so, vpili in razbijali. Anny se je počasi in težko prerinila skozi množico; za hišo je skozi pritlično okno smuknila po stopnicah navzgor. Previdno je stopala, da ne bi škripalo. Hotela je iznenaditi mamico, a starka je že vse vedela. Slišati je morala že strašne žaljivke. Solznih oči sta se objeli.

Tedaj sta zaslišali korak na stopnicah. Spogledali sta se. Gospa Katarina ni hotela naprej odpirati in je čakala, kaj in kdo bo. Neznanec je komaj slišno potrkal in rekel, da je zopet prinesel Alfredovo pismo iz zapora. Mati ga je koj spoznala in mu odprla vrata. Ko je vstopil, je povedal, da ima pismo za gospo Kraus. Ob enem je prosil, naj nikomur ne pravi, da je prejela pismo. Ponudil ji je pismo, Anny pa mu ga je iztrgala iz rok in ga bliskovito prebrala. Nato se je obrnila k mami in jo poljubila na zgubano čelo.

»Pisal je, naj mu verjamemo. Trdno naj bomo prepričani, da je nedolžen. In resničen je njegov podpis.«

Poljubila je Alfredov podpis in pogledala starki v obraz. Obrnili sta se k pazniku Stowerju in mu v zahvalo krepko stisnili roko.

»Prosim vas, bodite tako dobri in mu sporočite, da sem prejela pismo in da nikoli ne bom verjela, da bi bil on umoril Erwina. Nestrpno čakam njegove oprostitev,« je prijazno prosila mati. Paznik je prikimal in obljubil, da bo storil vse, kar bo mogel. Nato je naglo odšel, ker se je bal, da ga kdo ne bi opazil; bil je prepričan, da je med množico kak detektiv.

Ura na zgradbi policijskega ravnateljstva je bila štiri popoldne. Prve ure je Alfred te udarce težko prenašal, sovražil jih je. Sedaj so se mu zazdeli udarci kladiva že milejši in znosnejši. Prej so mu daljšali

trpljenje in čakanje, sedaj so ga krajšali in težko je čakal novih udarcev.

Še ves zaspan je dvignil glavo; pretegnil je otrple ude in pogledal na mizo. Tam je stal lonček. Razveselil se je in skočil pokonci misleč, da je to lonček, ki ga je vsak dan postavljala mamica predenj. Pobožal bi ga, toda spoznal je zmoto. Na lončku je zagledal napis »Uprava policije — preiskovalni zapor«. Napis ga je vznejevoljil, ni se dotaknil jedi. Nestrpno je čakal, da zopet zabrni zvonec na uri. Sprehajal se je po sobi počasi in previdno, da jih ne bi preslišal. Neznosna tišina ga je kar dušila.

Na hodniku so se začuli koraki. Zdeli so se mu znani, a ni prav vedel, čigavi bi bili. Izmenjala se je straža. Službo je prevzel dobri paznik Stower, ki mu je prenašal sporočila materi.

Alfred bi ga bil marsikaj rad vprašal. Kaj je neki z mojo mamico, kaj misli o njem Anny, te skrbi so ga morale vse popoldne.

Ko se je paznik, katerega je zamenjal Stower, že oddaljil, je Alfred skočil k vratom, da bi ga povprašal. Čakal je, vedel je, da bo Stower sam odprl linico, če ima kaj povedati. Alfred ni dolgo čakal, ko je paznik prijazno pogledal skozi linico in ga poklical. Alfred je brž prisluhnil.

»Bil sem tam. Nobeden še ni zvedel. Veste, da lahko izgubim službo,« je začel paznik in gledal Alfredu v oči.

»Kaj je z mamico?« je ves iz sebe vprašal Alfred redkobesednega Stowerja.

»Pri materi je bila neka gospodična. Plavolasa.«

Alfredu so se zaiskrile oči: »Dobra moja Anny! Anny, Anny...«

»Izročil sem listek,« je nadaljeval paznik, »gospodična mi ga je kar iztrgala iz rok in ga prebrala. Bili sta zelo žalostni. Ko sta prebrali pismo, sta se razveselili. Od sreče sta se objeli.«

Stower je malo počakal, premišljeno je izgovarjal sleherno besedo in iznova začel: »Govorili sta med seboj in zatrjevali, da vam verjameta.«

Te paznikove besede so bile Alfredu v veliko uteho. Srčno se mu je zahvalil. Paznik ga ni več poslušal,

zaprl je linico, ker je slišal bližajoče se glasove in korače. Prihajal je preiskovalni sodnik.

Alfred je bil tako vesel Stowerjeve novice, da ni slišal sodnikovega prihoda.

Začutil je lakoto, saj že ves dan ni okusil mrvice hrane. Stopil je k mizi in pograbil lonček. Vse je izpil. Košček mesa, ki je ostal na dnu, je prijel kar s prsti in ga slastno použil. Tudi košček kruha mu je teknil.

Govorjenje pred vrati ga ni zanimalo. Tedaj pa je v ključavnici zaropotal ključ. »Kaj naj to pomeni?« se je prestrašil Alfred. Vrata so se odprla in pred njim je stal preiskovalni sodnik. Ukazal mu je, naj nastavi roki, stražnik mu je nataknil železno verigo. Nato mu je zapovedal, naj gre z njim. Obotavlja se je stopil skozi vrata. Prvič je lahko povsem videl dobrega paznika Stowerja, ki mu je toliko dobrega storil. Stower ga je milo pogledal, prav tako Alfred njega. V mislih sta se razumela.

Vsi trije so se napotili v drugo nadstropje. Alfredov obraz je bil bled in shujšan. Radoveden je bil, kaj bodo počeli z njim. Vstopili so v pisarno. Brkati uradnik ga je nato pomeril v višino in širino. Natančno so ga opisali in mu na koncu še slikali obraz z dveh strani. Odvzeli so mu še prstne odtise, ki jih je moral podpisati. Ko je bilo vse končano, so ga odvedli v sosednjo sobo, ki je bila prav čudno opremljena. Alfred kaj takega še nikdar v življenju ni videl. Radovedno je opazoval naprave in nekam tesno mu je postalo pri srcu. Dostop v to sobo je bil le malokomu dovoljen. Čast, da sme stopiti v to sobo, je bila izkazana le velikim zločincem.

Posadili so ga na vzvišen zavijačni stol in namerili nanj močan električni žaromet. Alfredu je kar vid jemalo, ni prenesel take svetlobe. Sklonil je glavo, da bi se izmaknil ostrim žarkom. Toda že je pristopil uradnik in mu surovo dvignil glavo. Alfred je mižal, ni mogel gledati.

Na vsaki strani je stal po en uradnik. Alfred jih ni mogel videti. Začela sta ga vsevprek izpraševati. Natančno je moral povedati, kako je bilo v laboratoriju, kaj se je godilo po umoru. Toda Alfred uradnikov ni zadovoljil. Zahtevala sta priznanje krivde. Reka zvutih vprašanj je grozila, da bo Alfred v njej utonil. Uradnika

nista hotela odnehati, Alfred tudi ne, in čim bolj je čutil Alfred zvijačo, tem odločneje je odgovarjal. Povsem naravno, Alfred ni zašel v protislovje, ker je govoril resnico. Uradnika sta postajala nestrpna, tolikega odpora nista pričakovala. Alfred sam se je čutil svoji odpornosti, ker je zadnji dan tako malo jedel. Izpraševanje se je zavleklo dolgo v noč. Kljub nečloveškemu mučenju sta bila uradnika mnogo bolj izčrpana ko Alfred. Alfred se ni hotel vdati. Dokazal je svojo nedolžnost, niso mu verjeli. Silni napor ga je slednjič zmoget. Čutil je, kako se onesvešča. Moči so mu pošle, a do zadnjega je trdil, da je nedolžen. Omahnil je in se zrušil. Uradnika sta ga polivala z vodo, da bi ga zdramila in izsilila priznanje. Pa zaman, Alfred je ostal trden.

Enajsto poglavje.

Primarijevo posvetovanje z Rollandovo družino je ostalo brez pravega zaključka. Primarij dr. Hugo Horn je vztrajal na tem, da je potrebna možganska operacija, ni pa mogel jamčiti za bolnikovo življenje. Operacija bi bila zelo tvegana, zato je razumljivo, da so se Rollandovi branili. Prav težko bi se bili odločili, da ni spet posegel vmes Simon s svojimi spletkami. Spretno jih je pregovoril in Rollandovi so se vdali, a vso odgovornost prepustili zdravnikom. Čeprav je zdravniška veda silno napredovala, je bila taka operacija še zmeraj igra z življenjem.

Kakor hitro so odšli, so se zbrali v operacijski dvorani zdravniki in začeli posvèt. Trajal je dolgo. Znova so natančno pregledovati bolnika z električnimi žarki. Potem so se odločili za operacijo.

Težavna in naporena je bila. Štiri dolge ure je trajala. Med operacijo je Erwinu močno opešalo srce in bali so se katastrofe. Prav malo je bilo upanja, da bi preneslo silovit napor. Toda močna narava je kljubovala s čudovito odpornostjo.

Med operacijo se je vrnila Rollandova mati in nestrpno čakala izida. Prišlo je tudi nekaj časnikarjev, da bi čimprej poročali. Mati je čakala, da se odpró vrata. Začulo se je mrmranje, gospa je uganila: končano je.

Stresla se je in stopila bliže k vratom, da bi prva slišala zdravnikove besede.

Naposled so se vrata počasi odprla. Ves poten od naporenega in odgovornega dela se je pokazal primarij. Rollandova mati je stopila tik predenj. Dostojanstveno in resno je kratko povedal, da je operacija uspela in, če ne bo kakih zapletljajev, bo vse v redu.

Pomirjena se mu je zahvalila za trud in požrtvovalnost. Primarij ji je privoščil še nekaj tolažilnih besed in se vrnil v operacijsko dvorano. Boljše volje in polna upanja je odšla Erwinova mati domov, da brž obvesti moža in prijatelje.

Časnikarji niso prišli na račun, morali so biti zadovoljni s skopimi podatki, ki so jih slišali v pogovoru primarija z materjo, več niso zvedeli. Hiteli so v uredništva, da nedolžno novico napihnejo v novo razburjenje. Strokovnjaki pa so ugibali, kdaj bo preletel prvi voz po nevidnih električnih tračnicah okrog sveta. Ljudstvo je bilo žejno novosti, zadeva Erwina in Alfreda jim je trenutno dajala dovolj hrane. Pred uredništvu so se zbirale velike gruče radovednežev. Komaj so čakali, da izidejo listi.

Dnevi so hitro minevali, le Alfredu so se vlekli v neskončnost. Erwinu se je stanje začelo polagoma obračati na bolje. Srce je bilo pravilno, oči je že odpiral, toda spregovoriti ni mogel besedice. Zdelo se je, da je izgubil dar govora. Kljub skrbni negi in zdravnikovim prizadevanjem niso mogli dobiti besede od njega.

Nekaj dni po operaciji, okrog enajstih zjutraj je prišla v bolnišnico sodna komisija. Spočetka so Erwina samo opazovali; ta jih je pa brezbrizno gledal. Sodni zdravnik ga je pregledal, preiskovalni sodnik pa je od uprave zahteval Erwinovo obleko, ki jo je nosil ob nesreči. Bolniška sestra je prinesla zabojček in razgrnila Erwinovo obleko pred preiskovalnim sodnikom. Natančno jo je pregledal. Posegel je še v desni žep, da bi videl, če ni v njem mogoče kaj važnega in za Alfreda obremenilnega. Erwin je vse to mirno gledal. Ko pa je sodnik ségel v žep njegovega suknjiča, se je dvignil na postelji in božjastno zarjul.

Navzoči so se groznega glasu in spačenega obraza silno prestrašili.

»Dajte mi obleko! Dajte!« je zakričal in stegoval roke proti sodniku. Zdravniki so se začudeno spogledovali in namignili sodniku, naj mu jo izroči, da bodo videli, kaj bo. Erwin je divje pograbil obleko in jo stiskal k sebi. Obrnil se je proč in skrivaj segel v žep. Iz njega je privlekel ključek. Zdravniki in sodniki si tega niso znali pojasniti. Samo Erwin je vedel, koliko je vreden ta ključ, ki je odpiral laboratorijska stranska vrata.

Krčevito ga je tiščal v roki, kakor klešče so ga oklepali prsti. Takoj nato se je zopet onesvestil. Sodniki so poskušali, da bi mu ključek izvili iz rok, toda morali bi rabiti preveliko silo, primarij pa je to prepovedal.

Zasliševanje je bilo nemogoče, zato je sodna komisija odšla.

Primarij je stopil k Erwinu in poslušal, kako mu bije srce. Bilo je hudo razburjeno. Tu pa tam je opazil na bolnikovem obrazu kakor smehljanje, izraz zadovoljstva. Primariju je bilo to dobro znamenje. Vse nadaljnje izpremembe na bolnikovem obrazu je vestno zapisovala sestra, ki mu je naslednji dan zapisnik izročila.

Erwinu se je začelo stanje slabšati. Pokazali so se prvi znaki slaboumnosti. To je budilo zdravnikom hude skrbi. Nekajkrat na dan se je zavedel in tedaj je strahovito stiskal k sebi ključek, ga noro poljubljal in božal, zraven pa izgovarjal nerazumljive besede. Nobene niso mogli razumeti. Ker je skušal večkrat vstati in oditi, so ga prestavili v posebno sobo in ga položili v posteljo z železno ograjo.

Čas je neugnano tekkel svojo pot. V prostorih policijske uprave so neumorno zbirali podatke za obtožbo. Kup spisov je naglo rasel, a pravega dokaza ni bilo v njem.

Alfred je v zaporu spoznal, da lahko še mesece in mesece čaka na glavno razpravo, zato je hotel izrabiti čas, ki je bil zanj predragocen. Začel je zapisovati vse formule, katere si je ogledal po nesreči in mimogrede zapomnil, preden je načrte uničil. Te zapiske je nosil prijazno naklonjeni mu paznik Stower k Alfredovi mami. Obenem ji je pošiljal še krajša poročila. V nekaj

dneh je odnesel dobri Stower že velik del tabel, formul in risb.

Zaupal je Stowerju, toda pri vsakem zaupanju je potrebna tudi previdnost. Glavni in najpomembnejši obrazec, formulo električne žarnice z 90 milijonskimi nihaji, je vsak dan ponavljal in si jo tako zapomnil za zmeraj. Zapisati je iz previdnosti vendar ni hotel.

Stower je zvesto stal Alfredu ob strani, kljub vsem nevarnostim in potrpežljivo prenašal poročila in zapiske materi. Čutil je, da je Alfred res nedolžen, posebno, ko je zvedel, kako je prišlo do nesreče. Alfredovo dostojno obnašanje mu je silno ugajalo.

Budno oko tajne policije je napravilo temu prenašanju kmalu konec. Opazili so, da hodi h Krausovim neznanec, ki je komaj vidno prihajal in nevidno odhajal.

Naslednji dan je pridrčal izza vogala avtomobil in, preden se je ustavil pred Krausovo hišo, je še glasno zatrobil. To je bilo najbrž tajnim policajem znamenje za pripravljenost, ti so se postavili na določena mesta.

Iz avtomobila so skočili stražniki in v nekaj sekundah je bila Krausova hiša obkoljena in zastražena. Katarina Kraus je vse to slišala, ni pa vedela, da se je avtomobil ustavil pred njeno hišo; skočila je k oknu in pogledala, kaj se godi na cesti. Še je stala pri oknu, ko jo je prestrašilo močno trkanje na kuhinjska vrata. Preden je skočila od okna v kuhinjo, so se vrata že odprla. Vstopili so z revolverji v rokah detektivi in se ji izkazali za detektive. Starka se še zanimala ni, kdo so ti gospodje, ki so ji tako nepričakovano vdrli v stanovanje. Prijazno jih je vprašala, kaj želijo. V tem je že stopil prednjo detektiv, rekoč:

»Imamo ukaz, da preiščemo hišo.« Oster detektivov pogled je ošinil starko od glave do peta. Predreti ji je hotel v glavo, naravnost v možgane in skušal ugotoviti njene misli. Toda kaj naj bi našel v njeni glavi, ki je polna le plemenitosti in skrbi.

Ko je zaslišala besede o preiskavi, se je prestrašila, toda detektivi tega niso opazili.

Dovoljenja niso čakali, kar brskati so začeli po stanovanju. Pregledali in preobrnili so vsak najmanjši predmet. Trkali so po stenah in podu, toda nič posebnega. Povsod sama revščina. Končno so se spravili na

preprosto posteljo in začeli metati iz nje stare cunje in pretipavati žimnico. Katarini se je obraz zresnil, prebledela je in strah jo je obšel. Detektivji so takoj opazili spremembo na njenem obrazu in začeli natančneje pregledovati posteljno vsebino. Saj jim je Alfredova mati sama pokazala pot, na katero so hoteli priti. Zaskrbelo jo je, kaj bo sedaj in kmalu je bila vsa v solzah. Začeli so rezati in trgati odeje, podzglavnike in nazadnje še žimnico. V njej so zapazili papir in na dan izvlekli velik omot. Starka je skočila k policaju, ki je ogledoval zavoj in ga klečé milo prosila, naj ji ne jemlje zavitka. Stražnik pa je zavoj odprl in našel v njem več popisanih listkov. To so bili lističi, ki jih je pisal Alfred v zaporu, formule in risbe. Dobili pa so še drugo, malo manjšo ovojnico. Odprli so tudi to in našli v njej 150 dolarjev. Poleg denarja je bil listič. Detektiv ga je prebral, potem pa ljubeznivo in dobrohotno pogledal starko. Bilo je napisano z okorno roko:

»Ljubi moj Alfred! Teh sto petdeset dolarjev sem si prihranila od skromne pokojnine, da ti jih podarim, ko se boš poročil. Če pa prej umrjem, lahko takoj vzameš denar. Spomni se svoje mamice!«

Ta listič in denar je detektiv vrnil dobri starki, drugo pa obdržal. Ker drugega detektivji niso našli, so se prijazno poslovili in v slovo starki stisnili roko.

Katarina Krausova se je predobro zavedala, kakšna nevarnost sedaj preti Alfredu. Obupana, duševno in telesno uničena, je sedla na posteljo in dolgo jokala.

Stower je kmalu zvedel, da je bila pri Krausovi preiskava. Zaskrbelo ga je, ker je vedel, da bodo tudi preiskovali, kako so ti listi prišli k Alfredovi materi.

Najprej je to sporočil Alfredu, mu povedal, v kakšni nevarnosti je, in ga lepo prosil, naj nikakor ne izda, kdo je prenašal pošto. Tožil mu je dalje, da ima ženo in pet nepreskrbljenih otrok. Če se to izve, ga gotovo odpuste iz službe.

Alfred ga je razumel in obžaloval, da ga je spravil v tako težak položaj; obljubil mu je, da bo molčal. Še teže je postalo njemu, ker je vedel, kaj so detektivji našli v njegovem stanovanju, in začel je misliti, kako se bo zagovarjal. Ni več mislil na načrte, izume in formule. Glavna skrb mu je bila, kako se bo branil, in ta

skrb mu odslej ni dala več miru. Dnevi so se spremenili v noči in noči v dneve, zdelo se mu je, da že celo večnost sedi v preiskovalnem zaporu.

Erwin je še vedno ležal v bolnišnici. Njegovo zdravje se je začelo po malem boljšati. Že je lahko vstajal, le duh mu je bil še vedno mračen. Krilil je z rokami, hitro stopal po sobi kakor zver v kletki, se ustavil in strmel v kak predmet. Kar naprej je sanjaril in pri tem govoril nerazumljive in nerazločne besede. Najhujše pa je bilo, da je po operaciji izgubil spomin in niti lastne matere ni več poznal. Značilno je, da je vedno gledal skozi okno v nebo ni s ključem v roki kazal proti nebu. Kljub temu ni nikdar izpustil iz rok ključa, še vedno ga je stiskal, opazoval in božal. Če je jedel, je v eni roki držal žlico, v drugi pa ključ in celó v spanju ga ni izpustil.

Še pred glavno sodno razpravo, ki je bila že določena, je bilo izdano naslednje zdravniško poročilo:

Inženir Erwin Rolland je po prestani operaciji izgubil spomin. Pokazali so se prvi znaki duševne zmedenosti. Bolniku je potreben popoln mir. Ni izključeno, da bi se mu ne izboljšalo, vendar je malo upanja.

Primarij dr. Hugo Horn.

D v a n a j s t o p o g l a v j e.

Dan razprave je bil že objavljen in se je naglo bližal. Dnevno časopisje je obširno poročalo in ljudje že kar niso mogli dočakati. Znana so bila tudi že imena sodnikov, odvetnikov, tudi ime Alfredovega zagovornika, ki je vzbujalo še največ pozornosti.

Prvotno je bil Alfred brez branitelja, ker ga ni imel s čim plačati. To je zvedel Alfredov profesor dr. Emil Colle; temu se je Alfred zasmilil in se je odločil, da ga bo zagovarjal zastonj. Prav zato je zanimanje za razpravo še naraslo in napeto je vse čakalo začetka. Alfred je Collejevo ponudbo hvaležno sprejel. Prav dobro je poznal svojega profesorja in stavil vanj veliko upanja.

Profesor Colle se je začel posvetovati z Alfredom, ki mu je popolnoma zaupal. Povedal mu je vse, le tega

ne, da je Stower prenašal liste. Colle ga je pazljivo poslušal, mu stavljal razna vprašanja in si vse vestno zapisoval. Z ljubeznijo se je zavzel za Alfredovo stvar, zakaj po njegovem bi bilo res škoda, da bi po zaporih zapravljal mladost človek, ki je še toliko obetal. Na vsak način ga je hotel osvoboditi in dokazati njegovo nedolžnost.

Pokazati je nameraval Alfredovo resnično prijateljstvo do Erwina. Tudi odličnemu pravniku bi bil to trd oreh, kaj šele komu, ki posla ni vaje. Tudi si ni mogel obetati ljudske naklonjenosti, saj je bilo javno mnenje Alfredu sovražno. Vendar je Alfred mirneje čakal sodne obravnave, bil je prepričan, da bo z zagovornikovo pomočjo lahko dokazal svojo nedolžnost.

Prišel je usodni dan. Razprava je bila napovedana za zjutraj ob devetih. Alfred vso noč ni zatisnil očesa. Toda kljub bedenju je bil zjutraj svež in dobre volje.

Malo pred devetimi sta stopila v celico stražnika in ga vklenila. Še nikdar ni Alfred tako voljno in ravnodušno prožil rok v okove. Peljali so ga po temnem hodniku, pred policijskim zaporom ga je že čakal zaprt avtomobil in vsi so se naglo odpeljali.

Pred sodiščem je bila zbrana množica radovednih ljudi in grozila Alfredu; avtomobil se je ustavil. Vstopil je paznik in zapeljali so na dvorišče. Potem so ga vodili po dolgem, mračnem hodniku, kjer je bilo zelo živo. Potisnili so ga v stransko sobo in tam je čakal razprave. Kmalu je zvonec prvič pozvonil.

Stražniki so odprli nizka železna vrata in ukazali Alfredu naprej. Hodil je s ponosno dvignjeno glavo, ne meneč se za nesramne opazke, ki so letele od vseh strani. V razpravni dvorani so ga posadili na leseno klopi, tik nad njim je bilo mesto za zagovornika. Ko so mu sneli verige, se je začel ozirati po dvorani. V klopi nad njim je že sedel dr. Colle. Spogledala sta se in profesor mu je z nasmeškom dal razumeti, naj bo brez skrbi. Ozrl se je potem še po dvorani, ki je bila nabito polna; trikrat tako velika bi ne bila dovolj prostorna.

Alfredove oči so iskale nekaj drugega. Svoje matice ni mogel opaziti. Obrnil se je in vprašal zagovornika, kje je mati. Odgovoril mu je, da njej in pričam

še ni dovoljen vstop. Kadar bo treba, jih bodo že poklicali. Žalostno je povsili glavo, čutil se je osamljenega.

Pred njim je sedel na vzvišenem prostoru osiveli bradati sodnik dr. Johnson, ki je slovel zaradi nenavadne strogosti in nepopustljivosti in jih je spravil že mnogo na drugi svet. Na nasprotni strani je sedel zastopnik Rollandovih, sloviti odvetnik dr. Hooler. Sodniki in zagovorniki so brskali po aktih, kmalu nato pa se je znova oglasil zvonec. Razprava se je začela.

V razpravni dvorani je zavladala grobna tišina. Oči poslušalcev so se uprle v sodnike in v bledega Alfreda.

Sivolasi predsednik sodnega senata je počasi vstal in naznanil začetek razprave. Poleg sedečega sodnika je pozval, naj prebere obtožnico. Ta je pograbil mogočen sveženj papirja in s povzdignjenim glasom začel počasi in razločno brati.

V obtožnici sta bila najprej predstavljena sodnemu zboru in občinstvu Erwin Rolland in Alfred Kraus, potem pa nadrobno opisan ves dogodek od zabavnega večera v hotelu pa do nesreče in njenih posledic. Potek dejanj je bil pravilno popisano, resnica na zunaj nepokvarjena, a iz vsega je vendar jasno zvenelo: dogodek ni nesreča, marveč preišljen in dobro pripravljeno zločin, ki ga je storil Alfred Kraus. Popis dogodka je bil napravljen na podlagi natančne preiskave, zasliševanj in ogledov, zato tako podprt, da bi tudi obtoženec sam ne mogel nič bistvenega dodati ali tajiti. Le tega ni bilo v obtožnici, kar sta vedela samo Alfred in Erwin. Toda kdo bo po vsem tem še verjel Alfredovi besedi? Ob koncu je obtožnica priznavala možnost nesreče pri takem delu, ali kdo bi mislil nanjo, če ve, kako se je obtoženec obnašal ob nezgodi? Kako je mogoče razumeti, da kdo pusti prijatelja ležati v mlaki krvi, medtem ko sam uničuje njegovo delo in si ga prilašča? Kako naj si razlagamo obtoženčev nastop nasproti oblastem? S temi vprašanji je obtožnica še bolj priostrila krivdo in podžgala občinstvo.

Alfred je obtožnico mirno in pazljivo poslušal. Čutil je, kako malo mu je naklonjena, čutil tudi, kako vse zunanje okoliščine govore proti njemu. V pripovedovanju prič ga je osupnila zlasti izpoved Maryna, kakor da je hotel njo ubiti z železno palico. Razen te čisto

izmišljene navedbe ni mogel ugovarjati nobenemu dejstvu, čeprav so jih povezali v napačno dokazovanje. Ob Blumenherzovi izpovedi, da bo po naročilu Rollandovih s poskusi nadaljeval in zamisel izvršil, se je Alfred pomilovalno nasmehnil. Na tihem pa je bil vesel, da obtožnica nič ni omenila listov z računi in načrti, ki so jih bili zaplenili na dômu.

Po prebrani obtožnici je predsednik ugotovil, da so priče izpovedale pod prisego, da nima sodišče nobenega vzroka, da bi o njih verodostojnosti dvomilo, da je torej pričevanje pravno veljavno. Obtoženca je vprašal, če je razumel obtožnico, če želi kakih pojasnil.

Alfred je kratko odgovoril: »Obtožnico sem razumel, ne čutim pa se krivega.«

Predsednik Johnson je nato odredil, da vstopijo priče. V dvorano so prišle priče Mary Stein, policijski stražnik, poveljnik straže in Simon Blumenherz. Poklicana je bila tudi Alfredova mati. Oblečena je bila v črno, oči je imela rdeče in nerodno se je vedla, ker ni bila vajena toliki množici. Kljub razdraženosti in besnemu sovraštvu do Alfreda, je množica sočutno opazovala žalostno starko. V roki je držala črno obrobjen robec, da bi si lahko brisala solze, zakaj vedela je, da bodo sodili njenemu nedolžnemu Alfredu, in ne bo mogla zadržati solz. Po obličju je sodilo občinstvo, da je neizmerno dobra in poštena. Šijalo je iz njega nekaj mučeniško svetniškega. Težko in počasi je pristopila k stolu, kjer ji je bil odkazan prostor. Ni se ozirala po dvorani, le Alfreda bi po tolikem času zopet rada videla, da mu z milino svojega obraza pokaže, kako čuti z njim, kako trdno véruje v njegovo nedolžnost in v zmago pravice.

Globok vtis pa je napravil na ljudi prizor, ko je Alfred zagledal ljubljeno mater. Zdrvel bi bil k njej, jo objel, poljubil in pred vsemi klečé prosil odpuščanja, da ga niso držale močne paznikove pesti. Vstal je in s tresočim glasom zaklical: »Mamica, nedolžen sem, véruj mi!«

A kaj pomenijo te besede sodnikom. Bile so glas vpijočega v puščavi. Alfred bi si bil razklal prsi, da bi lahko neposredno dokazal svojo resnično nedolž-

nost. Dobra mati je čutila, kaj hoče Alfred, pogledala mu je v oči, on pa jo je razumel, da čuti z njim.

Med poslušalci je zagledala tudi Stowerja, ki je nemirno zasledoval potek razprave. Da bi se zamotila, je sklonila glavo, si jo podprla z roko in bolestno ječala.

Tudi trenutek ni pomislila, da bi ga izdala s svojim pričanjem. Rajši se žrtvuje in zataji samo sebe.

Predsednik je začel prigovarjati Alfredu, naj bo pameten in prizna, ali pa dokaže, da ni kriv. Alfred je vstal in začel dokazovati svojo nedolžnost. Mirno in premišljeno je razlagal, kako se je vse dogajalo. Razvrstil je dogodek za dogodkom in postavil sodnike pred težko nalogo, kako naj razveljavijo izjave prič in preiskavo samo. Z užitkom so poslušali njegov tehtni zagovor. Na koncu je poudaril, da ni imel v roki nobene palice, kakor trdi priča Mary Stein, ki bi naj bil z njo udaril Erwina. Proti njej sem stekel z namenom, da ji povem, kaj se je zgodilo in da je treba skriti načrte zaradi preiskave, ker bi se lahko z načrti kdo okoristil, saj takih dandanes ne manjka. Alfred se je obrnil k Simonu, ki je v obraz zardel.

Sodnik ga je opozoril, naj bo previden in ne sumniči.

»Neposrednih dokazov sicer nimam,« je nadaljeval Alfred, »kakor tudi sodišče ne, s svojim delom ob izumu pa hočem pokazati vsemu svetu, kaj izum je in da je last Erwina Rollanda, mojega dolgoletnega dobrega prijatelja.« Alfred ni prosil milosti, zahteval je samo pravico.

Sodnik je poklical pričo Mary Stein in ji rekel:

»Slišali ste, kaj je trdil obtoženi Alfred Kraus. Kaj pravite k temu?«

Mary Stein izjave ni hotela preklicati in jo je ponovila.

Besedo je dobil Alfredov zagovornik. Profesor dr. Colle je počasi in z resnim obrazom vstal in si snel naočnike. Začel je govoriti tiho, da bi pritegnil čim več poslušalcev.

»Slavno sodišče! Najprej bi rad pojasnil, zakaj sem prav jaz prevzel zagovorništvo obtoženega Alfreda Krausa. Nisem prišel sem, da bi branil zločinca, a prišel sem, ker sem trdno prepričan, da branim zelo razumnega in nadarjenega fanta, ki je le po nesrečnem na-

ključju prišel na zatožno klop. Kdor mu hoče biti pravičen sodnik, ne sme staviti svojih obtožb samo na zunanje dogodke, marveč mora soditi človeka po celotni njegovi naravi, poznati mora njegov značaj, njegova nagnjenja. Dobro poznam obtoženega Krausa še izza njegovih dijaških let, imel sem vanj popolno zaupanje, ki me ni v njem nikoli prevaril, tako da mi tega zaupanja še do danes nihče ni omajal: Prav zaradi tega sem sam od sebe, ne pričakujoč zahvale in denarja, prevzel v obrambo obtoženega Krausa. Zagovarjam človeka, ki ga je treba oteti uničenju v letih, ko nam obeta prelepe sadove. Alfred Kraus je bil vzoren dijak vsa leta šolanja, plemenit do tovarišev, učiteljev in siromašne matere.

O Krausovem primeru sem govoril tudi s tovariši, ki so ga poznali, in vsi so z menoj iste misli. Kraus za kaj takega ni imel pravega razloga in si ni mogel obetati koristi od tega. V časopisih sem bral podrobnosti in od vsega začetka dvomil o njegovi krivdi. Bral sem, da si Kraus zaradi pomanjkanja denarnih sredstev ni mogel najeti zagovornika. Žasmilil se mi je. Izgubili bi na ta način veleum, ki bi v bližnji bodočnosti proslavil ime naše države po vsem izobraženem svetu. Vse to bo potrdila, o tem sem prepričan, prihodnost. Te težke in odgovorne naloge se ne bi bil lotil, če bi ne bil v dno duše prepričan, da je Kraus nedolžen. Če se na eni strani potrjuje njegova krivda brez očitnih dokazov, se prav tako lahko trdi, že glede na njegovo neoporečno preteklost in čistost značaja, da je nedolžen, čeprav ne morem navesti otipljivih dokazov za zmotnost nasprotno trditve pri razlagi videza.

Krausovo prijateljstvo do Erwina Rollanda je bilo iskreno in idealno. Alfredove osebne izpovedi so podane tako neposredno in pristrčno, da o njih ni mogoče dvomiti, izraz so čiste duše in nepokvarjenega srca. Bile so na žalost odklonjene, prav kakor njegova vroča želja, da bi nadaljeval z delom pri Rollandovem izumu.

Tu naj samo pripomnim, da po Krausovi izjavi gospod Blumenherz ne bo mogel nadaljevati Rollandovega dela. Obnašanje tega gospoda se mi zdi zelo čudno. Zakaj mu je Rollandova družina zaupala to nalogo, mi

ni znano, o tem bomo govorili morda pozneje, ko bo stvar že bolj razčiščena.

Nisem ne odvetnik ne pravnik, govorim samo kot človek, ki je prepričan, da s temi dokazi ni mogoče soditi Alfredu Krausu, ker niso zadostni. To so samo domneve in sklepanja in na taki podlagi ga ne sme in ne more nihče obsoditi za prestop, ki mu ni dokazan. Še enkrat slovesno izjavljam, da bi z obsodbo prijatelja Krausa zagrešili napako, ki bi se zlepa ne dala popraviti. Pozivam ponovno slavni sodni zbor, da Alfreda Krausa oprosti ne samo vsake krivde, marveč tudi vsakega suma, da je poskušal umor. Njegovo obnašanje v laboratoriju ob priliki te nesreče je res nerazumljivo, ko je pustil ležati v krvi po nesrečnem naključju ranjenega Erwina Rollanda, ker bi bil sicer lahko preprečil usodne posledice, ki so nastopile po Rollandovi operaciji in preprečena bi bila takisto tolika izguba krvi. Seveda je treba upoštevati Krausovo razburjenje, njegovo veliko skrb za izum in končno mladostno neizkušnost.

Ponovno prosim slavno sodišče, da proglasi Alfreda Krausa za nedolžnega.«

Med občinstvom je povzročil govor Alfredovega zagovornika veliko navdušenja in pritrjevanja. Razpoloženje se je obrnilo, zdaj so Alfredu ploskali.

Alfred se ni zmenil, ker je poznal muhavost zbranega občinstva, vendar je bil vesel, da je zagovor obudil vsaj nekaj sočutja v dvorani. Profesor Colle je opazoval Alfreda; ta je bil zadovoljen, pa se mu je v zahvalo le spoštljivo priklonil, najrajši bi mu bil stisnil roko, a tega ni mogel.

Ko se je mir v dvorani polegel, je povzel besedo državni pravdnik.

Leno je vstal in si nataknil naočnike. Potegnil je iz mape kup papirjev, brskal po njih in z mirnim glasom začel:

»Poskus umora, ki ga je izvršil obtoženi Alfred Kraus nad mladim in nadobudnim inženirjem Erwinom Rollandom, je zbudil po širnem svetu veliko razburjenja. Poznamo primere iz zadnjega časa, ko se je kdo hotel polastiti tujih izumov, žal tudi v naši državi. Vsem bo še v spominu, koliko je škodovala našemu ugledu novica, da je profesor dr. Freedman odkril bacil

gobavosti in ga vbrizgnil dvema človekoma. Uničil je dvoje človeških življenj. Zadeva je dvignila mnogo prahu in krivec dr. Freedman ni ostal brez kazni, za svoje zločinsko početje se še danes pokori. Razburjena javnost je zahtevala, da se vendar že tako poskušanje uredi z zakonom. V tem primeru je šlo za znanost, a so bili krivci vendar kaznovani. Primer, ki ga obravnavamo danes, je edinstven. To je navadno razbojništvo, izvedeno na najbolj pretkan način. Zagovor gre za tem, da bi državne oblasti speljal na krivo pot. Vse obtežljivo gradivo, ki ga ima državno pravdnništvo pa jasno dokazuje krivdo. Čemu je sicer Alfred Kraus prerisal Rollandov izum, še preden je izvršil zločin.«

Alfred je planil in zavpil: »Ni res, dokažite!«

Državni tožilec, vajen takih medklicev, je mirno nadaljeval: »Obtoženčeva mati Katarina Kraus je izjavila, da je bil Kraus usodnega dne nenavadno razburjen. Iskal je službo, a tisti dan ni hotel nič slišati o tem, ko ga je mati opozorila na oglas v časopisu. Izrazil se je zelo neprevidno, da ima mnogo boljšo stvar v mislih. Pravil je materi, kako bo pri Rollandovih obogatil in bo preskrbljen za vse življenje. Ta njegova izjava je izredno važna in pove veliko. Vse to vedenje dá slutiti, kaj je tistega dne obtoženi nameraval. Ni ga zdržalo doma, vse je že premislil in čim bolj se je bližal čas, tem nestrpnejši je postajal, kar je popolnoma razumljivo. Kako do konca pripravljen in preračunjen je bil zločin, nam jasno dokazujejo ti črteži.«

Iz papirjev je potegnil nekaj listov in ognjevito nadaljeval:

»Ti listi so najzanesljivejši dokaz, da je obtoženi Kraus že nekaj dni prej prepisoval in prerisoval Rollandove načrte, da bi si s tem olajšal delo. Mislim, da je sedaj vsak dvom o njegovi krivdi odveč, zato zahtevam najstrožjo kazen, ki jo predpisuje zakon.«

V dvorani je zabučal vihar ogorčenja. Alfred je izgubil še zadnje sočutje pri občinstvu, ki je prej že zdvomilo o njegovi krivdi.

Alfred tega ni pričakoval, najmanj pa je mislil na listke, ki jih je iz zavora pošiljal domov. S tem je bila njegova usoda zapečatená. Lahko bi se bil branil, toda bil je vezan na dano častno besedo Stowerju. Prav ti

listki so ga pokopali. V teh težkih trenutkih je mislil na svojo ubogo mamico, morda se bo moral za zmeraj ločiti od nje. Mislil je na svojo ljubljeno Anny, ki ga bo gotovo zapustila; mislil je na Stowerja, ki se s svojo družino boji za službo. Toda izdal ga ne bo, rajši sam trpi in Stower bo gotovo znal ceniti njegovo žrtev. Pomagal mu bo še naprej in čas bo polagoma zacelil rano. Alfred ni zinil besede, bal se je, da bi se zarekel. Najboljši je molk, si je mislil, zakaj beseda dá besedo in Stower bi bil izgubljen. Kaj bi dal, če bi mogel izraziti svoje misli! je uničen premišljeval Alfred. Premagal se je. Stower je venomer opazoval Alfreda in videl, kako se bojuje sam s seboj; najrajši bi bil na glas zajokal. Toda ni smel pretočiti solze, če mu ni hotel škodovati. Alfredu je bilo, kakor da je zadrgnjen z verigo. Le nekaj besed in vsega bi se rešil, toda uničil bi drugega. Neizmerno težko mu je bilo, a zmagal je nad seboj.

Alfredov zagovornik profesor Colle je predlagal, da zaslišijo Alfredovo mater. To je bil Collejev zadnji poskus, da reši Alfreda. Sodnik je ugodil njegovi zahtevi in poklical gospo Krausovo. Pred razpelom jo je zapri-segel in s tresočim glasom je ponavljala sodnikove besede. Obstala je pred sodnikom in se plašno ozirala naokoli.

Sodnik jo je takoj vprašal, ali je bil Alfred tistega dne res razburjen in ali mu je res svetovala, naj si poišče službo. Z jokajočim glasom mu je pritrdila. »Morali ste vedeti,« je nadaljeval sodnik, kje so bili shranjeni ti lističi. Bili so v omotu poleg vaše oporoke. Kdaj je prinesel te listke domov in jih skrnil?«

Alfred in Stower sta nestrpno pričakovala odgovor, zakaj od njega je bila odvisna usoda dveh ljudi. Stowerju je kar sapa zastala, še nikdar ni doživljal tako težkih trenutkov.

Katarina Kraus je vedela, kaj lahko povzroči resnica. Ni se mogla odločiti, rada bi pomagala ljubljenu Alfredu, a Stowerja ne bi hotela pahniti v nesrečo. Obšle so jo silne duševne bolečine, lotevala se je je slabost in prosila je Boga, naj ji rajši koj vzame življenje, kakor da bi morala krivo pričati. Krčevit jok jo je pretresel.

Zagovornik je predlagal, da Katarino Kraus oprosté pričevanja. Sodnik je razumel njeno zadrego, bila mu je zanesljiv dokaz Alfredove krivde. V zadregi pa je bil dr. Colle, ki ni nič vedel o teh listkih. Alfred mu iz obzirnosti do Stowerja ni hotel zaupati zadeve.

Samo Stower je molčal in komaj zadrževal solze. Alfred ga je opazil in težko mu je bilo.

Zvonjenje je pomirilo dvorano. Sodniki so se umaknili v sobo k posvetovanju. Napetost v dvorani se je prelila v nestrpno pričakovanje, kakšna bo sodba. Ugibali so, koliko bo dobil Alfred, prepričani so bili, da je ne bo poceni odnesel, saj je dokaz krivde uspel in ni več dvoma, da je Alfred premišljeno skušal umoriti Erwina. Alfredu je še vedno klonila glava, mati ni vedela, kje je, dr. Colle pa je opazoval Alfredov obraz in obžaloval, da mu Alfred ni vsega povedal.

Vrata so se kmalu odprla in sodniki so se resnih obrazov vrnili ter zavzeli svoja mesta. Dvorana je onemela, vse je pričakovalo predsednikovih besed. Doktor Johnson se je dostojanstveno dvignil in razglasil sodbo:

»Obtoženi Alfred Kraus je zakrivil poskus umora z namenom, da si prilasti tuje duševno delo. Na temelju dokazane krivde in izpovedi prič je obsojen na šest let težke ječe.«

Predsednikove besede so Alfreda strle. Plaho je pogledal mamico in iskal tolažbe. Jokala je, vendar junaško prenašala neizmerno hud udarec. Ni izgubila upanja, da se bo vendarle dokazalo, da je Alfred res nedolžen. Kaj, če bi Erwin ozdravel! Stowerju je Alfredova plemenitost pognala solze v oči in zaklel se je, da bo Alfredu pomagal iz ječe. Profesor Colle je komaj zadrževal solzé, tako se mu je smilil Alfred, zakaj še vedno je veroval v njegovo nedolžnost.

Razprava je bila končana in ljudje so se začeli razhajati. Dvorana se je kmalu izpraznila. Počasi in zamišljeno je odhajal Stower, pogledal je še enkrat plemenitega Alfreda. Za njim se je hinavsko smehljal Blumenherz, ki je nekemu izjavil:

»Meni zadošča odmerjena kazen. Prav za prav mu nisem želel tolikšne kazni, vendar se bo dalo v tem času dosti napraviti.« Ko je Stower zaslišal te besede, se je obrnil, da bi videl, kdo jih je izrekel. Spoznal je Blumen-

herza; spomnil se je, da je njemu Erwinov oče zaupal izvršitev Erwinovega izuma. Simonu je obraz žarel od veselja. Gotovo si je mislil, da je sedaj prišel čas, ko bo lahko izpeljal svoje načrte. Stower si je njegove besede dobro zapomnil, zakaj vse mu je bilo sumljivo.

V dvorani so ostali še Alfred sredi stražnikov, Alfredova mati in dr. Colle.

Stražniki so pristopili k Alfredu in ga hoteli vkleniti. Ta pa je zakričal in se obrnil k svoji mami: »Pustite me, prej hočem še objeti svojo mamico!«

Skrušena starka se je sama približala Alfredu, da bi se mu dala v objem in ga za slovo poljubila. Dr. Colle je pomagal mami. Pristrčno sta se s sinom objela in nežno poljubila. Dolgo se nista mogla ločiti. Stražniki so začeli godrnjati, Alfred pa ji je še dejal: »Bodi mirna, mami, saj bo kmalu minulo. Ti sama najboljše veš, da sem nedolžen.«

Tu ga prekine profesor Colle: »Toda, dragi Alfred, zakaj mi niste zaupali zadeve s temi listki?«

»Ne, gospod profesor, tega vam za zdaj še ne morem povedati, dokler te zadeve dobro ne premislim, ker gre pri tem za usodo še nekoga drugega. Prišel bo še čas, ko bom laže dokazal svojo nedolžnost, treba je samo potrpeti,« mu je odgovoril Alfred.

Profesor Colle je zmajal z glavo, ni hotel siliti v Alfreda, ker so bili pazniki že nejevoljni. Alfred in mami sta se še enkrat objela in nato so ga vsega vklenjenega odpeljali. Alfred je še vprašal paznika, kje bo zaprt, ta mu je kratko odvrnil: »Sing-Sing!«

Zadnja sta odšla mami in Alfredov zagovornik, ki je tolažil obupano starko. Starka se mu je iskreno zahvalila in s težkim srcem odšla proti domu.

Alfred je med potjo izpraševal, če so v tej kaznilnici dovoljeni obiski in pri tem mislil na mater. Stražnik mu je odvrnil, da so sicer dovoljeni, toda v začetku pod nobenim pogojem ne, šele čez nekaj mesecev, vse pa zavisi od kaznenčevega vedenja. Obiski smejo trajati le četrt ure.

Na dvorišču jih je že čakal avtomobil. Bil je ves železen, kakor da v njem prevažajo nevarne zveri, ne pa ljudi. Alfred je počasi stopil v avtomobil, zdelo se

mu je, kakor bi se za vedno ločil od sveta, motor je zabrnul in švignili so skozi široka vrata.

Dolgo so se vozili in Alfred bi bil najrajši zadremal, toda poleg sedeči stražnik ga je dregnil, kakor je zatisnil oči. Mislil je na trpečo mamico, ki bo morala toliko časa ostati brez njega. Po dolgi vožnji se je avto nenadoma ustavil. Nekaj trenutkov so postali, potem pa se peljali še nekaj desetlin metrov. Zaslišalo se je močno škripanje. Odpirali so železna vrata ene največjih kaznilnic. Železna vrata pri avtomobilu so se hitro odprla in Alfred je videl, da ga že čakajo. Obstopili so ga močni in resni stražniki in ga odpeljali.

Preden so ga zaprli v samotno celico, so ga še okopali in ostrigli. Kopel ga je osvežila. Po vsem tem je stopil v veliko sobo, kjer ga je pričakovala sprejemna komisija. Tu so Alfreda zmerili, ga stehali in slikali s treh strani. Nazadnje so si še napravili prstne odtise, zraven pa zapisali številko 8842 in ime. Prinesli so mu obleko, zaznamovano z velikimi številkami 8842.

Šele sedaj se je Alfred prav zavedel, kaj se z njim godi in srce se mu je krčilo. Obuti je moral še težke čevlje, tudi tam je zagledal isto številko. Obleka je bila iz surovega platna, z beločrnimi počeznimi progami.

Ko je bilo preoblačenje končano, so ga odpeljali k ravnatelju kaznilnice Stockeju in mu izročili vse spise, nanašajoče se na Alfreda. Ravnatelj je premeril Alfreda, nekaj zamrmral, snel naočnike in vstal.

»Torej vi ste tisti Kraus, ki je o njem časopisje toliko pisalo! Bil sem zelo radoveden, kakšni ste, pa moram reči, da še malo niste podobni zločincu. Podobe v časopisih so imele pretirano surov izraz. Opozarjam vas, da je tu stroga disciplina. Priporočam vam, bodite pametni in poslušni vsem predpisom. Bo za vas bolje, saj čas vam bo hitro tekel.«

»Saj sem nedolžen!« je na kratko odgovoril Alfred.

»No, no, Kraus, to vsak trdi. Ko se nas boste privadili, vas bo marsikaj minulo. Navadno se naši gostje pokesajo, priznajo dejanje, ali pa se vdajo. Sicer pa, kaj je šest let zapora, pomislite koliko desetletij se morajo pokoriti drugi! Hitro bo minulo in ne bo vam dolg čas.«

Pomignil je stražniku, ki je prijel Alfreda in ga po dolgih in pustih hodnikih privedel pred samotno celico. Na vratih je Alfred zagledal majhno železno mrežo, pod njo pa številko 730. Preden ga je paznik porinil v celico, je s kredo zapisal na vrata njegovo številko 8842.

Votlo je odmevalo zaklepanje samotne celice. Alfred je na pol onesveščen padel na tla.

Trinajsto poglavje.

Erwin je bil medtem še vedno v zdravilišču. Zdravniki so sklenili, da ga pošljejo v miren kraj izven vele-mestnega hrupa. Popravil se je zadnji čas toliko, da je lahko malo vstal, sprva ob opori sestre, pozneje pa tudi že sam. Ob takih prilikah je strmel v zrak, kakor bi nekaj iskal, mrmral je in z rokami silil v višave. Sestre in zdravniki niso mogli razumeti njegovega vedenja. Zmeraj pa je držal v roki ključ laboratorijskih vrat in nihče mu ga ni mogel vzeti. Drugače je bil povsem miren in dostojen, strežniki niso imeli z njim nobenih sitnosti.

Po obsodbi Alfreda se je družina Rolland, ki je nemo sledila razpravi, odpeljala domov. Simon se je peljal z njimi. Sedaj mu je bila pot odprta, hotel je čimprej imeti od Erwinovega očeta pooblastilo, da dela naprej. Prilika se mu je zdela izredno ugodna. Bil je sila zgovoren, tako da je spraval Rollandove starše kmalu v boljšo voljo in razpoloženje. Potreboval je večjo vsoto denarja. Kje naj jo dobi, če ne pri Rollandovih? Simon je vedel, koliko je Erwinovemu očetu do izuma; želel si je že zaradi sina, da bi ga kdo dovršil. Staremu Rollandu je Simonovo laskanje dobro delo. Simon ga je s sladkim govorjenjem pridobil, da mu je obljubil denarno pomoč. Preden se je avtomobil ustavil pred Rollandovo vilo, mu je Simon še dejal:

»Veseli me, gospod Rolland, da mi zaupate. Bodite prepričani, da bom vse storil za vašega sina. Mislim, da je najbolje, da se dela lotim koj. Jutri prideva z advokatom, da napravimo pogodbo in čimprej lahko začnemo z delom.«

»Dobro, dobro, kar pridite, čas je dragocen,« mu je odgovoril stari Rolland.

Avtomobil se je ustavil, Simon se je poslovil. Bil je vesel in srečen, da mu je šlo vse tako gladko.

Kmalu je bil doma in obšla ga je velika podjetnost. Pripravljal se je, da razvije film, ki mu bo prinesel milijone. Zaprl se je v sobo. Nato je potegnil iz žepa šop ključev, stopil k blagajni in izvlekel iz nje fotografski aparat. Ko pa je segel po njem in ga previdno vzel v roke, je začutil nekako čudno vlažnost, ki je puhtela iz aparata. Ni si znal razložiti, od kod ta vlaga, stopil je k oknu in ves razburjen ogledoval aparat. Srce mu je nemirno bilo. Ni še slutil, kaj se je zgodilo, ko se je poslavljal od Erwina.

Odšel je v kopalnico, kjer je imel v kotu vse priprave za razvijanje. Zastrl je okna s črnimi zavesami in prižgal rdečo luč. Nekam nervozno je odprl aparat in izvlekel dragoceni film. Začel ga je razvijati. Z grozo je opazil, da so prvi posnetki na filmskem traku popolnoma uničeni, le proti koncu traka so bili dobri.

Ko je Simon videl, kako se mu je izjalovil poskus, bi bil najrajši vse skupaj vrgel skozi okno. Začel je premišljati, kako le je mogla priti vlaga v aparat, saj ga je imel v suhi škatli. Slednjič se je spomnil onega večera, ko so zalivali Erwinovo diplomo. Polagoma se mu je jasnilo; spomnil se je tudi steklenice, ki mu jo je tlačil pijani Erwin v žep, ta mu je poškodovala film. Vzel jo je, jo gledal in klel. V hudi jezi jo je treščil ob tla. Bil je, kakor da je podivjal.

Priletela je prestrašena služkinja in izpraševala, kaj je. Simon je še pogledal ni in jo surovo zapodil. Stekel je nazaj v kopalnico in se zaprl. Služkinjo je vendar zanimalo, kaj se je zgodilo, pogledala je črepinje na tleh in pobrala napis, ki se je držal kosa razbite posode. Po njej je spoznala steklenico, ki je že njej dala toliko opravka. Čistiti je morala tedaj suknjo, ki jo je bil šampanjec umazal. Čudno pa se ji je zdelo, zakaj se gospod Simon šele sedaj znaša nad steklenico, ko mu vendar ni črhnila o madežu.

Simon je medtem razvil film. S tresočimi se rokami je gledal proti rdeči luči in še s težjim srcem ugotovil, da je pokvarjen najvažnejši del, na katerem bi morale biti glavne Erwinove formule in načrti žarnic. Le slike modela, odbojne gondole in drugih strojev so bile popol-

noma nepokvarjene. Film se je sušil, on pa je razmišljal o usodi svojih načrtov. Ti posnetki mu ne morejo Bog ve kaj pomagati, treba bo najti drug izhod. Simon se je zaklel, da ne bo odnehal. Kaj naj porečejo Rollandovi, če ne uspe. Iskal in premišljeval je, nazadnje pa se je spomnil listkov, ki jih je Alfred pisal v zaporu in jih pošiljal domov. Obraz se mu je zjasnil in pomiril se je. Do teh listkov bo treba priti, pa naj stane, kar hoče. Premišljal je, kje so ti listki sedaj. Najbrž v sodnem arhivu. Stvar se je zdela precej nemogoča, toda odnehal ni. Čakal bo ugodne prilike in potem začel, saj mu je stari Rolland ponudil vso podporo in denar je v tem primeru glavna stvar.

Pozno zvečer je že bilo. Simon je proti navadi še vedno sedel v naslonjaču. Strastno je kadil cigaro za cigaro in strahovito zadimil sobo. Komaj je videl podobe, tako je bilo zakajeno; snoval je načrte. Svest si je bil skoraj nepremostljivih ovir, toda volja in častihlepnost sta ga silili naprej, naprej do zmage. V rokah je imel podobe, zato je sklenil po njih zgraditi vzorec letala in odletišča. Kljub zasmehovanju hoče pokazati vsemu svetu svoje sposobnosti in si tako navezati vse pomembne denarne kroge.

Tako je mirno sedel s cigaro v roki, dokler ga ni zmotil telefonski zvonec. Začudil se je, ker ni bil vajen, da ga kdo kliče tako pozno, zato je nestrpnost skočil k telefonu in segel po slušalki. Prislonil jo je in zaslišal globok glas: »Halo, ali je tam gospod Blumenherz?«

»Dà, tukaj Simon Blumenherz, kdo tam?«

»O, pozdravljeni, gospod Blumenherz! Tukaj generalni ravnatelj banke Fedor & Co. Čast mi je, da lahko govorim z vami, oprostite tako pozni uri. Današnji večerni listi obširno pišejo o razpravi proti Alfredu Krausu. Priobčena je tudi vaša cenjena slika s pripombo, da ste vi bodoči mož, ki bo uresničil Rollandov izum. Piše, da vam je gospod John Rolland poveril nalogo, ki je pri njej udeleženo tudi naše podjetje. Bil bi srečen in počaščen, če bi vam mogel izkazati pri vašem delu uslugo, morda kot družabnik. Banka Fedor & Co. bi vam v tem primeru stavila na razpolago kredite po mili volji.«

Ravnatelj je govoril hitro in prepričevalno. Prebrisani Simon se je od ugodja ob toliki prijaznosti kar tajal. Saj se Simonu v resnici ni bilo treba mučiti, delo so opravili že drugi, ki so pri tem tudi iskali le dobiček. Kaj bi se jim ponujal, ko se pa sami vsiljujejo, si je mislil hladni Simon. Da bi neznan gospod ravnatelj predolgo ne čakal, mu je Simon hitro odgovoril: »Za enkrat vam ne morem še nič natančnega povedati in obljubiti, ker imam v tej zadevi že več ponudb,« mu je zvito govoril Simon. »Pričakujem vas jutri popoldne ob treh v stanovanju, da se lahko kaj več in podrobneje pogovoriva, ker sem sedaj preveč zaposlen. Povem vam samo to, da bodo potrebne velike vsote denarja.«

Ravnatelj se je odsekano nasmehnil.

»Za banko Fedor & Co. nima pomena govoriti o višini vsot, zmožna je največjih kreditov. Če sem prav razumel, ste me povabili za jutri, ne?«

»Dà, jutri ob treh,« mu je suho odgovoril Simon.

»Torej, gospod Blumenherz, na svidenje jutri ob treh! Pridem gotovo in se pomeniva. Klanjam se, lahko noč, gospod Blumenherz!«

»Lahko noč!« in že je Simon odložil slušalko.

Kasno je bilo in utrujeni Simon je že skoraj zadremal v naslonjaču. Sprva je bil namenjen v klub, potem se je pa premislil in legel, da bi bil naslednji dan bistrejši in razsodnejši.

Prebudil se je zgodaj zjutraj dobro naspán in še v spalni obleki stopil k telefonu ter poklical odvetnika. Ta je kmalu prišel, Simon še popolnoma opravljen ni bil, da je moral odvetnik še čakati. Sprejel ga je v delavni sobi in mu ponudil cigare. Razgovor se je kmalu razvnel in Simon mu je na kratko pojasnil, zakaj ga je klical. Govorila sta o pogodbi, ki jo mora Simon napraviti z Johnom Rollandom.

»Treba bo pohiteti,« mu je dejal, »že ob devetih nas pričakuje na domu in pred hišo gotovo že čaka avtomobil, da naju odpelje. Pojdiva torej!« ga je naganjal Simon, da se ne bi predolgo mudila.

Prožno in dobro razpoložena sta se odpravila in sedla v avtomobil, ki ju je naglo pripeljal k Rollandovim. Simonu se je kar samo smejalo, da mu gre vse

tako gladko izpod rok. Lagodno je sédel na divan in predstavil staremu Rollandu svojega odvetnika.

»Da ne bomo po nepotrebem tratali časa, kar začnimo,« je čisto poslovno nagovoril Simon Rallanda in nadaljeval: »Pogodbo, ki z njo zaupate izvršitev Erwinovega dela, sem oprl na tele štiri točke:

1. da mi odstopite vse, kar je v zvezi z izvedbo Erwinovega izuma,

2. da mi z načrti vred priznate denarno podporo 4,500.000 dolarjev, ki bi jo izplačali v štirih obrokih,

3. da mi kot nagrado za delo izročite posestvo na Mount Pampa, ki preide v mojo popolno last,

4. da se obvežete, da mi boste tudi v bodoče z vsemi silami pomagali.«

Odvetnik je Simonove pogoje beležil, jih glasno ponovil in predložil Rollandu v podpis. Stari gospod je pomislil, kakšno breme prevzema. Če bo načrt uspel, dobro, a če propade? Obotavljal se je še, zakaj Simonovi pogoji so se mu zdeli nesramno pretirani; potem se je popraskal in hitro podpisal.

Po podpisu se je Simonu silno mudilo in sta se z odvetnikom naglo poslovila. Med potjo je odvetnik izstopil, Simon pa je nadaljeval pot domov. Služkinja je bila presenečena, ker se je Simon tako hitro vrnil, navadno ga po ves dan ni bilo domov. Poleg tega je opazila na njegovem obrazu nemir in resnobo, kar je bilo zopet nenavadno.

V delavni sobi je Simon takoj sedel k pisalni mizi in začel delati načrt glavnega odra, od koder naj bi odletela gondola. Delo mu je šlo gladko izpod rok, ni čuda, saj je samo prerisaval. Čas je hitro mineval in za kosilo se še zmenil ni, delal je s polno paro in ni se dal motiti od nikogar.

Točno ob treh je zapel hišni zvonec. Simon je skočil že od mize, a se koj domislil bančnega ravnatelja. Hitro je pripravil risbe in slike ter jih zaklenil v blagajno. Nihče ne sme zvedeti, kako bom delal, si je mislil. Komaj je zaklenil, je že vstopil ravnatelj z mogočno cigaro v ustih.

»Klanjam se, gospod Blumenherz! Prišel sem, kakor ste mi včeraj naročili. Prinesel sem potrebne papirje, ponudbe in seveda tudi čeke.«

Simon je hinavsko skremžil obraz v nezadovoljen izraz, kakor bi mu ne bilo prav, da je prišel. Za ponudbo mu ni bilo dosti, ker je imel tako že pogodbo z Rollandom v žepu in milijone na razpolago.

»Vaše pomoči sicer ne potrebujem nujno,« je začel Simon, ko mu je hitro segel v besedo zgovorni ravnatelj.

»Gospod Blumenherz, res, srečen človek ste in vendar mi ne smete odkloniti naše izredno ugodne ponudbe, kajti naša banka se vam stavi z vsem kapitalom na razpolago za vaše velepodjetje.«

»Če je že tako,« je previdno popustil Simon, »potem bom pač upošteval vaše želje, zakaj potreboval bom mnogo denarja.«

»Kajpak, gospod Blumneherz. Samo recite, koliko potrebujete, in koj podpišem ček. Takoj lahko dvignete,« ga je prehitel ravnatelj.

»Za začetek bi potreboval dva milijona.«

»Prosim, prosim, tu je že podpisan ček, takoj vam izplačamo.«

Simon je hlastno segel po čeku, ravnatelj pa mu je še dejal:

»Dragi gospod Blumenherz, podpisali boste pogodbo, da je denar krit. Sama formalnost! Edini pogoj, mislim, da ga brez ugovora lahko sprejmete, je 15 odstotna udeležba pri dobičku, zato pa vam je naša banka vedno na razpolago s kreditom desetih milijonov.«

»Dobro,« je rekel Simon, »naj bo! Tukaj si lahko ogledate že prve črteže, pravkar sem začel z delom in tu lahko vidite model zemske oble, ki bo nameščena v laboratoriju za kontrolo ob priliki potovanja gondole okoli sveta. Na tem načrtu pa lahko vidite zunanje obrise zgradbe in celotnega prostora okoli nje.«

Simon je imel kaj lahko stališče, zakaj ravnatelj je samo prikimal, ker stvari ni prav nič razumel. Čudil se je samo veličastnim Simonovim načrtom. Simon je medtem užival ob misli, kako mu denar kar sam skupaj leti.

»Jutri začnemo z delom. Zbogom!« ga je kar na kratko odslovil Simon.

Na večer je gospod Simon dal poklicati zastopnike raznih gradbenih družb in se z njimi pogajal zaradi naprave potrebnih zgradb. Zastopnike je spreletaval strah

ob Simonovi zadirčnosti in hladnosti. Po natančnem računu, kjer je Simon tehtal vsak dolar, se je odločil za tvrdko Butler & Co. Njenemu zastopniku je ukazal, naj začne z delom koj naslednji dan. Najprej je bilo treba zravhati svet; to je moralo biti končano v dveh dneh. Zastopnik je pristal, Simon pa mu je izročil načrt in ga odslovil. Tolikšen in tako nepričakovan uspeh je Simonu pognal kri v glavo, začel je vse prezirati in omalovaževati. Zavedal se je, da so oči vsega sveta obrnjene vanj.

Drugo jutro, so se na Rollandovem posestvu začeli zbirati delavci tvrdke Butler & Co. Stari gospod Rolland je moral gledati, kako krampi in lopate uničujejo krasne nasade. Drevje je začelo neusmiljeno padati in na njih mestih so zrasle zasilne barake, v katerih so si delavci urediličasne shrambe za orodje in preprosta stanovanja. Večkrat na dan se je pripeljal Simon nadzirat delavce in jim dajat potrebna in nepotrebna navodila. Delavci so ga zasovražili, češ kaj ga to briga.

V svoji delavni sobi je bil Simon nedostopen. Pre-risaval je s posnetkov motorje in njihove dele. Kadar mu delo ni šlo tako izpod rok, kakor si je želel, je klel in razsajal. Gorje mu, ki bi ga nadlegoval in motil! Največ sitnosti in preglavic mu je delalo vprašanje formul, brez katerih je bil kakor brez rok. Kadar je zaradi tega moral prekiniti delo, se je spomnil tistih usodnih listkov, ki se prašé v sodnem arhivu, ki bi pa imeli zanj toliko vrednosti.

Pomislil je na starega Rollanda. Segel je po telefonu in ga poklical.

»Halo, tukaj Simon. Govoriti moram z vami o važni zadevi; pozivam vas, da se takoj zglasite v mojem stanovanju.«

Nič več, samo to je izgovoril in vrgel slušalko na vilice. Stari gospod Rolland je ob Simonovem glasu osupnil. Nikdar ni pričakoval take osornosti. Simonu je iz dneva v dan mogočnejše rasel greben. Prej je pogosteje obiskoval Rollanda, sedaj se je kolo zasukalo in Simon že ukazuje. Ni si mogel misliti, zakaj ga Simon kliče. Odpravil se je koj na pot.

Spotoma se mu je avtomobil nekaj pokvaril in ni mu kazalo drugega, kakor da je peš nadaljeval svojo

pot. S tem se je precej zamudil, Simon pa je bil že ves razkačen.

»Kje, vruga, ste tako dolgo hodili?« je jezno tolkel z nogo ob tla, »mar mislite, da vas bom čakal? Dolgo je že, kar sem vas klical.«

Gospod Rolland je prvič občutil, kakšno napako je storil, ko je podpisal pogodbo. Toda bilo je že prepozno, nazaj ni mogel več! Nesramne Simonove besede so ga žalile, zato je molčal. Simon je opazil, kako učinkujejo njegove besede, in je nadaljeval:

»Poslušajte, Rolland! Pri razpravi je državni pravdnik pokazal neke listke. Nanje je Alfred napisal formule in prerisal načrte, ki jih je ukradel Erwinu. To se je moralo zgoditi nekaj dni pred poskušanim umorom. Prejšnji večer mi je Erwin razkazal svoj izum, a tega nisem opazil. Za nadaljevanje Erwinovega dela pa so mi ti načrti neobhodno potrebni. Vaša dolžnost je sedaj, da te liste kako dobite. Mislim, da to ne bo težko, saj so vendar last vašega sina. Pojdite na sodnijo in jih skušajte dobiti. Sporočite mi, kaj ste zvedeli in dosegli.«

Simon se je obrnil, ga pozdravil in se znova vrgel na delo. Gospod Rolland je videl, da prav nič ne pomaga oklevati in ni mu ostajalo drugega, kakor da gre na sodnijo.

Pred Simonovim stanovanjem so čakali že drugi gospodje, kdaj jih bo sprejel. Največ je bilo denarnih mogotcev, ki so s svojim kapitalom hoteli zaslužiti pri podjetju. Simon v tej izbiri ni bil skromen.

Sprejel je enega največjih newyorških bogatašev, ravnatelja najmogočnejšega ameriškega trusta »American Electro Machines«, katerega lastnik je Henry Millard. Z njim je napravil Simon izvrstno kupčijo. H koncu se je oglasil še glavni ravnatelj paroplovne družbe »Atlantica« Thomas Emmerson.

»Ker nimam časa, vas kar naravnost vprašam: koliko ste pripravljeni nuditi?« ga je mrzlo vprašal Simon.

»500.000 dolarjev!« mu je hitro odgovoril, misleč, da bo Simon zadovoljen. Revěž se je hudo zmotil. Simon se je zadril:

»Očitno se hočete norčevati. Drugi mi ponujajo desetkrat več. Vi si pa drznete priti predme s pol milijona! Oprostite!«

Seveda je bila Emersona taka ošabnost globoko užalila. Hkrati pa je bil vesel, da je Simon tako hitro pokazal svojo pravo barvo. Nič mu ni bilo žal, da ga je odklonil. Zabrutil bi mu bil v obraz, a ga je le pomilovalno pogledal in odšel.

Stari Rolland se je vrnil domov. Obraz je bil poln skrbi, Erwinova nesreča in Simonovo vedno hujše izkoriščanje mu je nakopalo bolezen. Zbolelo ga je, ko je gledal po pustem posekanem vrtu. Namesto prijetnega zelenja in opojnega vonja cvetic, je moral vdihavati prah in vse dneve poslušati neznošen ropot.

Otožno je odšel v salon in potožil ženi, kako ga je Blumenherz grdo nahrulil. Dal ji je razumeti, da je položaj resen kakor še nikoli.

»Kar je, je,« ji je obupno dejal. »Če hočemo kaj doseči, nam ne ostaja drugega, kakor da mu pomagamo.«

Ker je moral drugi dan zgodaj na sodnijo, je Rolland kmalu legel. Slabo je spal. Skrbi mu niso dale miru in naslednji dan je le težko vstal. Hitro se je opravil in odšel naravnost na sodnijo. Tam je govoril o zadevi z listki in prosil zanje.

»Spoštovani gospod Rolland, ne bo tako lahko. Ti listi so vendar glavni dokaz za Krausovo krivdo in le na podlagi teh smo ga mogli obsoditi. Povem vam samo, da bi se razprava čisto drugače končala, če bi ne bilo teh listov. Potrpite malo, da bom govoril še z načelnikom arhiva.«

Rolland je že začel dvomiti v uspeh, a sodnik se je hitro vrnil in ga malo potolažil.

»Teh listkov sicer ne morete dobiti, pač pa jih lahko prepisete, če so vam res potrebni.«

Rolland sprva ni vedel, kaj bi storil, zato je stopil k telefonu in Simonu sporočil, da listov ne more dobiti, da pa jih lahko prepíše.

Simon se je v odgovor zadržal: »Dà, dà! Dajte, zganite se! Kar prepisite jih in prinesite sem.«

Rolland je vljudno prosil, naj mu liste izročé, da jih bo prepisal. Hitro so mu ustregli. Dolgo je prepisoval, od samih števil se mu je že vrtelo v glavi. Bili so sami računi in čudovito zamotani obrazci.

Ko je prepisal, je izdelek nesel k Simonu. Ta je prepis hitro pregledal in bil malo boljše volje. Sedaj

mu bo delo seveda izdatno olajšano in je drugi dan po teh načrtih že naročil velikanske elektromotorje. Simonu ni bilo treba prav nič misliti, vse je bilo lepo pripravljeno v načrtih in vse natančno preračunjeno. Alfred je v zaporu Erwinove načrte še izpopolnil in napisal veliko več, kakor je Erwin ugotovil, in Simonu je srce kar poskakovalo, ker je bil uspeh njegovega dela s tem zagotovljen. Delo je sedaj šlo hitro od rok. Da bi hitreje končal, je Simon najel še nekaj sto delavcev.

Vse potrebne stroje in naprave je dobavljala tovarna »American Electro«. Vsak dan so težki tovorni avtomobili dovažali čudne stroje. Simon je vsak stroj natančno pregledal in se skušal čim bolj strokovnjaško izražati. Na prostoru, kjer je bilo zaposlenih največ delavcev, so že polagali temelje za glavne betonske stebre in zgradba je z vsakim dnevom dobivala mogočnejše lice. Velike množice radovednega ljudstva so ves dan opazovale, kako se hitro dviga čudna zgradba. Skoraj vsako uro je prišel nadzirat delo Simon; zbrani so ga navdušeno pozdravljali in gledali ko boga.

Štirinajsto poglavje.

Alfred pa je sedel za debelim jetniškim zidom strti in obupan. Pusti dnevi so ga hudo ubijali. Najhujši so bili prvi tedni; v tem času Alfred ni smel zapustiti celice in strašna samota mu je grozila, da ga za zmeraj strè. Pozneje je smel delati in to mu je bilo največje veselje in zabava. Odkazovali so vsakomur kolikor mogoče poklieno delo: tako je bil Alfred dodeljen v električno delavnico. Neizmerno srečen je bil; pozabil je na vse gorje, na vse prestane udarce, kadar je prišel v delavnico in tam prebil nekaj dragocenih ur. Najtežje pa je čakal, kdaj minejo prvi trije meseci, ko bo dovoljen obisk njegovi materi. V delu so mu dnevi potekali in tudi trije meseci so dokaj hitro pretekli. Tisto noč pred obiskom Alfred ni mogel zaspati, ljubezen do matere je bila presilna. Nestrpno je čakal ure, ko bo lahko pozdravil, objel in poljubil mater, ki mora na stara leta prenašati tako težke udarce. Kmalu popoldne je zapah glasno zaječal. Vstopil je paznik in povedal Alfredu, da

ga v sprejemnici čaka stara ženica, ki bi rada govorila z njim. Ko je zaslišal Alfred veselo novico, je poskočil, pograbil jetniško čepico in se pognal proti vratom. Zdrvel bi bil naravnost k materi, ko bi ga ne bil stražnik krepko prijel za roko.

»O, le počasi, ne gre tako enostavno!« ga je ustavil paznik.

Iz vlekel je okove, ga vklenil, potem pa peljal v pisarno k poveljniku straže. Poveljnik mu je strogo naročal, kaj sme in česa ne sme govoriti. Zabičal mu je, da ne sme nikakor tožiti nad življenjem in postopanjem v jetnišnici, sicer se bo hudo pokoril. Naročila Alfredu niso vzela veselja, živahno je šel v sobo, kjer ga je že čakala mati.

Alfred je kar planil proti mamici, toda gosta železna mreža mu ni pustila do nje. Ona pa je mirno stala pred njim in ga v duhu iskreno poljubila. Oba sta s solzami v očeh nekaj časa molčala, ker nista mogla najti izraza svojim silnim čustvom. Alfred jo je kar zasul z vprašanji, saj ga je zanimalo toliko stvari, a do sedaj ni mogel ničesar izvedeti. Izpraševal jo je, kako se ji godi, če pride kaj Anny in še in še. Mati ga je tolažila, kakor zna tolažiti le dobra mati, hvalila zvesto Anny, ki jo redno obiskuje, če le utegne. Povedala mu je, da ga bo obiskala, kakor hitro ji bo dovoljeno. Sicer je za obisk že prosila, pa ji žal niso dovolili. Potem je odvila papir in izvlekla majhno orehovo potico, ki mu jo je prinesla za priboljšek. Prosila je stražnika, naj ji odpre stransko okence v mreži, da mu jo lahko izroči. Preden je stražnik dal potico Alfredu, jo je trikrat prerezal, da bi videl, če ni morda v njej kaj skritega. Prepričal se je, da ni nič nevarnega v njej, zato jo je podal Alfredu, ki jo je z neznanskim veseljem pograbil. Pokusil jo je in zdelo se mu je, da še nikdar v življenju ni jedel kaj tako dobrega.

Vprašal je mamico, kako živi, in jo prosil, naj še potrpi in zdrži. Upa, da se bo stvar kmalu razčistila, potem bosta zopet skupaj. Mamica ga je pomirila. Dokler bo dobivala pokojnino, bo že šlo za silo. Tu ju je prekinil paznik in opozoril, da je čas potekel. Morala sta se posloviti. S težkimi koraki se je Alfred vračal v pusto

celico. Bolelo ga je, ker je videl materin shujšan obraz, in dobro je čutil, kako mati trpi.

Komaj se je Alfred vrnil v celico, je že štel dneve, kdaj se bosta z mamico zopet sestala. Dnevi so počasi minevali, v jetnišnici je bilo vedno enako. Zaradi mirnega vedenja je Alfred dobil malo več prostosti. Iz delavnice so ga prestavili v električno centralo, kjer je opravljal dnevno, včasih tudi nočno službo. Zanj je bila ta služba prijetno razvedrilo. Popravljal je stroje. Zaupali so mu že toliko, da je opravljal službo čisto samostojno.

Večkrat je bil z njim v službi kaznjenelec Edgar Wills, ki je bil v jetnišnici že dolgih pet let zaradi umora. Obsojen je bil na dvajset let težke ječe. Med delom sta se spoznala. Alfredu ta družba ni posebno ugajala, toda drugega človeka ni imel. Wills mu je vse nadrobno povedal, kako je izvršil zločin, kako je prejel živela.

»Kaj češ, pet let že sedim in skrbi me, kako jih bom zdržal še petnajst. Treba bo najti kak izhod, sicer v tem peklu še znorim.«

Stisnil je pesti, zaškripal z zobmi in pogledal proti nebu in zaklel.

»Bo že bolje,« ga je tolažil Alfred.

»Kaj pa s teboj, komu si ti zavil vrat, da so te privedli sem?«

»O ne,« mu je odvrnil Alfred, »prav za prav sem le žrtev poštenja, nedolžen. Komaj že čakam prostosti in trdno sem prepričan, da jo bom kmalu užival.«

»Kaj si zagrešil, to me zanima, kako si sem prišel?« ga je zvedavo vpraševal Wills.

Alfred mu je na široko pripovedoval, kako je prišel v ječo. Willsa je zanimivo pripovedovanje zabavalo, ker je električne stroke precej razumel.

»Res, tu sedé mnogi, ki si želé svobode.« Pokazal mu je zamrežena okenca. »Toda priti iz tega zidovja, ni lahka stvar. Če že uideš, je še vedno nevarnost, da te privedó nazaj. Najbolje je potrpežljivo čakati in odsedeti. Jaz sem se že vdal, zato uživam nekaj več svobode. Večkrat grem v mesto, kjer nakupujemo elektrotehnične potrebščine in vsakikrat iztaknem kakšno cigareto ali preberem časopis, da mi je laže.«

Alfred ga prime hitro za roko in mu pravi:

»Iz srca lepo te prosim, kadar pojdeš zopet v mesto, prinesi mi kak časopis. Saj skriti se bo dalo. Če ne bo šlo drugače, mi prinesi vsaj prvo stran, zakaj zanima me, kaj je s tistim Rollandovim izumom, kako delo napreduje, kako daleč so že.«

Wills se mu je široko zarežal in mu veselo dejal:

»Saj to ni tako težko. Bom že poskrbel, da si preženeš dolg čas v celici. Bodi brez skrbi, prinesem ti listov kakor listja. Tako, sedaj pa na delo, da ne bodo česa opazili!« Wills je stopil k motorjem in čistil kovinaste ščitnike. Kmalu je prišel paznik. Poklical je Willsa in mu ukazal, naj se zglesi pri poveljniku.

Alfred je slutil, da pojde Wills v mesto, in se veselil, da bo lahko kaj novega zvedel. Paznik ga je res odpeljal k poveljniku. Ta mu je naročil, naj vzame s seboj orodje, ker bo moral popravivti električni ventilator v njegovem stanovanju. Wills se je spomnil Alfredove prošnje in bil vesel, da mu bo lahko tako hitro ustregel.

Alfred je nestrpno čakal Willsa. Čakal ga je že uro in čez, bil je prepričan, da je šel v mesto. Dobri dve uri sta minuli, ko se mu je Wills dobre volje zarežal skozi vrata. Malo se je nasmehnil, pomežiknil in z očmi namignil na paznika. Alfred ga je razumel. Komaj je paznik izginil, je Wills privlekel na dan šop časopisov.

Alfred je planil po njih in jih skril pod bližnji stroj. Legla sta kakor bi kaj popravljala, pri tem pa brezskrbno brala časopise. Alfred je kar požiral, saj so veliko pisali o tem, kar ga je najbolj zanimalo. Bral je, da na Rollandovem posestvu postavljajo velikanski stadion in da delo izvrstno napreduje. Med besedilom je bilo veliko podob, črtežev in načrtov. Časopisi so objavljali tudi sliko Simona Blumenherza. Ko je Alfred zagledal Simona, se je sladko nasmehnil in jo pomazal in tako pokazal Willsu, rekoč: »Wills, vidiš to sliko, kako je namazana; tako se bo namazal ta človek, ker tega načrta brez Erwina in mene ne bo mogel izvesti.« Wills ga je vprašal, kaj s tem meni, toda Alfred mu tega ni hotel izdati in ga rajši previdno speljal na drug pogovor.

Wills je moral večkrat v mesto po opravkih. Vsakokrat je prinesel s seboj časopisov. Listi so o delu vedno več in obširneje poročali. Med drugim so objavili za-

nimivo Simonovo izjavo, da bo v kratkem delo končano, da pa ima napraviti še nekaj poskusov. Kljub temu je upati, da bo v kakih petih mesecih stvar dovršena; tedaj bo svet strmé občudoval največji izum v sodobni tehniki.

Na glas se je zasmel Alfred, ko je vse to prebral in od veselja poskakoval. Iz srca privošči Simonu sramoto, ki ga mora doleteti. Izjava se mu je zdela važna, zato jo je iztrgal in spravil, da se ne bi izgubila.

Petnajsto poglavje.

Dolgih šest mesecev je že minulo. Na Rollandovem posestvu se je vse izpremenilo. Žalostne ruševine prvih dni so zrasle v mogočne stavbe in dale okolici veličasten videz. Sredi manjših zgradb se je vzpenjala v oblake mogočna osemnadstropna stavba, zgrajena v najkrajšem času in v najmodernejšem slogu; tu je bil vsak kotiček umno izrabljen. Srednji del stavbe je bil precej višji od stranskih. Iz obeh strani srednjega dela sta štrlela v zrak mogočna odra; na desni je bil odletni oder, obrnjen v smer sever—jug; tu je bila tudi oddajna celica s smerjo proti zahodu. Ta se je lahko obračala na vse strani neba. Na levi je bil oder za pristajanje električne gondole. V glavnem, srednjem delu mogočne zgradbe je bila postavljena oddajna postaja, ki je imela nalogo izžarevati električno energijo, ki jo bo potrebovala gondola za polet okoli sveta.

Pod odletnimi napravami je bila zanimivo opremljena soba, od koder bo pilot vodil gondolo na poletu. V desnem kotu te tajinstvene sobe je stala miza z najrazličnejšimi stroji in merili. Na to mesto bo pred poletom sedel Simon Blumenherz in od tod vodil gondolo polnih 24 ur. Na levi strani mize je bil ročaj za ravnanje elektromotorjev, ki bodo izžarevali električno energijo. Nad tem ročajem sta bila pritrjena dva ampermetra in voltmeter. Na desni strani je bila še posebna priprava, ki naj bi določala gondoli brzino s pomočjo elektromagnetov. Gondola bi v višini 20 do 30 tisoč metrov razvijala brzino do sto tisoč kilometrov na uro. S tem ročajem je bila zvezana nalašč zato prirejena magnetna tuljka, skozi katero bi tekli istosmerni elek-

trični tok za jačenje magneta okoli oddajne in sprejemne celice. Na obeh straneh ročaja so drobne številke zaznamovale brzino, začeni zgoraj z 0 pa navzdol do 150 tisoč kilometrov. Nad tem čudnim ročajem sta nova dva ampermetra in voltmeter.

Sredi med obema ročajema je bila steklena odprtina, skozi katero je bilo videti v spodnjem delu zgradbe velikansko zemsko oblo v premeru 50 metrov; njena površina je bila izdelana z vzboklinami. Namesto zemeljske magnetne osi je bil postavljen poseben elektromagnet. Os je bila pritrjena na posebno pripravo, ki je oblo vrtila okoli osi do tisočinke sekunde vzporedno z zemljo. Prečudovito kolesje v velikanski radijski uri je merilo čas in poganjalo oblo. Kjer leži New York, je bil postavljen majhen model. Stikala tu so bila neposredno zvezana z glavnimi, tako da sta oba hkrati in enakomerno delovala. Nad razgledno odprtino je bila še ena merilna priprava za brzino in druga za gostoto izžarevane električne struje. V tem merilu je bila lestvica rdeče zaznamovana. Kazalo je bilo treba držati stalno na rdeči črti, kar je pomenilo, da se električna energija obdrži neprekinjeno strnjena od oddajne do sprejemne postaje okoli sveta. Na levi strani je bila še druga, nekoliko večja oddajna in sprejemna postaja, ki je imela posebno nalogo, da vzdržuje zvezo odletne naprave z gondolo. Izpod te postaje je bilo še štirinajst sprejemnih postaj, ki je bila vsaka zase zvezana z mesti, nad katerimi bo plavala gondola.

Kot odhodna postaja je bil določen New York, prva kontrolna postaja pa v bližini Chikaga, druga Cheyenne, tretja Eureka na obali Tihega oceana, četrta na ameriški bojni ladji »Tiger«, ki je bila postavljena na meridianu 140° in vzporedniku 41 zahodne dolžine, peta na ameriški bojni ladji »Lincoln«, šesta na tretji ladji »Washington«, na meridianu 160° in istem vzporedniku, sedma na prvi japonski bojni ladji »Mitsuoko« na meridianu 180° , osma na drugi japonski bojni ladji »Togo« na meridianu 160° vzhodne dolžine, deveta pri mestu Aomori na Japonskem, deseta v Kalganu na Kitajskem, enajsta v Taškentu v Rusiji, dvanajsta v Carigradu, trinajsta v Madridu, štirinajsta na Azorih, petnajsta zopet na ameriški bojni ladji »Franklin« sredi Atlantskega

oceana na meridianu 45° in vzporedniku 41 do New Yorka. Skupno 30.700 km.

Sprejemni aparati so bili zvezani z majhnim brezhibnim zvočnikom v sobi blizu mize, hkrati pa je bil s tem zvezan velikanski zvočnik, postavljen v smer, od koder bo velikanska množica zasledovala polet. Poročila o poletu se bodo slišala deset do petnajst kilometrov naokrog in jih bo lahko slišalo skoraj vse desetmilijonsko mesto.

V še globljem delu zgradbe so bili postavljeni orjaški električni stroji in v desnem kotu velikanski Dieslovi motorji, ki razvijajo maksimalno energijo pet milijonov konjskih sil. Ta del zgradbe, kjer so bili zaposleni številni mehaniki, je bil popolnoma ločen od drugih oddelkov. Nad samo oblo in pod odletnim odrom je pripravljen prostor za silno močne žarnice s tremi anodami. Do same mize, od koder se vse vodi, so držale dvajset metrov visoke železne stopnice. Na zunanjem gornjem delu je stala gondola, pokrita z veliko ponjavo.

Znotraj je bila gondola potratno opremljena. Na sprednjem in zadnjem delu sta bila pritrjena neizmerno močna žarometi, ki bosta lahko svetila v daljavo desetih kilometrov, skupna dolžina žarkov bo potemtakem znašala dvajset kilometrov in jo bo s prostim očesom lahko opazil sleherni zemljan na vsej dolgi poti.

Sredi gondole je stala mizica, sprednji del pa je bil določen za razgled; na tem koncu so bile montirane tri oddajne postaje. Ena naj bi služila zvezi z notranjostjo zgradbe, druga zvezi z zunanjim delom stavbe, ta bi sproti obveščala nestrpne gledalce, tretja pa bi vzdrževala zvezo s kontrolnimi postajami, da bodo lahko vsak čas ugotavljali položaj gondole. V zadnjem koncu je bila shramba za kisik. Poleg tega so bile še razne meteorološke in druge naprave, ki bodo služile znanstvenemu raziskovanju. Spodaj so motorji za ohlajevanje prednjega dela gondole, ki se bo ob veliki brzini močno ogrela. V zgornjem delu, na vsakem koncu železnega magneta je kanal za električno nosilno moč. Blesk teh aparatov, raznih višinskih in drugih meril kar vid jemlje. Na zunanjem delu lahko opaziš velika izbočena vrata, ki se dadó tesno zapreti, kar je za polet v stratosfero nujno potrebno. Na zunanjem spodnjem delu so

pritrjena tudi majhna kolesa, da na odru lahko stoji. Gondola je pet in dvajset metrov dolga, tri metre visoka in ima podobo podolgate elipse.

Okoli te čudovite zgradbe so pripravili obsežen prostor za gledalce. Med celodnevnim čakanjem se bodo lahko prepričali, ker bo z vsemu dobro preskrbljeno. Že sedaj so prihajale dan za dnem nepregledne množice ljudi, ki so strmele ob pogledu na to čudo. Dostop v notranjost seveda ni bil nikomur dovoljen. Mesta za gledalce okoli zgradbe so bila v glavnem že oddana, naprej mastno plačana in Simon je že pri tem zaslužil bajne vsote. Iz vseh krajev sveta so prihajala naročila, zanimanje je raslo in očitno je bilo, da ne bodo mogli vsem postreči. Svet je v mrzličnem pričakovanju komaj še zdržal. Milijoni so že šteli dneve, kdaj bo gondola odletela in val nervoznosti je zajel vse dele sveta.

Simon je neumorno nadaljeval s poskusi. Vse je lepo uspevalo in ropot strojev se je zlival v čudne melodije pošastne simfonije. Človeka je spreletavala groza in boječe se je umikal, da ne bi oglušil.

Simonu so bila potrebna le še manjša popravila. Ko je bilo tudi to končano, je pognal vse stotine pridnih delavcev, češ da jih ne potrebuje več. Prišel je čas, ko bo moral nekaj dni ali tednov še sam delati. Simon se je vedno bolj razburjal; to so mnogi opazali. Začel se je previdno zapirati. Zamišljeno se je vzpenjal iz nadstropja v nadstropje. V tretjem nadstropju je bila razvodna plošča za vse motorje in nadziralne naprave za Dieslove motorje. Previdno je začel stikati motor za motorjem; tuljenje je raslo, dokler ni kar glušilo. Srce mu je burno utripalo. Naposled je vključil še žarnice. Mogočno so zažarele. Še enkrat je pogledal v načrte in nadziral merilne instrumente. Vse je brezhibno delovalo, tu in tam je dajal po telefonu povelja mehanikom v spodnjem delu zgradbe. Treba je bilo preizkusiti delovanje še na odletnem odru, pa bo vse v redu. Simon se je znova vzpenjal po železnih stopnicah, nagubančeno čelo je pričalo, da je globoko zamišljen in malo nervozen. Usedel se je za mizo, z levo roko spraval v pogon vse oddajne in sprejemne postaje in vse je izvrstno delovalo. Potem je pogledal skozi nadzorovalno okno na oblo in vključil še njo. Začela se je počasi vrteti okoli

svoje osi, v natančno istem zagonu kakor zemlja. Videl je, da je vse v redu.

Še najvažnejše. Skozi okno je pogledal na srednji merilni aparat z rdečimi znamenji. Počasi in previdno je potegnil veliko ročko za uravnanje električne sile v zraku navzdol, proti rdeči črti na levi strani ročaja. Prišel je do črte in potegnil nato nazaj na ničlo. Vzel je beležnico iz žepa. Nervozno je prelistaval in ugotovil, da mora ročaj na rdeči črti pokazati enako kot na instrumentu. Znova je poskusil potegniti ročaj do rdeče črte, toda kazalo se je šele začelo premikati. Razburjen je gledal zdaj kazalo zdaj ročko. S silnim zamahom je potegnil ročko kar preko rdečega znamenja; strašno se je prestrašil, ko se je kazalo na instrumentu obrnilo na ničlo, namesto da bi raslo. Prijel se je za glavo in s strahom opazoval napako. Ni in ni mogel spraviti v zvezo oddajne celice s sprejemno. Isto je opazil na modelu okoli oble. Na modelu je videl, da je napravil tok le osminko poti okoli zemlje.

Vročé mu je postalo, znoj ga je oblival. Jezno je izklopil ves gornji del in nato še ostale stroje in odšel.

Pred vrati so ga že čakali njegovi prijatelji, ki jih v zmedenosti še opazil ni. Opazili pa so oni njega in po obrazu spoznali, da nekaj ne more biti v redu. Šele, ko so Simonu tako rekoč zastavili pot, je izblebetal besede: »Bo že šlo...«

Upniki in prijatelji so ga vprašujočih pogledov obkolili in začeli stavljati vprašanja. Simonova redkobesednost jih je spravila v dvom in nekateri so začeli že obupavati, ker so se bali, da bo vse skupaj propadlo. Zato jih je začel miriti in jim pojasnil, da še ni vse narejeno in bo trajalo še nekaj dni, preden jim bo mogel izjaviti kaj nadrobnejšega. Hotel se jih je čimprej odkrižati, zato je skočil v avtomobil in se odpeljal domov.

»Hitreje, hitreje, mudi se mi!« je naganjal šoferja, ki je z velikansko brzino podil po newyorških ulicah. Stražniki niso imeli časa pogledati številko, zdelo se jim je, da je šofer zblaznel. Glasno so zacvilile zavore, ko se je avto ustavil pred Simonovo hišo.

V sobi se je zaklenil in naročil, da ga ne sme nihče motiti. Slekkel je suknjič in razložil vse načrte in račune

po mizi. Začel je proučevati vse še enkrat od kraja. Pregledal in preračunal je natančno vse načrte; ujemali so se. Skušal je sestaviti neko formulo, a do pravega zaključka ni mogel. Tu je bila glavna ovira in Simonu nerešljiva uganka. Troelektronska oddajna žarnica ni bila v redu! To si je zabeležil, zavil načrte, se hitro napravil in znova odšel. Pred vežnimi vrati je naletel na svoje zveste denarnike, ki so strmeli v Simona.

»Gospodje, danes nikakor ne morem govoriti z vami, jutri ob šestih zvečer vas vabim na sestanek.« Zadnje besede je izrekel že na poti v avtomobil.

Vrnil se je v odletno zgradbo. Pognal je znova vse stroje. Vse je delovalo natančno. Sédel je za mizo in gledal na pripravo. Toda vedno isto. Ročko je potegnil do rdečega znamenja, potem zlezal navzdol in se plazil po pultu, kjer so bile ostale žarnice. Po načrtih, ki jih je imel pri sebi, se je vse ujemalo, delovati pa ni hotela nobena pravilno. Bled in potan je opazil, da nikjer ni formule za sestavo troelektronske katode.

Spomnil se je Alfreda in zdaj mu je bil ta edino upanje, sicer mora klavrno odnehati, ali še nekaj mesecev vleči ljudi za nos.

Častihlepje mu ni dalo, da bi odnehal. Naj bi stalo milijarde, naj bi šli preko tisočev mrtvih, Simon je sklenil izpeljati Erwinov izum.

»Moram, moram!« je zavpil in stisnil pesti, obrisal si je pot s čela in strmel v stroje. Bil je žalosten in potr, stroji so čutili z njim in žalostno zatulili, ko jih je izklopil. Za hip se mu je zdelo, da se mu posmehujejo, obrnil se je proč, šel počasi proti izhodu in se odpeljal domov.

Služkinja ga je boječe pogledala in vprašala, kaj se je zgodilo. Nahrulil jo je in zapodil. S podprto glavo je mislil dolgo v noč...

Še pred polnočjo se je spomnil prijatelja v jetnišnici, v kateri sedi Alfred. Bil je Thomas Powel, ravnatelj namestnik in poglavar straže. Bila sta sošolca, a se že dolgo nista videla. Ob tej rešilni misli je Simon utrujen zaspal.

Drugi dan se je Simon odpravil k sošolcu. Dobil ga je pri kavi.

»Dobro jutro, prijatelj,« ga je nagovoril Simon, a Powel ga ni spoznal; strmel je v nepričakovanega gosta.

»Ali si ti, Simon?« je vprašal.

»Da, Simon sem, Blumenherz.«

»Prijatelj, kako živiš?« ga je Simon ljubeznivo potrepljal.

Tedaj je prihrumela v sobo gruča otrok. Simon se je zmedel in ni vedel, kaj bi počel. Vprašal je: »Kaj so vsi tvoji?«

Powel ga je začudeno pogledal: »Dà, vsi, enajst jih je.«

Simon je začel šteti, a jih je naštel samo deset; »Tu jih je samo deset, kje je pa enajsti?«

»O, ta je še pri mami, je šele od včeraj.«

»No, potem pač ne moreš Bog ve kako dobro shajati s svojo plačo.«

»Se že živi, seveda skromno, rinemo pa le.«

»Gotovo te zanima, zakaj sem prišel. Zaupal bi ti važno zadevo. Prosim te, obleci se in pojdi z menoj, tu ne moreva in ne smeva govoriti.«

Powel se je hitro oblekel in odpeljala sta se k Simonu na stanovanje.

Tam mu je Simon lepo postregel in začel: »Prijatelj, v težkih razmerah živiš; lahko ti preskrbim dober zaslužek. Gotovo veš, kaj delam, denarja imam, kolikor hočem.«

»Sem že bral. Uresničil boš Rollandov izum. Tisti Kraus, ki je hotel umoriti Rollanda, pa sedi v naši jetnišnici.«

Simon pa je potegnil iz žepa listnico in začel naštevati denar. Powel je kar strmel, nikdar še ni videl toliko denarja in ni vedel, kaj Simon misli in hoče. Simon je opazil njegovo zadrego in mu prigovarjajoče dejal: »Tu imaš deset tisoč dolarjev; vzemi, ne bom prav nič hudega zahteval.«

»Ne vem, kaj hočeš? Govori naravnost!«

Simon se je lagodno zleknil v naslonjač in začel razkladati. »Vidiš, vse je šlo po sreči, tik pred koncem sem, a ravno tu sem naletel na težavo, ki ne morem preko nje. Ti mi boš pomagal.«

»Kako vendar?« mu je segel v besedo nestrpni Powel.

»Omenil si, da je pri vas zaprt tisti Kraus. Nanj sem tudi jaz že mislil. Od njega bi rad zvedel še neke številke. Če bi mi jih mogel dobiti, boš lepo nagrajen.« Razgrnil je načrt: »Vidiš, tu je oddajna anodna žarnica; daj, poizvedi pri Krausu natančne načrte. To boš pač lahko napravil.«

»Dobro! Skušal bom izvedeti.«

Mislil si je, če ne zlepa pa zgrda, v jetnišnici to pač ni težko.

»Dobro, to ve in zna samo Kraus, nihče drugi. Veliko sreče!«

Zadovoljno sta si stisnila roke. Powel je sedel v Simonov avtomobil, ki ga je zapeljal naravnost v jetnišnico.

Šestnajsto poglavje.

Powel je izredno dobre volje sédel za pisalno mizo. Pomislil je, kako bi se lotil poizvedovanja. Denar ga je omamilo, Simon ga je zapeljal. Strmel je v gumb električnega zvonca, nekajkrat je že iztegnil roko, a vedno jo je umaknil. Po eni strani se je malo bal, po drugi ga je mikal denar. Nazadnje je odločno pozvonil. V oddelku, kjer sedi Alfred, se je oglasil zvonec. Stražnik je koj vedel, kdo ga kliče. Poiskal si je brž namestnika in odšel. Oglasil se je pri ravnateljevem namestniku.

Powel ga je povabil bliže k mizi: »V vašem oddelku sedi kaznjenec Alfred Kraus.«

»Dà,« mu je odgovoril stražnik.

»Kako se kaj vede?«

»Prav lepo. Samo časopise smo našli v njegovi celici, drugega še ni zagrešil doslej. V splošnem je zelo miren in vestno opravlja svojo službo.«

Powel ga je raztreseno poslušal, ker ga to ni prav nič zanimalo. Bil je to le potreben uvod za nadaljnje poizvedovanje. Grizel si je ustnice in kimal.

»Kaj je po poklicu? Kdo se z njim družijo?«

»Kraus je dodeljen električni centrali, z njim skupaj dela morilec Edgar Wills, ki sedi že pet let in nekaj

mesecev. Odsedeti ima še dobrih štirinajst let. Kraus sedi komaj deset mesecev, odsedeti pa ima vsega šest let.«

»Privedite mi Krausa!«

Stražnik je pozdravil, se po vojaško zasukal in odšel. Ko je stopil v Alfredovo celico in mu povedal, da ga kliče Powel, se je Alfred zelo začudil. Gledal je stražnika in ga vprašal, kaj le hoče od njega. Stražnik mu ni znal odgovoriti, vklestil ga je in brez besed odpeljal.

Z radovednim pogledom je stopil Alfred v Powelovo pisarno. Ostala sta sama. Powel je leno vstal in začel Alfreda previdno nagovarjati.

»Ste vi Alfred Kraus?«

Alfred se je nalahno priklonil, a ni spregovoril.

»V vaši celici so pazniki našli časopise. Kajne?«

»Dà,« je rezko odgovoril Alfred.

Pritisnil je znova na gumb in poklical zapisnikarja. Ukazal mu je, naj prinese časopise, ki so jih našli v Alfredovi celici. Beležnik se je kmalu vrnil s šopom časopisov in jih izročil ravnateljevemu namestniku.

»To so torej ti časopisi!« je dejal Powel in jih razgrnil po mizi. Začudeno je obstal ob Simonovi pomazani in razpraskani podobi. Pogledal je Alfredu srepo v obraz in ga vprašal: »Kaj naj to pomeni, Kraus? Slika je vsa pomazana!«

Alfredu je bilo malo nerodno, ni vedel, kaj in kako bi odgovoril.

»Povejte, zakaj ste to sliko tako nakazili?« Powel se je malo zasmel, se napravil brezbriznega, da bi laže pridobil Alfreda. Veselo je nadaljeval:

»Saj me ne briga, a radoveden sem le. Poseben vzrok ste že morali imeti.«

Alfred je opazil Powelovo vedrost, dobil je malo več zaupanja in poguma in mu dejal:

»To je slika Simona Blumenherza, tistega, ki se bo osramotil, da bo od sramu črn kakor njegova podoba v časopisu.«

»Tako, tako,« ga je prekinil Powel. »Zakaj naj bi se osramotil?«

Alfred mu je začel pojasnjevati svoje mnenje o Blumenherzovem delu. Tudi Powelu je v obraz povedal, da Simon ne bo uspel.

»Zakaj ne bo uspel? Meni pa se zdi, da je že uspel.«

»Izključeno. Simon ne more izvesti tega dela, čeprav je v časopisih, da bo v kratkem Erwinova velika misel uresničena. Toda, povem vam, da iz tega ne bo nič. Brez mojega ali Erwinovega sodelovanja se ta velikopotezni načrt ne dá izpeljati.«

Powel ga je pogledal in mu veselo rekel: »Potem ste res srečen človek, čeprav sedite v zaporu. Pomagali mu boste lahko. Ne bo vam žal, bogato boste poplačani.«

»Kaj?! Temu podležu naj bi pomagal, da se z Rollandovim izumom okoristi in tako postane najbogatejši človek na svetu?« se je razburil Alfred. »Ne, tega za nobeno ceno!«

»Stvar me ne briga, toda ukoriti vas moram, ker ste imeli v celici časopise. Drugič bódite pametnejši!«

Ker je Powel hotel v Alfredu vzbuditi zaupanje, ga ni vprašal, od kod ima časopise. Alfred se je globoko oddahnil, ko ga je Powel vprašal: »Ali imate morda še starše?«

»Dà,« je odgovoril Alfred, »samo mamico imam še. Oče se je ponesrečil na parniku in utonil.«

Powel je zmajeval z glavo in očitno premišljal, kako bi prišel do Alfredove skrivnosti. Stopil je nekaj korakov po sobi, nato pa se odločil in poklical stražnika, ki je koj odvedel Alfreda nazaj v celico.

Alfred ni vedel, kaj je hotel Powel in bil vesel, da je tako poceni ušel strožji kazni zaradi časopisov.

Powel pa je zopet razmišljal, kako bi zadevo čim lepše uredil. Poklical je paznika, ki se je kmalu oglasil. Ukazal mu je, naj privede Edgarja Willsa popoldne ob treh v njegovo stanovanje, da mu popravi električni hladilnik.

Popoldne okrog treh se je Wills že oglasil pri Powelu. Še nikdar ni bil Powel tako prijazen. Wills je bil kakor domač. Powel je pokazal hladilnik in dejal: »Ta trak so mu otroci izdrli.« V resnici ga je potegnil malo prej sam. »Tole boste popravili.«

Pazniku pa je naročil, da mu ni treba čakati in gre lahko na izprehod, češ Wills je pameten, nanj se lahko zanese.

Wills je pogledal ravnatelja in se koj lotil popravljanja. Komaj pa je paznik odšel, je vstopila služkinja

in prinesla skodelico bele kave. Kako se je Wills začudil, ko mu je Powel ponudil kavo. Ni sicer vedel, kaj naj to pomeni, vendar je bil kave vesel, saj je že dolgih pet let ni okusil. Powel ga je opazoval, kako s slastjo pije, potem pa mimogrede vprašal, koliko časa že sedi v zaporu.

»Pet let in nekaj mesecev,« je Wills globoko vzdihnil.

»Koliko imate še?«

»Še polnih petnajst let.«

»Dolgo bo še, Wills,« mu je rekel Powel pomilovalno, »huda kazen. Gotovo si želite ven, kaj?«

»O, kaj bi dal, če bi mogel. Toda pobegniti nima smisla, ujeli bi me. Saj sem že imel priliko, pa še poskusiti nisem hotel.«

»Hm, škoda za vas,« je rekel Powel, »mladi in zdravi ste. Veselje do življenja je še v vas, v petnajstih letih pa bi se popolnoma uničili. Kaj boste imeli potem od življenja?«

Wills je žalostno pobesil glavo. Powel je videl, da mu je hudo, pristopil je k njemu in ga pobožal.

»Pomagal bi vam...« mu je rekel tiho Powel.

Tedaj je Wills dvignil glavo in mu pogledal naravnost v oči.

»Kaj? Ali je mogoče?«

»Mogoče,« je mirno odgovoril, »pomagal vam bom, toda tudi vi mi morate pomagati!«

Wills ga je solznih oči prijel za roko in mu obljubil, da bo napravil vse, kar bo želel, da ga le reši tega pekla.

»Sedite, Wills! Potrebujem neke številke.«

»Kakšne, če smem vprašati?«

»Alfred Kraus, ki je vaš prijatelj, ve za te številke. Če mi jih preskbite, vas bomo bogato nagradili in vam pomagali na svobodo. Ušli boste lahko, denarja boste imeli in, kadar boste kaj potrebovali, se boste lahko brez skrbi obrnili name. Glejte torej, da še danes ali najpozneje jutri izveste od Alfreda te številke.« Vzel je kos papirja, mu ga pokazal in dejal:

»Vidite, elektrotehnik ste in boste takoj razumeli. Poskusite, tako po ovinkih, izvedeti, zakaj Blumenherz ne bi mogel izvesti Rollandovih načrtov, ko je vendar pred zaključkom svojega dela. Samo to je potrebno in stvar bo urejena.«

Willsu so se zdele Powelove besede kakor lepe sanje. Vso dolgo pot do jetnišnice je razmišljal o skorajšnji svobodi, o denarju in o lepšem življenju. Kdo ne bi hotel ustreči Powelovim željam za tako ceno! Saj ne bo dolgo, ko bo sam in brez nadležnega spremstva hodil po cestah.

Razigran in dobre volje se je vrnil. Takoj je odšel v elektrarno. Počasi je odprl vrata in zagledal Alfreda, kako stika okrog strojev. Alfred ga je zagledal, stopil predenj in mu povedal veselo novico, da ga je obiskala mamica in mu prinesla veliko potico.

»Ná, Wills, kos potice; vem, da jo imaš rad.«

Wills je gledal Alfreda tako nepremično, da ga je ta vprašal: »Kaj je, Wills, kaj se ti je zgodilo?«

Wills se je obrnil proč, ker mu ni upal pogledati v oči: »Nič, nič,« in ugriznil v kos potice.

»Ti ugaja?« ga je vprašal Alfred.

»O, dà, pa še kako! Zdaj pa na delo!«

Alfred je zgrabil umazano cunjo in posodo za strojno olje ter začel mirno pregledovati stroje. Tu pa tam je zalil z oljem ležaje in nato obrisal.

V jetnišnici je kmalu nato trikrat glasno pozvonilo, kar je pomenilo, da je delo končano. Jetniki, ki so bili zaposleni v številnih delavnicah, so začeli hitro pospravljati in počasi odhajati v svoje celice. Alfred in Wills sta po končanem delu odšla v umivalnico, kjer sta si umila od olja in strojev umazane roke. Pred večerjo je bil še običajni pregled jetnikov po celicah, ko pa je znova pozvonilo, so molčé odšli v dolgih vrstah k večerji v skupno jedilnico. Wills in Alfred sta sedela skupaj pri mizi in to priliko je uporabil Wills ter začel govoriti o Simonovem podjetju, o katerem je Alfred tako rad in omalovažujoče govoril.

»Zakaj se mi zmeraj smejiš, kadar omenim tega Simona? Ko sem bil v mestu, sem slišal, da je vse pripravljeno in da so poskusi popolnoma uspeli...«

»Rad bi jih videl te poskuse,« mu je odgovoril Alfred smehljaje se. »Saj je nemogoče, da bi Simon sestavil troelektronsko glavno žarnico.«

»Torej v tem tiči vsa umetnost! In kaj prav za prav manjka tej elektronki?«

»Dragi Wills, zadeva je sicer zelo enostavna, toda za Simona pretežka in nemogoča. Kako naj kaj napravi, saj je le trgovec in nima pojma o teh stvareh. Tudi tebi, dragi prijatelj, ne morem in ne smem pojasniti skrivnosti te čudovite troelektronke. Ta je prav za prav glavni Erwinov izum in nimam pravice dajati pojasnila glede tega.«

Willsu ta Alfredov odgovor ni bil po volji, zato se je razjezil in surovo odvrnil Alfredu:

»Prijatelja sva, pa mi še te malenkosti ne zaupaš!«

»Dragi Wills, ne jezi se zavoljo tega. Ne tebi ne komu drugemu tega ne bom zaupal. Dokler bom v zaporu, bom molčal in potrpežljivo prenašal. Ko bom svoboden, tedaj bom sam vzel v roke Erwinove načrte, razume se, za ime Erwina Rollanda.«

Wills se je popraskal za ušesom, v brezmejnem hrepenenju po svobodi, ki se mu je vzbudilo, bi bil napravil marsikaj, toda spoznal je, da od Alfreda ne bo dosti zvedel.

Po končani večerji so odšli kaznjenci v istem redu, kakor so prišli.

V Willsovi celici so sedeli še trije drugi zločinci, ki so dobili približno enako število let. Bili so orjaških postav, surovega izraza in krvavih oči. Vedno so godrnjali in se med seboj noč in dan prepirali. Menda jih ni bilo v jetnišnici takih nezadovoljnežev. Kar naprej so se razgovarjali, kako bi pobegnili.

Wills se ni dosti zmenil zanje in po večerji takoj legel v visečo posteljo. V temi je razmišljal, kako bi prišel do zlate svobode in kako bi prisilil Krausa, da bi mu dal tiste številke. Kmalu po večerji je zavladal po celicah mir. V pisarni pa je pozvonilo. Powel je skočil k telefonu in poslušal.

»Halo, tu Simon, kdo tam?«

»Powel...«

»Powel, kako je z najino zadevo?«

Powel mu je malo v zadregi odgovoril, da ugodno poteka in da mu bo že jutri ali vsaj pojutrišnjem lahko postregel s tistimi številkami.

Simon se je razjezil, bil je prepričan, da bo kar koj dobil skrivnostno formulo. Močno razburjen je vpil: »Že

tri dni čakam, pa še vedno nič. To je že od sile! Daj, daj, saj sem ti plačal!»

»Storil bom vse, kar bom le mogel...«

Preden je Powel končal, je Simon že treščil slušalko na aparat in nervozno stopal po sobi. Njegovi denarniki, ki so mu bili vedno za petami, so ga začudeno pogledovali. Pred uro so se zbrali, da bi s Simonom obravnavali nastali položaj. Seveda jim Simon ni mogel še nič določnega reči. Sporočil jim je, naj bodo brez skrbi, ker poskusi zelo ugodno potekajo. »Že v kratkem bomo lahko začeli z zadnjimi pripravami, takole čez nekaj dni vas zopet pokličem, da vam poročam.«

Denarniki niso bili zadovoljni s Simonovim poročilom, začeli so se tresti za vloženi denar in čedalje bolj izgubljali zaupanje v Simona. Silili so ga, naj z delom pohiti, da bodo vsaj vedeli, pri čem so. Simon jim je vse velikodušno obljubil in jih prijazno odslovil.

Drugi dan je prišel Powel že zgodaj zjutraj v pisarno. Komaj je odložil plašč, je že pozvonil. Vstopil je paznik, ki mu je ukazal, naj pripelje Willsa. Ni bilo treba dolgo čakati, da se je pokazal med vrati. Malo se je bal, ker ni mogel še ničesar doseči. Powel ga je hitro poklical k sebi in radovedno vprašal, če je že kaj zvedel. Wills je samo z glavo zmajal, rekel pa ni nič. Powel je pa seveda koj spoznal, pri čem je. Obšla ga je skrb in zadrege ni mogel skriti; gledal je v tla, se oziral skozi okno, včasih zamrmral, nato pa vprašal: »Kaj, za vruga, naj napravimo? Kako bi zvedeli? Povejte mi!«

»Gospod ravnatelj, Alfred ne bo kar tako kaj takega povedal, je izključeno. Treba ga bo prisiliti.«

»Tako,« je zamišljeno rekel Powel, »a kako naj ga prisilimo?«

Wills ga je zamišljeno pogledal in mu dejal: »Sestavil sem si načrt.«

»Lepo,« je rekel Powel, »kako si mislite?«

»Računam na vašo pomoč in obljubo. Izročite mi sto dolarjev in zagotovo lahko računate na uspeh. Ko boste zvečer odšli domov, pustite vrata pisarne odprta. Tudi zelenih zamreženih vrat nikar ne zaklepajte. Drugo bom uredil sam.«

»Dobro, tu imate denar in glejte, da stvar dobro izpeljete.«

Nekaj trenutkov se je Wills še razgovarjal s Powelom, nato pa se vrnil v elektrarno. Pogledal je razpored službe na steni pri vratih. Kakor nalašč je imel ta večer službo Alfred. Wills je še gledal razpored, ko je pristopil Alfred in ga začel izpraševati. Toda Wills mu ni hotel odgovarjati. Izgovarjal se je, da ga boli glava in da je slabo razpoložen.

Po kosilu so imeli kaznjenci enourni odmor, a so morali ostati po celicah, ker je bilo slabo vreme. Wills je sedel pri mizici, okrog njega pa drugi trije kaznjenci. Ti so glasno godrnjali in se glasno pridušali. Nekaj časa jih je gledal in z zanimanjem poslušal. Nato jim je začel zvito prigovarjati:

»Tovariši! Danes se nam nudi izredno lepa prilika za beg...«

»Kaj?« ga je ognjevit pogledal najstarejši in zgrabil za roko.

»Kaj? Ali je resnica ali se norčuješ?« ga je vprašal drugi. »Kako? Povej!«

Strmeli so v Willsa in željno pričakovali odrešilnih besed.

Wills je spoznal, da jih že ima v mreži in vneto nadaljeval: »Če hočete, lahko vsi uidemo.«

»Povej že, saj imamo samo še nekaj minut odmora!« so nestrpno silili tovariši.

»Dobro, če ste za to, potem bodite po večerji pripravljene. Ko se bomo po večerji vračali v celico, bo prijatelj Alfred Kraus ugasnil in pokvaril v elektrarni vse električne napeljave. Tako sva se zmenila. Tedaj si urno sezujte čevlje in pobegnite v ravnateljstvo pisarno. Okno bo samo priprto in po dolgem času bomo zadihali svobodneje. Potem pa vsak, kamor mu milo in drago.«

Wills si je mislil: jaz bom enostavno pobegnil k Powelu na stanovanje, saj izdati me ne bo smel.

»Sedaj pa hitro pripravite dve rjuhi, kateri bomo potrebovali, ko se bomo spuščali na cesto. Zdaj veste, kaj imate storiti. Izrabili bomo splošno zmedo in nered, ki bo gotovo nastal v prostrani kaznilnici.«

Kaznjenci so bili z Willsovim predlogom zelo zadovoljni in mu hvaležno stiskali roko ter se začeli pripravljati za beg.

Oster žvižg poveljnika paznikov je naznanil konec odmora. Postalo je zopet živahneje. Celice so se odpirale in jetniki so odhajali na delo. Tako je odšel Wills v elektrarno in se zopet srečal z Alfredom. V elektrarni ni bilo nič posebnega, opravljala sta vsakdanjo službo. Pognala sta velik Dieslov motor, da bi napolnili akumulatorske baterije za primer, če odpovedó glavni stroji, da imajo vedno preskrbljeno zasilno razsvetljava.

Na zasilno razsvetljava se je Wills takoj spomnil, zato je odšel po strmih stopnicah v gornje nadstropje, kjer so stale baterije in glavne naprave za zasilno luč. Tu je pokvaril glavni vod. S kleščami je preščipnil kabel, presekal je samo en vod bakrene žice tako spretno, da na zunaj ni bilo mogoče opaziti. Izolacijski plašč je ostal skoraj nepoškodovan in na prvi pogled poškodbe ni bilo mogoče opaziti. Žice je tako raztegnil, da je bil krogotok prekinjen. Wills je svoje delo hitro končal, napravil je vse neslišno in zabrisal vsako sled za seboj.

Vrnil se je v elektrarno in skrivaj iskal kak pripraven železen predmet, s katerim bo pozneje pokvaril stroje. Iztaknil je dolgo tračnico in jo skrivaj postavil za vrata. Alfred se za Willsovo zločinsko početje ni brigal, opravljal je svoje delo nemoteno dalje. Ko je Wills končal, je stopil k strojem in jih malomarno pregledoval.

Bližale so se večerne ure in polagoma se je mračilo. Wills je opazoval težke in temne oblake, ki so se drevili z veliko brzino po hudem vetru. Hitro se je popolnoma pooblačilo, padati so začele prve težke kaplje. Vreme je bilo za beg kakor naročeno.

Težki enolični udarci na velikem zvonu so naznanjali, da je delo za ta dan končano. Bom, bom... šestkrat je votlo odmevalo od debelih sten. Poveljnik straže je še zažvižgal in kaznjenci so odšli v umivalnice. Willsovi razbojniški tovariši so bili od ure do ure bolj razburjeni, srce jim je burno utripalo in hitreje so dihali. Skrivnostno so se spogledovali, roke so se jim tresle in nestrpno so že čakali trenutka, kdaj se bo stemnilo. Šepetali so si komaj razumljive besede.

Ob sedmih so se zopet zbrali in odšli k skupni večerji. Grozotno so odmevali koraki stotinam kaznjencev po kamnitnem tlaku. Alfredu je bilo tesno pri srcu.

Poleg Willsa so sedeli njegovi pajdaši, ki od same nestrpnosti niso mogli jesti. Bali so se, da jih ne bi kdo opazil, ker so se jim roke strahovito tresle.

»Jejte vendar, jejte!« jim je tiho prigovarjal Wills, ko je opazil, da nočejo jesti. »Saj boste tako Bog ve koliko časa lačni, ne veste še, kaj vas čaka!«

Začeli so zato hlastno požirati in kmalu je bila skleda pred njimi prazna. Še premalo je bilo!

Z rokavi so si brisali usta, Wills pa jim je skrivaj šepetal, naj si že kar sedaj odvežejo trakove na čevljih in takoj sezujejo, ko bo ugasnila luč in izginejo v ravnateljevo pisarno. Opozoril jih je tudi, naj ne pozabijo vzeti s seboj čevljev, ker jih bodo zunaj potrebovali. Še tiše pa jim je naročil, naj nihče česa ne izda. Rajši naj se vsak ubije, kakor da bi nas izdal, saj ve, kaj ga čaka, če ga ujamejo. Vsi pajdaši so mu prikimavali, Wills pa je vsakemu izročil po deset dolarjev.

»Še nekaj,« jim je dejal. »Čim pridete v pisarno, pretrgajte tisti dve rjuhi na dva dela, da se bomo lahko spustili navzdol in ne bomo izgubljali časa.«

Po večerji so se začeli jetniki vračati v celice, le Wills ni šel tja. Paznik, ki je vodil kaznjence nazaj v luknje, je dobro poznal Willsa in ga je že malo prej spustil, ker je menil, da mora zamenjati Alfreda. Wills je kar splaval po stopnicah, da bi prej prišel v elektrarno. Ko so drugi jetniki hodili v vrstah proti celicam, je postal Wills nekaj sekund pred vrati elektrarne, potem pa odprl vrata in pogledal, če je Alfred že prišel. Ravno se je bil ustavil za strojem in ni opazil Willsa. Brž se je splazil h glavnemu stroju, dočim je Alfred nadziral stikalno ploščo. Wills je privlekel železno tračnico in jo porinil stroju med kolesa. S strahovitim pokom so se vse varovalke in druge varnostne naprave razletele, v hipu je vse objela tema. Vse luči v elektrarni in jetnišnici so ugasnile. Povsod strašna zmeda. Pazniki so begali po hodnikih, vendar niso mogli v popolni temi prav nič ukreniti.

Willsovi pajdaši so komaj čakali teme; prvi so izrabili ugodno priliko. Preden so v popolni temi zdrveli v pisarno, so si hitro sezuli čevlje in se prijeli za roko, da se ne bi izgubili. Kmalu za njimi je pritekkel tudi Wills, ki mu je pot curljal po obrazu. Vsi štirje so bili

zmedeni in končno niso vedeli, kaj bi počeli. Nekdo je vprašal Willsa, kje je Alfred, nakar mu je odgovoril, da pride takoj. Hitro so zvezali oba kosa rjuhe in se počasi začeli spuščati na ulico. V jetnišnici sami so se pazniki že postavili na mesta, določena v primeru upora ali požara. Še mnogo drugih jetnikov je hotelo izrabiti priliko, toda pazniki so jih prej ustavili zgrda.

Alfreda je prestrašil grozni pok. Ker se je koj stemnilo, ni vedel, kaj se godi. Kljub hipni zmedenosti se je hitro znašel in takoj stekel v oddelek za zasilno razsvetljavo, da bi jo vključil. Dolgo se je mučil, a zaman. Uvidel je, da ne bo nič opravil. Spomnil se je le, da so ta dan polnili zasilne akumulatorske baterije, katere so najbrž pozabili vklopiti na ostalo omrežje do glavnega stikala. Brž se je odločil in odbrzel v prvo nadstroje, kjer so stale te baterije. Ko je prišel v sobo, je že slišal streljanje. Alfredu se je zazdelo vse skupaj sumljivo, vendar je nadaljeval z delom pri vključitvi zasilnega toka. Kmalu je začul drvenje po stopnicah, v naslednjem trenutku so se odprla vrata in pazniki so obkolili presenečenega Alfreda.

»Stoj ali streljam!« je zavpil paznik. Alfred se je hudo prestrašil in mirno obstal. Zgrabili so ga in odpeljali. Alfred je začel vpiti, da ni ničesar hudega napravil in se jim upiral, češ da ne ve, kaj se je zgodilo. Ker ni dal miru, ga je paznik udaril po glavi, da se je pri priči onesvestil.

Pred kaznilnico se je v času upora mirno sprehajal Powel z nekaterimi pazniki. Čakal je številke in novice. Še mar mu ni bilo, da bi Wills utegnil pobegniti. Kaj še! Šlo mu je za dolarje, kakor je šlo Simonu za formulo in Willsu za svobodo.

Pazniki so koj opazili, da so ugasnile luči v jetnišnici. Sirena jih je poklicala na njih mesta in že so hoteli zbežati, a Powel jih je zadržal in pokazal na okno, skozi katero so Willsovi pajdaši vrgli rjuho. Postali so in čakali, kaj se bo zgodilo. Začeli so se spuščati eden za drugim po zidu. Pazniki so potegnili revolverje in začeli neusmiljeno streljati. Vsi štirje so popadali s prestreljenimi glavami. Pazniki so skočili tja in ugotovili, da so to jetniki iz celice 380. Trije so bili na mestu mrtvi, le eden je še ostal, a le malo časa. Wills ni računal s

Powelovo zahrbtnostjo in lakomnostjo. Ležal je mrtev na tleh, strel mu je prebil lobanjo.

Pazniki so v jetnišnici kmalu napravili mir in red, čeprav so bili zelo razburjeni in bi bili pobili vsakogar, kdor bi le mignil. Strokovnjaki so v elektrarni pregledovali razbite stroje in ugotavljali, kako se je moglo kaj takega zgoditi. V kaznilniški bólnici pa je ležal Alfred še vedno v globoki nezavesti. Poleg njega je stokal težko ranjeni upornik iz Willsove družbe, ki je visel med življenjem in smrtjo. Pri njem so stali uradniki in ga zasliševali. Komaj je še izgovoril usodne besede:

»Stroje je uničil Alfred Kraus in...«

Telo mu je zadrhtelo v silnem krču in izdihnil je.

Prenesli so ga v majhno mrtvašnico, kjer so že ležali njegovi trije tovariši.

Ostali kaznjenci so bili mirni, le tiho so govorili med seboj. Ugibali so, kaj se je zgodilo. Pazniki so bili v najstrožji pripravljenosti vso noč in so sproti dobivali povelja.

Ravnatelj kaznilnice Stocke je bil o uporuh v jetnišnici telefonično takoj obveščen. Strašnega poročila ni bil vesel. Takoj se je odpeljal v jetnišnico.

Powel je sedel v pisarni. Bil je sam in pekla ga je vest, saj je spravil štiri ljudi na drugi svet in skrbelo ga je, če ne bo kdaj prišlo vse na dan. Potrt in žalosten je zamišljeno gledal skoz okno, kjer so hoteli pobegniti Willsovi pristaši. Kadar so se odprla vrata in je kdo vstopil, se je pokazal strogega, da ne bo vzbudil suma. Ostro je dajal povelja in navodila.

Vso dolgo noč so preiskovali, kako se je mogel pripraviti upor, predvsem so pregledali elektrarno in ugotovili poškodbe. Proti jutru je bilo že vse dognano in popisano. V zapisniku je bilo med drugim tudi omenjeno, da se je pet kaznjencev med seboj dogovorilo, da bodo pobegnili. Kot glavni krivec upora je bil označen Alfred Kraus, ki je pokvaril poleg tega glavne stroje in skušal pobegniti. Da je bil upor tako hitro udušen, se je zahvaliti vestnosti in požrtvovalnosti kaznilniškega osobja.

Ravnatelj Stocke je odšel najprej v pisarno in sam vodil preiskavo. Poklical je Powela, ki mu je o uporuh poročal, kakor se mu je pač zdelo. Spretno ga je pre-

pričeval o Alfredovi krivdi. Ko je bilo vse končano, je Stocke ukazal, da Alfreda vržejo v podzemeljsko ječo. Vse drugo se bo že pozneje uredilo.

Alfred je ležal še vedno v bolnici. Prišli so pazniki in ga obkolili. Med njimi je bil Powel, ki se je Alfredu škodoželjno smejal.

»Vam ni uspelo, kaj?« ga je zbadal Powel. »Škoda, da si ostal živ, drugi so mrtvi. Vstani!« se je zadril.

Ubogi Alfred se sprva ni zavedel, kaj se godi z njim. Polagoma in utrujeno se je dvignil, v glavi je čutil strašne bolečine, vendar se ni mogel držati na nogah. Prijel se je za glavo, oči so se mu zmedle, omahnil je nazaj v posteljo in trpeče dejal: »Nič nisem storil... Nič ne vem...«

»Kaj?!« je siknil Powel. »Nič nisi napravil?«

»Odvedite ga!« je zapovedal paznikom. »Še na električni stol prideš, ničvrednež!« je zavpil za njim, ko so ga pazniki zgrabili in odpeljali v podzemlje. Čisto sam in zapuščen je obležal v temni in vlažni podzemeljski celici.

Zdelo se mu je, da so ga živega pokopali. Začutil je, kako se plazijo po njem mrzle živali. Streslo ga je.

Na večer je prišel pred celico Powel. Odprl je gosto zamreženo okence in z žepno svetilko posvetil v ječo. Alfred se je prestrašil, zastrl si je oči.

»Zločinec!« mu je strupeno vrgel v obraz Powel.

»Nisem!« je ogorčeno odgovoril Alfred. »Vem, kaj hočete, toda ne boste uspeli. Nikoli me ne boste prisilili, čeprav me razsekate na drobne kosce. Nikdar, nikdar!«

Alfred je pretresljivo zajokal. »Zveri ste! Pôdleži!« Zajokal je še huje.

Powelu je postajalo vroče in sram ga je bilo. A kaj je hotel! Začel je, nadaljevati mora, sicer bo po njem. Zaprl je okence in odšel. Videl je, da je Alfred močno razburjen in ga ni hotel še bolj dražiti. Se bo že pomiril, si je mislil Powel, ko se je vračal.

Drugo jutro je Powel ukazal, naj mu privedejo Alfreda. Naročil je, da mora priti vklenjen.

Na pol ubitega in duševno strtega je privedel stražnik Alfreda. Ta ga je nekaj časa opazoval, vendar se mu ni upal pogledati v oči. Nato ga je začel počasi nagovarjati.

»Alfred, lahko bi bili pametnejši! Namesto, da bi bili prosti, morate bivati v vlažni luknji. Res, neprevidni ste bili.«

Powel je pomolčal, ker si s pravo besedo ni upal na dan. Težko se je odločil in začel: »Vem, da poznate Rollandov izum. Povem vam, da mi je Simon Blumenherz sporočil, da njegov izum ne deluje. Številni denarniki so naložili v podjetje velikanske vsote. Ves svet nestrpno pričakuje, kdaj bo odletela gondola. Meni ni do tega, ali poveste ali ne, opozarjam pa vas: kar ste napravili predvčerajšnjim, vas lahko stane glavo...«

Določneje Powel ni smel, ni upal govoriti. Misлил si je pa, da bo Alfred razumel.

»Zgôdi se, kar hoče, tudi pod najhujšim pritiskom ne bom povedal. Sami veste, da sem nedolžen in, če bi tudi priznal in se vdal, bi obležal v podzemeljskem grobu. Odločno vam povem, da ne boste ničesar zvedeli.«

»Poslušajte, Kraus! Ker ste poskusili pobegniti, vam je odločenih 60 dni podzemeljske ječe. To je disciplinska kazen, hujša kazen sledi, morda vas obsodijo na smrt. V podzemeljski celici si boste pokvarili zdravje; doslej še noben zločinec ni prišel zdrav ali le živ iz te celice, pa so bili telesno mnogo odpornejši. Še trideset dni ne boste zdržali.«

»Nič zato!« je ravnodušno rekel Alfred. »Do življenja mi tako ni več. Samo dobro mamico imam še. Preskrbljena je, pokojnino ima.«

Powel ga je pazljivo poslušal in celó zasmilil se mu je. Toda denar ne pozna usmiljenja in Powel ga tudi ne sme, če hoče kaj doseči. Alfredove besede o materi si je dobro zapomnil in skrivaj zapisal, ker je vedel, da mu bo še vse prav prišlo.

»Kakor hočete, Kraus! Kadar se boste premislili, mi sporočite.«

Stopil je k vratom in poklical paznika, ki je Alfreda odpeljal. Pazniki so bili z Alfredom zelo surovi, ker so dobili zaradi upora strog ukor. Nekateri so bili celó kaznovani, ker niso izvohali ali vsaj zaslutili upora, še preden je izbruhnil.

Še isti večer se je Powel skrivaj odpeljal k Simonu na stanovanje. Komaj se je prikazal med vrati, že je

bil Simon pri njem. Silno se ga je razveselil, menil je, da je Powel prinesel številke.

»Kaj si že zvedel? Kaj si napravil? Govôri!« je hitel Simon.

Powel je zamišljeno obstal pred njim in mu ni odgovoril. Počasi je sédel za mizo in žalostno začel pripovedovati o neuspehih.

»Dragi Simon! Žal mi je, da sem se spustil v ta ostudni posel, pa čeprav bi bil dobil trikrat toliko, kakor si mi obljubil.«

»Poglej, poglej, strahopetneža! Denar, Powel, denar je glavna stvar!« je govoril Simon sladko in rahlo pretéče.

»Dà, dà, je že res. Toda, kar sem zavoljo tega že prestal, ne privoščim nikomur. Doslej so padle že štiri žrtve. Skrbi me, kako se bo vsa zadeva končala... Poskusil sem vse, kar sem le mogel, da bi kaj zvedel, vendar brez najmanjšega uspeha. Nimaš pojma, kako je trdoglav in odločen. Tudi podzemeljska ječa ga ni omehčala. V pisarni mi je povedal, da mu ni več do življenja, da ga skrbi samo njegova mati, ki dobiva skromno pokojnino. V podzemlju naj vrag vpije in razgraja, saj ga ne bo nihče slišal. Tako je, Simon. Težko bomo kaj dosegli. Ne verjamem.«

Simon pa je bolj zavpil ko rekel: »Ne! Kraus ne sme umreti, dokler ne izda skrivnosti, naj pade še toliko žrtev!« Jezno je stopil po sobi, potem pa se naglo obrnil k Powelu: »Potem naj ga vzame vrag!«

Pomirjen je stopil k Powelu in mu položil roko na ramo: »Powel, ti mi moraš pomagati! Nikar ne odnehaj. Kar smo začeli, moramo hrabro nadaljevati. Morda prideš na kako drugo misel; ne bo ti žal!« Potem je sédel v naslonjač, se prijel z obema rokama za glavo in glasno zastokal: »Kaj bo, kaj bo, če ne uspem! Powel! Mora uspeti!« je udaril s pestjo po mizi.

Powela je kar vrglo s stola, tako se je prestrašil. Gledal je Simonu v spačeni obraz in strah ga je bilo.

»Da, Simon, poskusi pri materi, pri Katarini Kraus.« Simon je izbuljil oči, ga pogledal in se zamislil.

Powel je živo nadaljeval: »Kraus ima neskončno rad mater; mogoče bi se dalo po tej poti kaj napraviti. Pojdi k njej in jo prosi, naj gre k Alfredu in mu pri-

govarja, naj pomaga. Sicer sedaj ne bi smela k njemu, toda to bi se že dalo nekako urediti, da ga bo lahko obiskala. Zbogom, Simon! Če me boš jutri kaj potreboval, mi kar telefoniraj v pisarno. Prosim te pa, bodi previden, da ne bi vzbudil kakšnega suma. Zbogom!«

Simon je vso noč presedel v naslonjaču in razmišljal, kako bi našel pot iz zagate. Premislil je Powelov predlog in prišel do zaključka, da tudi na ta način ne bo uspel.

Čim bolj so se bližale jutranje ure, tem teže in neprijetneje mu je postajalo. Zdelo se mu je, kakor bi ga nekaj tlačilo. Začelo se je daniti, a Simon še ni prišel na odrešilno misel. Posebno tesno mu je bilo pri srcu, ker je imel za ta dan sklicano sejo družabnikov. Bal se je sramote in poloma. Da bi bil bolj svež, se je umil in popil zavrstjo nekaj skodelic črne kave. Odločil se je, da poskusi še zadnje.

Sklenil je udariti Alfreda na najboljčutljivejše mesto. Pritisniti je mislil na njegovo dobro mamico, Alfred se bo moral vdati!

Spomnil se je Powelovih besed o pokojnini, da bo že živela, dokler jo bo dobivala. Simon se je sladko nasmehnil...

Stopil je k telefonski mizici in začel brskati po imeniku. Iskal je številko zasebnega detektivskega urada.

»Halo, tukaj Simon Blumenherz. Pošljite mi čimprej izurjenega detektiva. Hitro, prosim. Nujna zadeva!«

»Prosim, gospod Blumenherz,« saj ga je poznal ves New York, »tako vam postrežemo. Prosim, ali je potreben starejši ali mlajši človek? Se li stvar nanaša na ženske posle?«

»Ne, ne, hočem samo neke podatke.«

»Dobro, gospod Blumenherz. V desetih minutah se bo oglasil detektiv z legitimacijsko številko A-991.«

Simon se je lagodno zleknil v naslonjaču, si prižgal cigaro in čakal, kdaj se bo prikazal detektiv. Komaj je dobro sedel, se je že pripeljal detektiv A-991.

»Dober dan!« ga je pozdravil Simon in mu podal roko. »Sédite!«

»Dragi gospod, prosim, da mi uredite razmeroma lahko stvar, morali pa bi opraviti še danes.«

»Seveda, seveda, skušal bom napraviti vse, da vam ustrezem.«

»Poleg običajnega zaslužka dobite še posebno nagrado, če vam bo uspelo. Zadeva je zelo enostavna. Poslušajte!«

Sedla sta si bliže, detektiv ga je pozorno opazoval, Simon pa si je znova prižgal cigaro in mu nato začel pojasnjevati, kaj hoče.

»Poizvedeti morate, od kod dobiva pokojnino neka Katarina Kraus, stanujoča v delavskem predmestju, Labour Street, vdova po nekem mornarju. Stvar me zanima. Prosim vas, da strogo pazite, da vas kdo ne opazi, vas pa tako veže službena tajnost.«

»Kajpak, gospod, upam, da mi bo uspelo. Prosim vas samo, da поблиže opišete to žensko.«

»Stara je okoli 60 do 70 let, je majhne postave in skromno oblečena, večinoma v črno. Stanuje v podstrešnem stanovanju in ima sina edinca. Spomnite se zadeve Rolland. Alfred Kraus je njen sin.«

»Dà, dà, že vem, dobro ga poznam. Takoj se odpravim. Na svidenje!«

Urno se je odpeljal v delavsko predmestje. Preden je prišel pred Krausovo hišo, se je še malo maskiral, da ga je bilo nemogoče spoznati.

Preden je avtomobil zavil v ulico, kjer stanuje Alfredova mati, se je za vogalom ustavil. Gledal je, ali ga kdo ne opazuje. Avtomobil je pustil kar na cesti in odšel peš naprej. Smuknil je v bližnjo beznico, čisto blizu Krausove hiše. Sedel je za mizo, kjer je bila že zbrana družbica in naročil polič vina. Poslušal je in opazoval. Obnašal se je družbi primerno. Skozi okno je večkrat pogledal proti Krausovi hiši. Ni mu bilo treba dolgo čakati, da se je prikazala pri podstrešnem oknu blaga Alfredova mamica in zalivala rože.

»Ali je to mati tistega Krausa, ki je hotel ubiti Rollanda?« je vprašal detektiv poleg sedeččega pijanca.

»Dà, to je mamica Katarina. Reva je. Dolgo je že vdova, sin ji sedi še vedno v zaporu in kdo vé, če bo sploh še kdaj prost.«

»Od česa pa živi starka?«

»Pokojnino po možu dobiva, mislim, kakih deset dolarjev mesečno. Komaj se preživlja. Dobro sem poznal

moža, Friderik mu je bilo ime. Skupaj sva služila pri mornarici na ladji »Columbus«. Po končani službi se je z dušo in telesom posvetil pomorstvu. Pa je učakal žalosten konec.«

Obrisal si je solzne oči in sočutno nadaljeval: »Dolga leta je bil na ladji Vegeron prvi krmar, naposled ga je doletelo. Trčili so ob skalne čeri in vse s stenicami vred se je potopilo... Kdor je živel nekaj časa na morju, ta ve, kaj se to pravi.«

»Potem dobiva pokojnino najbrž od te družbe, ki je bila ladja Vegeron njena last?«

»Dà, družba ji nakazuje pokojnino, ki z njo ne more ne živeti ne umreti. Prav smili se mi starka.«

Detektiv ga ni več nadlegoval. Kar je hotel zvedeti, je zvedel. Popil je in se odpravil k avtomobilu, nato naravnost k Simonu.

Simon pa je postajal nestrpen. Dve uri je čakal detektiva. Simon je sicer opazil zadovoljni obraz, vendar je skočil radovedno k njemu: »Káj ste zvedeli?«

»Vse v redu,« je odvrnil detektiv, »opravil sem naglo. Iz žepa je potegnil beležnico in začel mirno brati: »Katarina Kraus je vdova po Frideriku, ki se je ponesrečil na Atlantiku na parniku Vegeron. Družba, ki je bil parnik nje last, ji izplačuje malenkostno mesečno pokojnino.« Pogledal je Simona in dodal: »Družbo boste pač lahko poiskali.«

Predložil mu je račun 50 dolarjev in počakal. Simon je segel v žep in izročil detektivu šop bankovcev, bilo jih je precej več, kakor jih je detektiv zahteval.

Za slovo se je prijazno zahvalil, se priporočil in vesel odšel.

Nekaj časa je Simon strmel v list, ki so bili na njem podatki o Katarinini pokojnini, in nato sedel v naslonjač in se oddahnil. Malo se je odpočil, si prižgal cigaro, potem pa takoj telefoniral na pomorski urad, kjer so mu povedali, da je bil ponesrečeni parnik last paroplovne družbe »Atlantic & Co.«. Sedaj je zvedel vse in začel sestavljati poročilo za zaupno sejo, na kateri bo moral miriti nestrpne družabnike.

V presledkih je pozvanjal zvonec na Simonovem stanovanju, prihajali so družabniki. Prišli so tudi trije najhujši nergači, ki se jih je Simon najbolj bal; bili so

to Henry Millard, Bentley in Coonington. Simonu je postajalo vroče, v zadregi se ni znal več tako zvito obnašati. Bil je skrajno nemiren, trudil se je, da bi skrnil velike skrbi, ki ga tarejo že nekaj dni. Vedel je, da bodo njegovi družabniki končno le hoteli vedeti, kako je prav za prav z vso zadevo. S posamezniki ni hotel govoriti, zaposlil se je z brskanjem po papirjih, da bi vsaj malo skrnil svoj nemir.

Družabniki so sedli okrog dolge mize in s širokimi obrazi pričakovali Simonovih besed. Simon se sprva ni menil za molk, ki je nastal okrog mize, in se delal, kakor da nekaj išče. Šele ko ga je Coonington pozval, naj začne, je vstal in se komaj slišno oglasil. Družabniki so ga debelo gledali in čakali, kaj bo povedal.

»Gospodje!« je začel Simon. »Sodeč po vaših obrazih ste nekam nezadovoljni. Da boste pa pomirjeni, vam zapram, da sem jaz tudi.«

Na te Simonove besede so zbrani planili proti njemu.

»Gospodje! Mirno kri in ne razburjajte se! Če si ne bomo znali pomagati in ne bomo delali složno, boste prišli ob denar, jaz pa na električni stol.«

Coonington je razkačeno udaril s pestjo po mizi in zavpil: »Povej nam resnico, sicer te ustrelim!«

Simon se je Cooningtonovih besed hudo prestrašil, a vendar nadaljeval: »Kakor ste videli, sem doslej še vse izpeljal, kar sem imel v načrtih. Vse na Rollandovem posestvu je v najlepšem redu. Samo nekaj, malenkost mi manjka, a do sedaj je še nisem mogel izpeljati. Prav ta malenkostni nedostatek nam lahko vse pokvari in uniči, kar smo do danes s tolikimi žrtvami ustvarili. Rečem vam, gospodje, samo to, ne smemo popustiti, odločno moramo nadaljevati začeto delo. Uspeh prav za gotovo ne bo izostal. Povem kar naravnost: dobiti ne morem zelo zamotane električne anodne žarnice. To žarnico lahko sestavi le tisti Alfred Kraus, ki se za svoj zločin pokori v jetnišnici. Vse sem poskusil, da bi mi zaupal ključ do te skrivnostne žarnice, toda vse zaman. Sedaj je na vas, bom li uspel, ali bomo marveč propadli. Imam misel, grdo sicer, toda pomislite na svoj denar! Prepričan sem, da mi boste pomagali.«

v besedo Coonington in nepremično zrl v Simona.

»Kaj je torej treba napraviti?« mu je ogorčeno segel

»Ne bom vam razlagal, kaj sem doslej poskusil. Zadnji poskus bi bil, da preprečimo pokojnino stari Katarini Kraus, materi Alfreda Krausa. Ta namreč dobiva mesečno pokojnino od družbe Atlantic & Co. Alfred je rekel, da pod nobenim pogojem ne izda načrta. Edino, kar bi ga morda omečilo, je skrb za mater, ki jo iz srca ljubi. Zdaj napravite, kakor veste in znate. Gospodje, prosim vas, zaupajte mi! Če sem vso stvar izpeljal do sem, jo bom izpeljal do konca! Nič se vam ni treba bati za denar, pustite mi proste roke in ne boste se kesali.«

»Dobro!« je vstal Coonington in dejal: »Poskusite še zadnje!«

»Potrudil se bom,« je začel zadovoljno obetati Simon, veseleč se, da se je tako spretno izmotal iz kočljivega položaja.

Družabniki so bili za nekaj časa zopet pomirjeni, vendar so zmajevali z glavami, nekateri so očitno dvomili v Simonov uspeh. Tresli so se za milijone, ki so jih tako lahkomišelnost izročili temu podležu.

Izredno razpoložen se je zleknil v naslonjač in premišljeval, kako gladko jih je odpravil. Razmišljal je odsej o pokojnini in trdno upal v uspeh. V teku dneva je poizvedel, kdo je lastnik in glavni ravnatelj družbe Atlantic & Co. S strahom je zvedel, da je glavni direktor družbe Emerson. Prebledel je in si mislil, da je vse propadlo. — To je bil tisti Emerson, ki ga je Simon zapodil, ko se mu je ponudil za družabnika in mu ponujal »samo« pol milijona dolarjev.

Sedaj je bilo Simonu pač žal, a kaj pomaga po toči zvoniti.

Utrujen je legel in koj zaspal. Prebudil se je pozno in prva misel mu je bila pokojnina Krausove. Vendar ni obupal. Bližal se je konec meseca, zato je sklenil pohiteti.

Zopet se je obrnil na detektiva A-991. Lepo ga je prosil, naj poskusi zvedeti, kateri uradnik vodi pokojninski spis pri družbi Atlantic & Co. Detektiv mu je rad ponudil svoje spretnosti. Čez dobri dve uri se je detektiv že vrnil s podatki. Uradnik, ki vodi pokojninski sklad pri družbi Atlantic & Co. je Charles Raimond.

Komaj je Simon vedel njegovo ime, mu je že telefoniral: »Halo, prosim je tam gospod Raimond?«

»Da, tukaj Charles Raimond. Kdo tam?«

»Tukaj Simon Blumenherz. Prosim, da me še danes obiščete na stanovanju. Rad bi govoril z vami o važni zadevi. Pričakujem vas, pridite čimprej.«

»Prav, gospod Blumenherz, pridem gotovo!«

»Naročite si avtomobil kar na moj račun. Na svindenje!«

Nestrpno ga je Simon pričakoval, vse dopoldne je bil nemiren, kadil je cigaro za cigaro in stalno prisluškoval, kdaj bo potrkal Raimond.

Kmalu po kosilu je prišel Raimond. Bil je še mlad človek, pri tridesetih, vendar ga je Simon dodobra premotril in ugotovil, da mora biti gizdave narave in nagnjen k pustolovstvu. Za Simona kar pravi ptiček.

»Sédite, gospod Raimond,« mu je sladko rekel Simon.

»Prosim, prosim, gospod Blumenherz,« se je priklonil Raimond in sedel.

»Gospod Raimond, gotovo vas zanima, zakaj sem vas klical.« Po teh nepomembnih besedah je začel jasneje: »Bodite tako prijazni in napravite mi majhno uslugo; dobro vas bom nagradil. Ne bo vam žal!«

Raimond ga je začudeno pogledal, ni si znal pojasniti, kaj hoče Simon, saj je le navaden uradnik. Presenečen ga je opozoril: »Ne razumem, kaj želite.«

»Nič hudega, gospod Raimond. Lahko si prislužite pet tisoč dolarjev kar na lepem. Napravili boste v vašem seznamu za pokojnine malenkostno pomoto. Katarina Kraus ta mesec ne sme dobiti pokojnine! Nič drugega. Razumete?«

Raimond je nekaj časa strmел v Simona in si mislil: saj to nič ni, potem pa rekel: »Drži, da dobim pet tisoč dolarjev?«

»Drži, gospod Raimond,« mu je pritrdil Simon. »Tukaj dva tisoč na račun.«

Raimond je hlastno segel po denarju. Zanj je bilo to že bogastvo in še pomislil ni, zakaj sprejema toliko denarja. Nato mu je hitro rekel: »Veste, gospod Blumenherz, uslugo vam že storim, vendar bom zadevo drugače izpeljal.«

»Kako?« ga je vprašal Simon.

»Pri našem podjetju so prav sedaj na dnevnem redu redukcije plač in pokojnin. Nekaterim bo pokojnina kratko malo ustavljena. Katarino Kraus bom enostavno postavil v spisek reduciranih in bom pozneje, ko bo prišlo do ponovnega pregleda, popravil to »slučajno« pomoto. Ste zadovoljni?«

»Dobro, zelo dobro, prav tako bi si mislil tudi jaz. Povem vam kar odkrito, da ne mislim nikomur škodovati, vse se suče okoli neke dote.«

»Meni nič mar, gospod Blumenherz, da vam le ustrezem, še danes bom uredil.«

Raimond je bil neizmerno vesel, da je tako lahko in hitro zaslužil toliko denarja. Odšel je naravnost v pisarno, kjer so pravkar sestavljali zapisnik ustavljenih pokojnin; med spise je porinil še papirje Katarine Krausove...

Sedemnajsto poglavje.

Mesec je minul in Katarina je že težko pričakovala, kdaj ji poštar prinese pokojnino. Redno je že nekaj dni pred prejemom pokojnine pripravljala košarico, da jo odnese nesrečnemu Alfredu. Vse je bilo že pripravljeno, le poštarja od nikoder. Ura, ko je po navadi prišel, je že minula. Gledala je skozi okno, toda ni ga bilo. Ure so ji potekale in bližalo se je že poldne. Trgovinica nasproti je že zdavnaj zaprta. Tako rada bi bila kupila nekaj orehov za potico, ki bi jo bila rada spekla ubogemu Alfredu. Spoznala je, da je že prepozno, denarja najbrž ne bo in potice ne bi mogla več napraviti. Zato se je odločila, da bo naslednji dan spekla kolač in ga nesla Alfredu.

Še vedno je upala, da bo koj prejela pokojnino, toda upanje se ji je kmalu izpremenilo v grenko razočaranje. Poštarja ni bilo, tudi tretji in četrti dan ne. Hodil je mimo hiše, a vanjo ni zavil.

Katarina je vse dneve prejojkala. Tolikega udarca ni mogla več prenesti. Praznih rok k Alfredu ni hotela in to ji je bilo najhuje.

Nekaj dni nato je zopet vsa objokana sedela pri oknu in gledala proti trgovini, kjer je kupovala orehe za potico. Mislila je na trpečega Alfreda. Kar je začela

trde korake po škripajočih stopnicah. Takoj je spoznala, da so poštarjevi. Veselo je vstala, šla k vratom in si mimogredé obrisala solzé. Vendar, si je mislila, sedaj bom lahko spekla potico in jo še danes nesla v kaznilnico!

Poštar je potrkal in tiho odprl vrata.

»Dober dan, gospa Katarina,« je prijazno pozdravil. »Priporočeno pismo za vas,« ji je pomolil s svinčnikom vred za potrdilo. S strahom je prijala pismo s koščenimi prsti in z drhtečim glasom vprašala: »Od kod je?«

Poštar je vzel pismo in pregledal: »Od družbe Atlantic & Co., dà, dà, od Atlantica,« je prijazno pojasnil poštar.

Katarina ni slutila vsebine, vedela je le, od kod je pismo. S tresočo se roko je podpisala potrdilo in poštar se je poslovil.

Katarina je nataknila naočnike, stopila k oknu, odprla pismo in začela brati:

Gospa Katarina Kraus!

Vljudno Vam naznanjamo, da smo pri splošni redukciji, ki je bila nujno potrebna, s prvim tega meseca prisiljeni, da Vam ustavimo mesečno pokojnino, o čemer Vas s tem obveščamo. Kakor hitro se bo denarni položaj družbi izboljšal, Vam bomo pokojnino zopet nakazovali.

S spoštovanjem

»ATLANTIC & Co.«

Direktor: T. Emmerson.

Dolgo je trajalo, preden je Katarina prebrala pismo, zdelo se ji je, da sanja težke sanje. Preživljala je odslej najtežje trenutke svojega bednega življenja. V pobožno molitev je sklenila koščene roke in s solzami v očeh je vroče prosila Boga, naj ji vsaj sedaj pomaga, zaupanja vanj ni izgubila.

»Ljubi Bog, daj moči Alfredu, da bo dokazal svojo nedolžnost!« je glasno ječala.

Kako bo živela, kako pomagala Alfredu? Imela je sicer še tistih nekaj dolarjev, ki jih je hranila Alfredu

za doto, toda ni jih hotela načeti, pa če bi od lakote morala umreti.

Kljub temu se je odločila, da obišče Alfreda. Preoblekla se je v črno in odšla brez košarice.

Še nikoli se ji ni zdela pot do jetnišnice tako dolga in utrudljiva. Pri glavnih vratih jo je ustavil stražnik in vprašal, kam hoče. Boječe mu je odgovorila, da bi rada k sinu.

»Aha!« je zbadljivo menil stražnik, »to je tisti! Najbrž ne boste prišli do njega, ker je zopet nekaj hudega zagrešil; sedaj je globoko pod zemljo. Tistim, ki so pod zemljo, ni dovoljen noben, prav noben obisk.«

»Ali, prosim vas, moram ga videti!« je žalostno zajokala.

Stražnik jo je sočutno pogledal, zasmilila se mu je, omehčal se je in ji nato naročil, naj trenutek potrpi, da obvesti poveljnika straže, da ji morda le dovoli obisk. Stopil je še k Powelu in mu sporočil, da čaka pred vrati mati Katarina Kraus. Powelu je postalo vroče, zakaj o vsem ga je že poučil Simon.

Da bi odvrnil sum, je vprašal stražnika, če ji je povedal, da takim niso dovoljeni obiski.

»Povedal, a začela je tako mило jokati, da je nisem mogel zgrda odgnati. Gospod ravnatelj, dovolite ji obisk, uboga se mi res smili.«

Powel se je zamislil, bil je prav za prav presenečen, zakaj ni še pričakoval Katarininega prihoda.

»Res je, ne bi ji smel dovoliti obiska, vendar ji recite, da lahko pride, privedite jo v sprejemno sobo.«

Stražnik je odšel h Katarini in ji sporočil, da ji je ravnatelj izjemoma dovolil obisk. Katarina se mu je spoštljivo zahvalila. Prišla sta v sprejemno sobo in stražnik ji je ukazal, naj počaka.

Medtem je Powel hitro naročil stražniku podzemeljskih celic, naj pripeljejo Alfreda v sprejemno sobo.

Nekaj stražnikov je stopilo pred podzemsko celico, da so jo odprli. Alfred je ležal na pol mrtev na tleh. Strahovit smrad po vlagi in človeškem blatu jim je bušil v obraz. Odkar so ga tako rekoč živega pokopali, ni hotel nobene hrane več in je tako nevarno oslabel. Odločil se je, da umre.

Ko so mu sporočili, da ga čaka mati, je že hotel skočiti pokonci, toda še glave ni mogel dvigniti. Umazan in suh je bil, oči so mu bile motne in vdrte in tresel se je po vsem telesu. Začutil je, kako je onemogel, in ni hotel, da bi ga takega videla mati.

Stražniki pa niso vprašali, ali hoče ali ne. Zgrabili so ga in vlekli v sprejemno sobo.

Katarina se je onesvestila, ko ga je zagledala. Čez čas je planila k njemu in ga toplo objela in poljubila.

Alfred jo je nekaj časa topo gledal, a vendar opazil, da mater nekaj tare. Njen obraz se mu je zdel hudo shujšan. Iskal je košarico, v kateri mu je že tolikokrat prinesla kaj boljšega, a ni je bilo... Hude slutnje so ga navdajale, zbral je vse moči in jo vprašal: »Mamica, kaj ti je? Ali se je kaj zgodilo? Tako slaba si!«

Katarina ni mogla odgovoriti, tako težko ji je bilo.

»Povej, mati, povej, kaj se je zgodilo?« jo je prosil z drhtečim glasom.

S težavo je povedala: »Ljubi Alfred, hudo mi je, ker ti nisem mogla ničesar prinesiti!«

»Ali, mamica, nič zato, saj ni treba nositi. Vendar slutim, da se je moralo zgoditi nekaj drugega! Povej mi, morda ti bom lahko pomagal!«

Katarina je s težkim srcem segla v žep in izvlekla pismo, ki ga je dobila od družbe »Atlantic & Co.« in brez besed pokazala Alfredu. Naglo ga je prebral, ga zmečkal, zaškripal z zobmi in jezno pogledal. Premišljeval je, nato pa pismo raztrgal na kosce. Zasumil je, da so se sedaj spravili na nedolžno mater. Milo jo je pogledal in dejal: »Ljuba mati, potrpiva še nekaj časa!«

Pređen so ga pazniki odpeljali, jo je še poljubil.

Ves ta prizor je skrivaj opazoval Powel in se zlobno smejal. Hitro se je vrnil v pisarno in poklical Simona. Takoj mu je vse povedal in obljubil, da mu bo sproti poročal, kako se bo stvar razvijala.

V celici je pa Alfred razmišljal, kako bi si pomagal. Menil je, da se bo treba odločiti, ali živeti ali umreti! Ne sme umreti, dokler ni preskrbljena mati. Treba bo še živeti. Mislil je in mislil, na glas bi kričal. Zahteval je, naj pride stražnik. Alfred ga je prosil, naj obvesti Powela, da bi rad z njim govoril.

Stražnik je urno odšel k Powelu in mu sporočil Alfredovo željo. Powel je slutil, da Alfred popušča, da bo morda že danes dosegel, česar prej ni mogel. Ukazal je, naj pripeljejo Alfreda.

Kmalu so ga privlekli. Powel ga je brezbrizno vprašal, kaj želi. Alfred ga je zaničljivo pogledal in mu za Brusil:

»Podleži, sedaj ste se spravili še na ubogo mater. Ali vi niste imeli matere, je niste ljubili? Kaj vam je storila moja mati? Vem, zakaj ste ji požrli skromno pokojnino, hoteli ste zadeti mene. Zapomnite si, da se bo to še maščevalo. Radi bi od mene nekaj zvedeli? Prav!«

Powel je ob teh besedah kar ginil od zadovoljstva.

»Prav!« je ponovil Alfred. »Povedal vam bom, a le pogojno, bom vse izvedel sam in električno gondolo vodil sam od odleta do pristanka v laboratoriju startne zgradbe. Drugič pa zahtevam, da ob pristanku smem govoriti na vzvišenem prostoru zbrani množici.«

Powel je ostrmel, Alfred pa je še dodal: »Čakal bom na vaš odgovor. Če pristanete, sem pripravljen izvesti Rollandov izum.«

»Kaj le mislite, Kraus!« se je zadržal Powel in stopil bliže. »Kako pa govorite z menoj? Kaj hočete? Tako čudno se izražate, kakor bi bil meni kaj mar ta izum. Jaz imam z vami opraviti le kot s kaznjencem in vršim samo svojo dolžnost. Simona Blumenherza ne poznam. Briga me Rollandov izum in neznani Simon! Hotel sem vam pomagati, ker ste nadarjeni. To sem vam že zdavnaj povedal! Tudi olajšave sem vam privoščil, bili ste skoraj svobodni kakor nihče pri nas. V zahvalo ste hoteli izrabiti izjemno dobroto in me spraviti še v grde sitnosti, ko ste uničili elektrarno. Uničili ste štiri tovariše, ki so vam šli na zlobne limanice. Ubiti prijatelj Wills je bil kakor vi. Sami veste, kaj ste zakrivali, odkar ste v kaznilnici. Sramujte se!«

Alfreda so Powelove besede zelo potrle. Dokazati mu je hotel, da ni bil v nobeni zvezi z Willsom ali Powel mu ni dal govoriti. Sam ni vedel, kaj bi počel. Res je mislil, da Powel morda le ni tak, kakor si ga je predstavljal. Težko in nerodno mu je bilo.

»Gospod Powel,« je začel Alfred umirjeno, »o razdejanju v elektrarni mi ni prav nič znanega...«

»Da ne veste!« se je zadržal Powel. »Saj nam je kaznjeneec tik pred smrtjo izpričal, da ste se z Willsom dogovorili za beg, ko ste prej uničili glavne stroje.«

Alfred mu je, razburjen ob takih obdolžitvah, hotel seči v besedo, a Powel je to opazil in zato še hitreje in glasneje govoril: »Je že dosti, Kraus, nočem vas več poslušati, sem vas že zdavnaj do grla sit. Še videti vas nočem več. Vaše pogoje bom kljub temu sporočil ravnatelju; odgovor boste zvedeli.«

Vendar je lopov, si je mislil Alfred, a se mu le zahvalil.

»Pojdite!« je odsekal Powel.

Kakor hitro je bil Alfred na varnem, je Powel telefoniral Simonu, naj čimprej pošlje avtomobil, ker mu ima sporočiti nekaj nujnega. Simonu se je že zdelo, kaj hoče Powel, in je brž poslal avtomobil.

Napenjal je ušesa, da bi ga ne preslišal. Že od daleč je spoznal brnenje in že se je avtomobil ustavljal pred hišo. Vrata so se odprla in iz avtomobila je planil Powel.

»Hitro, hitro, Simon!« je dejal Powel. »Kar v sobo!«

»No, kaj je?« je vprašal Simon, ki mu je obraz žarel od veselja. »Vendar nekaj uspeha!«

Simon in Powel sta se v sobi zaklenila, da bi ju kdo ne motil.

»No, Powel, sedaj pa hitro, kaj je z Alfredom?«

»Bo,« mu je odgovoril Powel. »Zdi se mi, Simon, da bova oba drago plačala najino početje,« je začel zdihovati Powel.

»Kaj?« se je začudil Simon. »To je nemogoče! Izključeno!«

»Počakaj no, da ti vse povem.«

»No, le hitro!«

»Skrivaj sem opazoval Alfreda, ko ga je obiskala mati. Bil je divji in ves iz sebe, saj ti ne morem povedati. Po pravici ti rečem, da se mi je smilil.«

»Kaj smilil, denar ne pozna usmiljenja! Razumeš?« je Simon krilil z rokami.

»Potem se je zglašil pri meni. Pripravljen je sodelovati pri dovršitvi gondole, a le pod pogojem, da bo popolnoma sam vodil v odletni zgradbi ves polet gondole od začetka do pristanka. Dalje zahteva, da se postavi pred glavnim poslopjem govorniški oder, od koder hoče

govoriti zbrani množici, ko se bo vrnila gondola. Sedaj veš vse.«

Simon si je grizel ustnice, stiskal pesti in srepo gledal Powela.

S strahom ga je gledal Powel, zdelo se mu je, da bo zdaj pa zdaj pobesnel. Boječče mu je dejal: »In kaj potem, Simon? Mislim, da so Alfredovi pogoji le prehudi, najbrž nama bo odklenkalo, če ga bova poslušala. Pomisli samo, kaj bo, če naju Alfred pred zbranim občinstvom razgali! Pobesneta množica bi naju na mestu pobila.«

Z nagubanim čelom se je Simon sesedel v naslonjač. Cigaro v roki je zmečkal in niti začutil ni, da se je spekel. Nenadoma je planil pokonci in zavpil: »Powel, tudi iz te zagate si bom znal pomagati! Le poslušaj me! Pripelji tega Krausa sem, bom sam obračunal z njim.«

»Simon,« ga je strahopetno zavrnil Powel. »To je prenevarno! Vedi, če ti ne uspe, sva izgubljena oba.«

»Nič izgubljena, te besede ne poznam! Boš videl, kaj bom napravil, strmel boš. Sedaj je že pozno. Sporoči jutri Alfredu, da mu rad izpolnim vse pogoje, da nimam nobenega pomisleka proti temu, da bi govoril. Saj mi ni do tega, da bi slavili mene, ker delam le za Rollanda. Povej mu, da je vse v redu. Komaj čakam, da bo že konec tega pekla.«

Powel ga je nezaupljivo gledal in si v duhu predstavljal žalostni konec njunega početja. Najrajši bi bil odšel daleč kam, samo da bi imel mir, zakaj vest ga je pekla zmeraj bolj.

»Kaj me tako neumno gledaš? Ne boj se! Prepričan bodi, da bom vse dosegel, kar bom hotel!«

Tedaj mu je šinila v glavo nova zverinska misel, kakršne je bil zmožen samo Blumenherz. Simon ni izbiral sredstev.

»Zbogom, Powel!« mu je rekel Simon brezbrizno, da bi se ga čimprej znebil. »Sporoči Alfredu, odgovor mi takoj javi. Na svidenje!«

Powel je neslišno odšel. Težko mu je bilo, ko se je vračal domov. Očital si je hudobijo, ki ga je vanjo zapeljal Simon. Vdal se je in sklenil poskusiti še zadnje, kar hoče. Želja po denarju se mu je oglasila in ga boderila.

Osemnajsto poglavje.

Simon je bil vesel, ker je prišel na novo misel. Vse je natančno premislil, potem pa sedel za pisalno mizo in pisal:

Dragi Viktor!

Začudil se boš, ko boš prejel in prebral to pismo. Res, že davno je, kar sem Ti pisal, ne misli, da se v tem času nisem nikdar spomnil nate, a bil sem len, saj veš, kako je. Ljudje se imajo radi, vendar si malo ali nič ne pišejo, ker imajo časa preveč ali premalo. Ne bom dolg, bodi prepričan! Meni gre dobro, upam, da tudi Tebi. Oglasi se pri meni, rad bi Te zopet videl. Poleg tega imam nekaj zate, obudila bova ob prijetni besedi lepe spomine na nekdanje dni. Čimprej pridi! Željno Te pričakuje in pozdravlja

Tvoj

Simon.

Simon je še prebral pismo, ga pazljivo zalepil in poklical služkinjo ter ji naročil, naj ga takoj nese na pošto. Služkinja še slutila ni, kaj je Simon napisal. Spotoma je radovedno pogledala naslov, ker jo je zanimalo, kam je pismo namenjeno. Počasi je prebrala na omotu:

Gospodu Viktorju Sternu, hipnotizerju, Cirkuška družba, Chicago.

Kar obstala je, ni ji šlo v glavo, čemu bi pisal hipnotizerju. Zdelo se ji je, da je Simon ponorel. Večkrat je že slišala to besedo, toda vedela je samo, da so to nekaki čarovniki. Še enkrat je pogledala pismo, ga nekajkrat obrnila, potem pa vrgla v nabiralnik.

Kakor hitro je služkinja odšla, je Simon planil k telefonu in vprašal Powela, če je že kaj zvedel in dosegel. Ta mu je na kratko odvrnil, da še ne more kaj prida povedati, ker je ravnatelj pravkar pregledoval jetnišnico. Ko bo odšel, mu bo koj sporočil, kako bo opravil. Simon mu je odgovoril, da lahko počaka nekaj dni, ker se mora pripraviti za odgovor sitnim družabnikom. Hkrati mu je ukazal, naj Alfreda izpusti iz podzemeljske celice in ga dá v boljšo, naj mu daje boljšo

hrano, da bo lahko naredil vse, kar bo le mogel. Powel je bil koj voljan ustreči.

Pregled jetnišnice je bil kmalu opravljen in Powel je dal takoj po ravnateljevem odhodu pazniku povelje, naj Alfredu Krausu odkaže prijetnejšo in zračnejšo celico in mu skrbneje streže z boljšo in izdatnejšo hrano. Zahteval je tudi, da mu sproti sporoča vse Alfredove želje. Najmanjšo spremembo mu mora takoj javiti, sicer bo ostro postopal. Pazniku ni šlo v glavo, čemu nena doma tolika skrb za tega zločinca. Vendar se ni obnavljal in je izvršil Powelov ukaz.

S težkimi in okornimi koraki se je paznik približal grozotni celici. Alfred je napeto poslušal pri vratih, kaj se bo zgodilo, ali bo morda kdo odprl. Res, koraki so se ustavili pred njegovo luknjo in že je zaškripalo. Namesto Powela, ki ga je pričakoval, je zagledal pred seboj paznikovo postavo. Ta je brez besed pristopil, mu snel težko okovje, ga prijel za roko in odvedel pred vrata.

Alfred je zopet zadihal svež zrak. Prsi so se mu napele, iztegnil je roke in najrajši bi bil zavriskal. Paznik ga je odpeljal v snažnejšo in svetlejšo celico. Alfred se je vrgel na skromno posteljo, saj že toliko časa ni ležal, kakor se človeku spodobi. Čutil se je prerojenega in pozabil na vse prestano gorje. Opoldne je dobil boljšo in tečnejšo hrano, ki mu je dobro teknila, čeprav ni bila najboljša. Vendarle izpremembra, si je mislil Alfred.

Naslednji dan je bil še boljše volje, vrnilo se mu je veselje do življenja in prva misel mu je bila, kako bi pomagal nesrečni materi. Prve dneve po preselitvi je razmišljal samo o materi in zaročenki. Spal je malo in težko pričakoval trenutka, ko se mu bodo uresničile vroče želje.

Okrog šestih zjutraj je pri Simonu močno pozvonilo. Simon se je prebudil še hudo zaspan in radovedno čakal, kdo se bo oglasil. Preden se je Simon zdramil, je služkinja stekla k vežnim vratom, da bi videla, kdo tako zgodaj prihaja. Simon je urno skočil iz postelje in se glasno jezil, da ga v tako zgodnjih urah nadlegujejo. Za hip je mislil, da se kak paglavec igra z električnim zvoncem; odprl je vrata in zaslišal glas svojega prijatelja.

»Halo, Viktor, si ti? Sanjalo se mi je, da boš prišel.«

»Dà, Simon, Viktor je. Prejel sem tvoje povabilo in se odločil, da te koj obiščem. Dolgo se že nisva videla.«

Služkinja je došleca od strani radovedno pogledovala, da bi od bliže videla, kakšni so hipnotizerji, ker je pravilno sklepala, da Viktor more biti le hipnotizer, ki mu je tedaj Simon pisal.

Simon je od veselja skočil Viktorju nasproti in ga objel, kakor bi mu bil najboljši prijatelj. Viktorja je tolika prisrčnost kar osupnila. Pogledal mu je v oči in čakal, kaj hoče Simon. Simon ga je začel pozdravljati in se mu zahvaljevati za prijaznost.

Služkinja je videla to nenavadno srečanje in se čudila. Da bi imel Simon take prijatelje, še ni vedela.

Simon je Viktorja povabil v delavno sobo, da bi se lahko nemoteno pogovarjala, služkinji je pa ukazal, naj pripravi sobo za gosta, ker bo nekaj dni ostal pri njem, da se bosta pozabavala.

Zgovorno je Simon pripovedoval Viktorju vesele in žalostne iz brezskrbne mladosti. Na gosta, a brezpomembna vprašanja, je Viktor vdano odgovarjal. Tako sta se še bolj zblížala in si priznavala osebne zaupnosti. Počasi ga je začel Simon pridobivati za svoje namene. Previdno je napeljal govor o Rollandovem izumu, o Alfredu, ki se ga je hotel polastiti in o vsem drugem, kar se je že zgodilo. Premeteno je pripravljaval naskok in čim dalje sta se pogovarjala, tem bolj ga je zapletal v svoje mreže.

»Veš, Viktor, poklical sem te, da izdelava važen načrt. Izbral sem prav tebe, da mi pomagaš, ker poznam tvojo umetnost v uspavanju. Bral sem o njih v časopisih. Takoj ti povem, kaj mislim.«

Simon mu je ponudil z zlatom okovano škatlo, polno najboljših cigar in si nato še sam privoščil debelo cigaro. Ko sta si nažgala, je Simon prisedel bliže in mirno nadaljeval:

»Stvar je taka: Rollandovemu sinu, mlademu inženirju Erwinu se je, kakor si gotovo bral, zmešalo in leži v zdravilišču, kakih 80 kilometrov od New Yorka. Meni so zaupali, da uresničim njegovo veliko misel. Pojavile pa so se težkoče in skoraj nepremostljive ovire, ki jim nikakor nisem kos. Edini, ki mi še lahko pomaga, je

razbojnik Alfred Kraus. On namreč edini vé vse podrobnosti. Po napornem prizadevanju smo sedaj le dosegli, da je privolil v pomoč. Stavil pa je nekaj pogojev, med drugim tudi, da hoče po dokončanem delu govoriti zbrani množici. Pomisli, dragi Viktor, da kaj takega nikakor ne smemo pustiti. Kraus hoče najbrž izrabiti priliko, da se opere pred svetom, saj mu Erwin ni več nevaren. Viktor, lepe denarje lahko zaslužiš, če nam moreš pomagati.«

»Ali, Simon, kako naj pomagam kot hipnotizer? Z uspavanjem ne morem tako vplivati, da bi izvršil delo. Dvomim, da bi se dalo kaj takega izvesti na ta način, posebno še, če so vmes računi.«

»O ne,« pravi Simon, »ne mislim tako. Sam vem, da to ni mogoče. Prav nasprotno, Alfred mora biti popolnoma bister, ker bo moral izpeljati in do konca voditi odlet in pristanek električne gondole. Pomagal mi boš v drugi zadevi. Da ne boš mislil, da delaš zastonj, ti takoj izročim nekaj na račun in upam, da mi boš vestno in zvesto stal ob strani, dokler vsega do konca ne izpeljeva, pozneje boš še bogato nagrajen.«

»Dobro, samo povej mi, kaj želiš, me res zanima, kar nestrpen sem že.«

»Torej, Viktor, poslušaj! Tvoja naloga je v tem, da boš moral hipnotizirati. Ko bo gondola pristala in bo Alfred stopil na govorniški oder, naj ga Erwin ubije. Kakor hitro bo to naredil, naj se Erwin zopet zdrami, da se bo zdelo, kakor da ga je pač ubil v blaznosti. S tem bi bilo tvoje delo opravljeno, mene bi rešil velike skrbi. Ali bi se dalo to izvesti?«

»Čisto lahko. Potrudil se bom in delal le po tvojih navodilih. Samo prosim te, nihče, prav nihče ne sme ničesar zvedeti, vse mora ostati v strogi zaupnosti, sicer prideva lahko oba na električni stol.«

»Razume se, Viktor, da ne sme o tem nihče slišati. Molčati morava ko grob!«

Med Viktorjevim govorjenjem je Simon zaslišal pri vratih skrivnosten ropot. Bliskovito je skočil k vratom in udaril po glavi služkinjo, ki je prisluškovala.

Simon je kar pobesnel in začel vpiti nad njo. Prisolil ji je nazadnje še krepko zaušnico in jo pri priči zapodil.

Služkinja je pobrala svoje stvari in se odpravila. Vse je slišala, kar je govoril Simon Viktorju, le razumela ni ničesar in samo o tem je razmišljala, ko je za vedno odhajala od Simona.

Simon se je tresel in se vrnil k Viktorju. Ta ga je začudeno pogledal in boječe vprašal, kaj se je zgodilo. Simon ga je pomiril in mu dejal, da nič posebnega, bila je le služkinja, ki jo je oštel.

»Da le ni kaj hujšega, ustrašil sem se že...«

»Nič se ne boj. Sicer bo pa najbolje, da ostaneš nekaj dni kar tu; napravi se kar domačega. Potrebno je, da ostaneva dlje skupaj, da se dodobra pomeniva.«

Še tisti dan je Simon telefoniral Powelu, naj pripelje Alfreda v laboratorij na Rollandovo posestvo. Powel je ubogal. Poklical je Alfreda, ki se je že precej popravil.

»Kraus, prišel je vaš čas,« mu je z resnobnim glasom pojasnjeval Powel namen osvoboditve; delal se je, kakor bi bila to le njegova zasluga. »Simon Blumenherz mi je sporočil, da sprejme vaše pogoje. Mojemu poročilu in Blumenherzovemu posredovanju pri oblasteh se zahvalite, da vam je dana možnost svobodnega dela. Bodite pametni, vse življenje imate še pred seboj.«

»Hvala,« je kratko odsekal Alfred, ki je vedel, koliko zaslug imata Powel in Blumenherz pri njegovi sreči.

»Tu imate svojo obleko.«

»Ne!« je srdito odvrnil Alfred. »Odšel bom kar v kaznilniški. Svojo bom oblekel šele takrat, ko bom resnično svoboden. Preoblekel se bom pred ljudstvom, ko bom zbrani množici pojasnil, kako je bilo z menoj in Erwinom.«

»Kraus, bodite vendar pametni! Saj vendar ni mogoče, da bi hodili v kaznilniški obleki po mestu. Zgrabili vas bodo in pritirali nazaj.«

Alfred je zamišljen stal pred njim, sprva ni hotel govoriti, naposled pa mu še odločneje rekel:

»Odločil sem se, da te obleke ne odložim, dokler ne bom popolnoma svoboden in pri tem ostanem! Zato se ne bom prav nikjer pokazal, še manj na ulici in bom ves čas v laboratoriju, kakor sem že prej zahteval. Na govorniški oder pa bom stopil, ko bo navdušenje med

narodom doseglo višek. Vse oči se bodo uprle vame in jetniška obleka bo pri tem napravila gotovo največji učinek.«

»Kakor hočete,« pravi Powel, »hotel sem vam samo pomagati, nimam nič proti vašim zahtevam, vendar vam svetujem, vzemite vsaj ta plašč in si ga ogrnite na poti do laboratorija; kaznilniško čepico vtaknite v žep in si pokrijte tole. Tudi obrijte se!«

Alfred je brezbrizno zagrabil plašč in si pokrill glavo.

»Torej lahko odidem?« je vprašal Powela.

»Dà, zdolaj vas že čaka Blumenherzov avtomobil.«

Skupaj sta zapustila pisarno in odšla po stopnicah na dvorišče; tam je že čakal Simonov šofer, ki naj bi odpeljal Alfreda naravnost v laboratorij.

»Zbogom!« mu je dejal Powel. »Vso srečo in dobro opravite!«

Alfred je hitro stopil v avtomobil, še enkrat se je obrnil in pogledal visoko zidovje. »Nikoli več me ne boste videli!« je spregovoril polglasno.

Kakor otrok, ki se prvič pelje z avtomobilom, se je oziral zdaj na desno zdaj na levo; zdelo se mu je, da je prišel znova na svet. Zavest zlate svobode mu je polnila dušo in zrasel mu je pogum. Vozač je vozil naglo in kmalu sta obstala pred laboratorijem. Tam je bilo zbranih nekaj delavcev, ki so delali zadnje priprave za odlet in pristanek gondole.

Simon je silno nestrpno pričakoval Alfreda. Ko se je avtomobil ustavil, je ukazal delavcem, da so odprli velika glavna vrata; avtomobil je zapeljal kar v laboratorij sam.

»Dober dan, gospod Kraus!« ga je pozdravil Simon in stopil k njemu.

Alfred ga je samo jezno ošinil in je ni zinil. Simon je še prijazneje stopil bliže in mu ponudil roko. Alfred je ni hotel sprejeti in se je obrnil vstran. Simonu je bilo sila nerodno, kar zardel je; dobro ga je razumel, saj je vedel, kaj misli o njem Alfred, a mu ni bilo prav nič mar. Prijel ga je za roko in odvedel iz delavnice.

»Gospod Kraus! Oglejte si sobico; mislim, da vam bo všeč. Prav taka je, kakršno ste si želeli.« Poleg delavnice je bila lepo opremljena sobica za počitek.

Alfred je hladnokrvno stopal in ogledoval sobo, nato pa odložil plašč. Videti je bil zadovoljen s skrbno ureditvijo, saj se je Simon res potrudil, da bi ga zadovoljil; vedel je pač, da je od tega odvisno Alfredovo razpoloženje in delo.

»Upam, da boste zadovoljni,« mu je uslužno dejal Simon. »Prosim vas, da greste z menoj gledat še laboratorij in stroje.«

Alfred je samo prikimal in sledil; bil je radoveden, kako je vse urejeno. S posebnim ponosom je Simon odprl vrata, ki so peljala v laboratorij. Alfred ga je prehitel in vstopil prvi. Zagledal se je in obstal kakor okamenel. Še zdaleč si ni mogel misliti, da bi bil mogel Simon tako lepo in dovršeno napraviti. Na prvi pogled je videl, da je urejeno vse tako, kakor si je sam zamislil, kakor je bilo v Erwinovih načrtih. Ko se je naužil lepote ob pogledu na krasne stroje, je stopil od stroja do stroja in si vse natančno ogledal. Oči so mu od samega navdušenja kar žarele, zakaj vse je bilo v najlepšem redu. Navdušeno je plosknil z rokami in se obrnil k Simonu in ga vprašal: »Kako le ste mogli vse tako lepo napraviti!?!«

Simon se je tega nepričakovanega Alfredovega vprašanja nekam prestrašil in v zadregi sta mu upadla pogum in ponos. Pričakoval je, da bo Alfred sedaj obračunal z njim, v hipu je pobledel, z roko pa je segel v žep in zagrabil revolver. Srepro je gledal prédse in čakal, kaj bo.

Alfred je opazil Simonovo zadrego in strah, videl je tudi, kako je segel v žep. Zasmel se je in rekel: »Le brez skrbi dajte roko iz žepa, pustite tisti vaš revolver pri miru. Če me ubijete, je vse vaše podjetje obsojeno. Poglejte samo tja gori, vidite tiste žarnice? Te še niso v redu!«

Z roko je kazal žarnice. Tudi razburjeni Simon jih je pogledal, potem pa hlastno vprašal: »No, kaj jim manjka, zakaj niso v redu?«

V odgovor se mu je Alfred široko zarežal: »Seveda, seveda, gospod Simon. Lepo bi bilo, če bi vam povedal; v naslednjem trenutku bi me že ustrelili. Ali za sedaj ne boste še nič zvedeli. Zanima me predvsem, če ste že

napravili govorniški oder, kakor sem zahteval. Prosim, pokažite mi ga!«

»Kar pogledjte skozi tole okno, prosim, pa ga boste videli.«

Alfred je stopil k oknu in opazil govorniški oder, ki je stal pred veliko tribuno; tam bodo sedeli največji newyorški bogataši in ministri. Alfred je opazil veliko ložo. Pogledal je natančneje in videl, da je bila prav potratno opremljena. Bil je radoveden, kdo bo tam sedel. Vprašal je Simona: »Kdo bo sedel v tisti loži?«

Simon mu je zgovorno razlagal, da bodo tam državni predsednik in ministri ter zastopniki tujih držav, malo niže pred njimi pa njegovi družabniki.

»Ha!« je nenadoma vzkliknil Alfred. »Torej bodo vsi lahko slišali, kako ste me dali mučiti v jetnišnici. Slišali bodo o vašem zločinskem ravnanju in o vašem brezvestnem pohlepu po slavi in denarju! Izvrstno!«

Simon je obstal ko pribit, kar vroče mu je postalo. Pri tem se je spomnil na Viktorja Sterna. Obšel ga je strah, kaj če ta ne bi uspel s svojim načrtom.

»Pustiva to, gospod Kraus. Ne bi morda želeli, da poženeva vse stroje, da bi videli, kako delujejo?«

»Dà, tudi jaz sem mislil na to. Toda to lahko opravi brez vas. Spomnili se boste, da sem zahteval, da hočem biti popolnoma sam v laboratoriju!«

Simon ni mogel drugače, kakor da je dejal: »Prav. Povejte mi samo, za kdaj lahko napovemo odlet?«

»To vam povem čez kako uro. Sedaj pa želim, da se odstranite!«

»Dobro!« mu je vdano rekel Simon. »Tu imate ključe, izročam vam jih, kakor ste želeli; zaprite se, da boste nemoteno delali. Zgoraj pri kontrolni postaji pa imate telefonsko zvezo z oddelkom električne centrale.«

S hitrimi in odločnimi koraki je pustil Alfreda samega. Alfred pa se je skrbno zaklenil. Vrata so bila železna in silno težka. Zmagoslavno je nato stopil k stikalni plošči. Počasi in previdno je vključil vse stroje in velike motorje. Stroji so zmagoslavno zapeli, kakor bi se veselili Alfredove navzočnosti. Alfred se je razjokal...

Mogočno so brneli čudoviti stroji, zresnili so se in peli slavo človeškemu razumu, ki jih je poklical v življenje, da mu služijo.

Spodnji del laboratorija je bil popolnoma v redu in vse je lepo delovalo. Stopil je v prvo nadstropje. Nekaj časa je ogledoval naprave, nato začel nadzirati na instrumentih napetost primarnih krogov vsega pogonskega ustroja. V tem nadstropju je bila glavna stikalna plošča. Polnih deset minut je pustil teči vse stroje, da jih je mogel nadzirati. Vse do najmanjše potankosti je lepo delovalo. Vse je bilo na pravem kraju in je pravilno kazalo. Posebna naprava je merila brzino obratov. Alfred se je čudil natančnosti in dovršenosti. Pazljivo je gledal na znamke tovarn, ki so izdelale stroje in dobavile sestavne dele. Ko se je prepričal, da vse pravilno deluje, se je vzpel po železnih stopnicah v gornji odletni prostor. Nepopisno veselje ga je navdalo, ka je sédel na toliko zaželeni stolček, od koder bo vodil ves polet. Skrbno in previdno je pogledoval zdaj na desno, zdaj na levo in pognal vse oddajne in sprejemne postaje in še televizijsko postajo.

Skozi razgledno okno je gledal v spodnji prostor, kjer je bil globus in ga ostro opazoval. Premik enega samega ročaja je pognal veliki globus.

»No, radoveden sem,« si je dejal Alfred, »kako bodo delovale žarnice?«

Počasi je potiskal levo ročko za električno gostoto navzdol. Glavno merilo je takoj učinkovalo. Kazalo se je premikalo in bližalo rdeče zaznamovani črti, a do te je še vedno manjkalo pet stopinj; torej se električni tok ni sklenil okoli zemlje.

»Aha!« je pomislil Alfred. »Torej je vendar tako, kakor sem si predstavljal!«

Pogledal je žarnice, in glej čudo! Hitro je postavil ročko nazaj na ničlo in se bliskovito povzpел do žarnic.

»Neverjetno! Saj so žarnice popolnoma v redu!«

Pogledal jih je od vseh strani in ugotovil njih pravilno zgradbo. Zagledal se je v njih spoj in na prvi pogled opazil, da zveza med vsemi tremi katodami ni bila primerno debela. Ozrl se je naokoli, če ga morda

kdo ne opazuje, potem pa stekel v skladišče in prinesel debelo žico. Žarnice je znova zvezal in odšel nazaj v odletni prostor. Zopet je pritiskal na levo ročko in res, kazalo je koj skočilo proti rdeči črti. Pritisnil je ročko do kraja in kazalo je že stalo na rdeči črti. Tedaj so motorji v zgradbi strašno zatulili. Divje tuljenje se je slišalo tudi zunaj laboratorija. Simon je že nestrpno pričakoval, kaj bo. Ni čuda, da se je močno prestrašil. Stekel je k vratom, da bi vdrl v zgradbo. Mislil je, da se Alfred hoče maščevati. Kraus je zaslišal Simonovo razbijanje in takoj premaknil ročko na ničlo. Motorji so se zopet pomirili in onemeli. Vse je bilo zopet mrtvo, da je bilo Alfreda v velikanskih prostorih skoraj malo strah.

»Kaj le hočete?« je zavpil Alfred proti vratom. »Pustite me, da delam!«

Nato je Alfred naglo stopil nazaj k žarnicam in zvezo izpremenil. Zvezal je žarnice zopet s staro tanko žico, dočim je debelejšo odnesel v skladišče. Alfredu se je bil obraz popolnoma spremenil. V očeh si mu lahko opazil znamenja zmagoslavlja. Ko je vse uredil, je mirno stopil k vratom in jih počasi odprl. Tedaj se je zakadil v dvorano Simon in pogledal, če je še vse tako, kakor je bilo prej. Razburjeno je vprašal Alfreda, kako da so stroji tako vreščali. Alfred mu je dostojanstveno povedal, da je poskusil pognati vse stroje in da je vse v re...

Še ni dobro izgovoril zadnje besede, že je opazil, da se Simon ozira, če ni morda koga v bližini; segel je v žep po revolver. Alfred je začutil nevarnost, skočil k Simonu in ga močno prijel za roko.

»Stoj, podlež! Vem, kaj si nameraval. Mislil si me ustreliti, ko si slišal, da je vse v redu. Tako je, ti...!« Nato ga je izpustil in zavpil še bolj ogorčeno: »Si upaš ustreliti? Kar počí in vse bo propadlo! Dobro, da vem, kaj si nameraval; prepričan sem, da bi me pri priči ustrelil. Kaj? Odslej bom previdnejši, ničvrednež! Prišel bo čas, ko bom obračunal s teboj. Ne misli, da delam zase! Še od daleč ne. Uresničiti hočem le Erwinov sen, drugače se ne bi lotil tega dela, marveč bi te na mestu zadavil ko psa!«

Simona je Alfredova srčnost in odločnost presenčila; stal je nepremično in topo gledal v Alfreda. Alfred pa je opazil Simonovo nenadno krotkost in se še huje zadrl:

»Že danes lahko naznanite start električne gondole! V šestih dneh bom vse pripravil. Sedaj pa pojdite in, dokler se gondola ne povrne, se nimate več prikazati v laboratoriju. Tedaj bova temeljito obračunala!«

Simon je s povešeno glavo stopil proti vratom in že hotel oditi, ko mu je zavpil Alfred: »Počakaj! Še nekaj. Še danes sporočite moji materi, naj pride jutri k meni in naj pripelje s seboj zaročenko Anny Wimmer. Ta bo, to vam povem že sedaj, odletela z gondolo, ker samo njej lahko zaupam pravilno ravnanje.«

Simon ga je začudeno pogledal, nekaj je zamrmral in rekel samo: »Že dobro!« in klavrno odšel. Po Simonovem odhodu se je Alfred znova zaprl, stopil v svojo sobico, se umil in do smrti utrujen legel na mehko posteljo.

Simon pa se je izredno slabe volje pripeljal domov; čakali so ga zaupniki in družabniki. Ko jih je zagledal in videl njihove kisle obraze, se je glasno zasmel in zmagoslavno zavpil: »Gospôda! Prišel sem, da vam sporočim veselo novico: stvar je urejena, čez šest dni bomo odleteli. Danes je drugega maja, torej osmega maja natančno o polnoči bo start.«

Zbrani gospodje so navdušeno vzklikali »Živio!« in Simonu veselo stiskali roke.

»Gospodje! Le mirno kri in storite svojo dolžnost! Z velikim in nadčloveškim trudom smo le uspeli. Ne pozabite pa pri tem svojih obveznosti. Še danes moram to naznaniti mednarodnemu časnikarskemu klubu; poklical bom časnikarje, da jim osebno razložim, kakšno delo sem opravil. Sprejem bo v veliki dvorani hotela Excelsior.«

Družabniki so nekaj časa ostali pri Simonu in glasno obravnavali veliki dogodek. Počasi so odhajali; ko pa je odšel zadnji, je Simon stopil k telefonu in poklical mednarodni časnikarski klub. Ko je tajnik kluba zvedel za to veliko novico, je koj obvestil številna newyorška uredništva, inozemske poročevalske družbe in posebne

dopisnike, ki so nalašč zato prišli v New York. Med časnikarji je zavrelo, vse je hotelo na sestanek.

Tedaj je nekdo potrkal pri Simonu. Vstopil je Viktor Stern. Simon se ga je silno razveselil, saj je bil on zadnji up; z odprtimi rokami ga je sprejel.

»Viktor! Samo še nate se zanesem, da mi boš pomagal. Morda si slišal, kaj sem telefoniral. Jutri pojdeva v sanatorij, kjer se zdravi Erwin Rolland.«

»Bom poskusil. Upam, da uspem, vendar se bojim, kako bo šlo pri človeku, ki ni pri pameti. Že pri zdravih ljudeh gre težko, če niso že po naravi k temu nagnjeni. Za take poskuse je treba posebne vrste ljudi.«

»Moraš uspeti, trdno zaupam vate! Jutri torej pojdeva k Rollandu, sedaj pa moram na sestanek. Pozno je že in nočem, da bi me časnikarji čakali. Zbogom in na svidenje, Viktor!«

V veliki dvorani hotela Excelsior je že vršalo ko v panju. Časnikarji vseh narodnosti so se zbirali, glasno so razpravljali. Kmalu je bila velika dvorana natrpano polna, mnogo jih je moralo kar stati.

Natančno ob napovedani uri je stopil Simon zelo bled, a vendar z rahlim nasmeškom. Pri vhodu so ga takoj spoznali: z vseh strani so se vžigale magnezije in sto in stokrat so ga fotografirali. Po dvorani se je razleglo oglušno vpitje, klicanju in pozdravljanju ni bilo ne konca ne kraja. Simon je zadovoljno odzdravljaval in užival lažno slavo. Pozabil je na vse skrbi; čaščenje ga je popolnoma prevzelo. Smejal se je in se rokoval z najodličnejšimi.

Časnikarji so rinili k Simonu; vsak je hotel prvi zvedeti velike novice. Simon je skočil na prvo bližnjo mizo in jim z resnobnim glasom začel razlagati namen sestanka.

»Dragi gospodje! To pot, dragi prijatelji, vam ne bo treba lagati. Danes teden, v noči od 8. na 9. maj bo startala vsemirska električna gondola...«

»Živio! Živio!« so zavpili navdušeni časnikarji, teptali z nogami in vzklikali Simonu. Najbolj goreči so že stekli k telefonom in sporočili kratko novico.

»Naj vam dam nekaj pojasnil,« je nadaljeval Simon. »Znano vam je, kakšna je preteklost tega izuma. Pravi

izumitelj sicer še živi, a je nesposoben za delo, po znanim zločinu se še ni prebudil iz težke duševne bolezni. Morda bi pogled na uresničene sanje priklical nesrečnega Erwina Rollanda iz globoke omračitve. Meni so njegovi starši zaupali izvršitev njegove zamisli. Bil sem edini, ki se je dela mogel lotiti, ga dopolniti in dovršiti. Bilo je težko in tvegano delo, ki je stalo velikanske vsote denarja. Danes pa sem tako srečen, da vam lahko sporočim končni uspeh.«

V dvorani je nastal znova vihar nepopisnega navdušenja.

»Gondola bo startala. Vodila jo bo ženska, a imena vam še ne smem povedati. Prvi polet je sila nevaren. Gondola bo odletela natančno o polnoči. Ura v gondoli bo vztrajala vedno na polnoči, ker bo letela vzporedno z zemeljsko hitrostjo. Potrebovala bo natančno štiri in dvajset ur okoli zemlje in se o polnoči vrnila. Zračna ladja je opremljena spredaj in zadaj z močnima žarometoma, skupna dolžina svetlobe obeh žarometov bo znašala okoli petdeset kilometrov; v zraku se bo videla, kakor veličastni meteor. Letela bo z brzino dneva, kar znaša v višini dvajset tisoč metrov nekako dva tisoč kilometrov na uro. Te brzine do sedaj še nihče ni dosegel. Žarometov sijaj bo lahko viden, kako se bo z vsemirsko brzino dvignil in izginil proti zapadu. Ljudje, ki prebivajo ob 41. stopinji severne širine, bodo lahko opazovali orjaški polet, kakršnega še ni videlo človeštvo. Poskrbljeno je za stalno zvezo z gondolo, to bodo omogočale številne nadzorovalne postaje na kopnem, na morju, na Pacifiku in Atlantiku bodo vršile službo vojne ladje, ki bodo v zvezi z našo glavno postajo, da nas bodo sproti obveščale o gibanju električne gondole. Lahko boste poslušali poročila polnih štiri in dvajset ur. Ves čas poleta bom pri oddajnih strojih, zato me ne boste nikjer videli. Šele ob pristanku gondole se vam bom pokazal. Za sedaj, gospodje časnikarji, mislim, da je dosti. Upam, da sem vam ustregel. Na svidenje!«

Nov izbruh navdušenja je pretresel dvorano, Simon pa se je previdno ognil in se skril. Časnikarji so se brž razkropili na vse strani. Hiteli so v uredništva, inozemski poročevalci pa so zasedli telefonske in telegrafske postaje. Kmalu nato so vse svetovne oddajne radijske

postaje bruhale v svet najnovejša poročila o poletu gondole okoli sveta. V nekaj minutah so se te vesti razširile po vsem svetu, vsaka najmanjša vas je že vedela in ljudje so govorili le o tem, pozabili so na delo in vsakdanje skrbi.

Simon pa je po svojem slugu obvestil o vsem Alfredovo mater. Natančno in vestno je izvršila Alfredove želje in prišla z zaročenko Anny pred laboratorij.

Pred vrati stoječega oboroženega stražnika je prosila, naj ji dovoli k Alfredu. Stražnik je že prej dobil ukaz, naj ju takoj pusti v laboratorij.

Alfred je pregledoval stroje in bil globoko zamišljen. Nenadno močno trkanje ga je nekoliko osupnilo. Skočil je naglo k vratom. Ko je zagledal mamico, ji je skočil okoli vratu. S solzami v očeh sta se objemala in poljubovala, govoriti nista mogla. Potem je Alfred zagledal še svojo zaročenko Anny. Planil je k njej, jo objel in obsul s poljubi. Dolgo se nista videla, a ostala mu je zvesta in to zvestobo ji je Alfred bral iz lepih oči. Prijel ju je za roko in peljal v svoje kraljestvo.

»Srčna ti hvala, ljuba Anny, da si mi ostala zvesta!« ji je s tresočim glasom dejal še ves solzni Alfred. »Če ne bi bila prepričana, da sem nedolžen, ne bi nikdar tega storila.« Obrnil se je k strojem in ji še rekel: »Vidiš, s temi stroji bom v kratkem dokazal svojo nedolžnost. Tedaj bodo začele drugim padati glave... Potrebna mi je pa oseba, ki ji bom lahko vse zaupal; ta bo morala v električno gondolo in odleteti v zračne višave. Stvar je nevarna...«

V tem mu je segla v besedo Anny in rekla: »Jaz in nihče drugi sem tista oseba. Jaz bom sedla v gondolo!«

Alfred je bil veselo iznenaden ob tej ponudbi, prijel jo je za obe roki in privil k sebi.

Katarina ju je gledala in bila srečna; veselila se je Alfredove svobode in Annyne vdanosti.

»Prav, ljuba Anny, pripravi se in prihajaj redno vsak dan sem, da te bom naučil vsega, kar bo treba vedeti in narediti, da bo vse brez napake delovalo. Lahko prideš, kadar hočeš. A ti, ljuba mamica, tebe bi prosil, da mi skuhaš dobro kosilce in mi ga prineseš vedno kar sama. Pojdi sedaj, mamica, domov, Anny, ti pa ostani tukaj, da začneva s pripravami. Zbogom, mamica!«

Prisrčno so se poslovili, mamica je veselo odšla, Alfred in Anny sta se odpravila na streho, kjer ji je začel razlagati ustroj gondole.

V času, ko je Alfred svoji zaročenki ognjevitost razlagal, kako bo moralo vse delovati in kako bo morala ravnati z aparati, je Simon z Viktorjem pripravljaval nov zločin.

»Treba bo odriniti,« mu je dejal Simon. »Skrajni čas je že, samo še brzojavke odpošljem, nekaj jih bo šlo v ministrstvo mornarice v USA, nekaj pa na vojno ministrstvo v Tokio. Prosim namreč, naj za osmi in deveti maj postavijo na določena mesta vojne ladje. Nato moram odposlati brzojavke še vladam v Rusiji, Kitajski, Turčiji in Španiji, da jih obvestim o startu gondole. Saj bodo milijoni prebivalcev vseh držav lahko opazovali njen polet. Sedaj morava naravnost k Erwinu Rollandu v sanatorij.«

Simon je še vzela neke listine, nato sta oba sedla v avtomobil in z veliko brzino oddirjala po newyorških ulicah.

»Kmalu bova tam,« je rekel Simon, ki je ves čas vožnje molčal.

Avtomobil je že vozil počasneje, zakaj že so bili v sanatorijskem parku. Nekaj bolnikov se je sprehajalo po parku; ustavljali so se in opazovali došle goste. Sprejela jih je sestra in jih vljudno vprašala, česa želé.

»Dober dan!« jo je pozdravil Simon, ki je bil izstopil prvi. Imel je sivo barvane lase in umetno brado, tako je bil maskiran tudi Viktor.

»Poslala naju je gospa Rolland, mati nesrečnega Erwina Rollanda, da bi pregledala njenega sina. Moj prijatelj dr. Ferdinand Harz,« Simon je pokazal Viktorja, »specialist za zdravljenje na psihološko hipnotizerski osnovi na dunajski kliniki. Gospod je dosegel v podobnih primerih že velike uspehe; zato bo ostal nekaj dni v sanatoriju, da bolnika natančno preišče in pove svoje mišljenje. Če bo ugodno, prevzame sam nadaljnje zdravljenje.«

»Izvolite, gospodje!« je sestra široko odprla vrata in Simon ter Viktor sta vstopila.

»Tako se mi smili nesrečni mladenič,« jima je govorila sestra, »tako mlad je še. Kar naprej sanja in vpije,

a razumeti ga ni mogoče. Morda se vam posreči, da ga rešite,« se je obrnila k Viktorju. »Naš zdravnik je že čisto obupal. Primarij prihaja, izvolite kar k njemu.«

»Dober dan, gospodje!« je veselo pozdravil primarij. Primarij je bil prijazen človek; razveselil se je odličnih gostov in se prav prijateljsko razgovarjal z njima. Slednjič je dodal: »Pomagati vam hočem, kolikor le morem, dragi tovariš. Sestra bo pripravila sobico Erwinovi nasproti, tako bo gospod Harz laže delal.«

Simon se mu je za prijaznost lepo zahvalil in ga še prosil, če lahko pogleda Erwina.

»Prosim, kar izvolite!« mu je odgovoril primarij.

Vsi skupaj so se odpravili k Erwinovi sobi in obstali pred vrati. Primarij je že hotel odpreti, ko se je Simon v hipu nečesa spomnil in rekel: »Ni treba odpirati, gospod primarij, bolnik bi se morda razburil, če bi nas videl. Zadovoljen bi bil, če bi ga videl skozi okence na vratih.«

»Kar poglejte in nič se ne bojte!« je uslužno rekel primarij.

Simon se je vzel na prste in pogledal k Erwinu v sobo. Obstal je od presenečenja. Videl je, kako se Erwin mirno sprehaja po sobi, večkrat pogleda v strop ali skoz okno in kaže z roko v zrak, potem se nasmehne in zopet zresni. Ključ je še vedno krčevito držal v roki in ga prekladal iz roke v roko, ga stisnil k prsim, pogledal zopet skoz okno in se bolestno nasmehnil. Eno in isto se je vedno ponavljalo.

Simon je nedolžno vprašal: »Kakšen ključ ima v roki?«

»Žal vam ne morem pojasniti, tudi meni je uganka. Na vse načine sem mu ga skušal že iztrgati, dajal sem mu injekcije za oslabitev mišic, nekoč sem mu na primer omrtvil že vso roko, toda ključa mu ni bilo mogoče izviti. Dokler bo živ, mu ga po mojem ne bo nihče iztrgal!«

»Vidite,« mu je rekel hitro Simon, »vse to dokazuje, kako potrebno je zdravljenje na način, kakor ga zastopa gospod z Dunaja. Brez skrbi mu zaupajte in prepričan sem, da ga bo ozdravil.«

»Gospod primarij, hvala za vso naklonjenost in skrb za bolnika; dovolite, da se poslovim, imam še polne roke

dela.« Nato se je obrnil še k Viktorju: »A tebi, tovariš, želim čim več uspeha!«

Sestra je odprla že pripravljeno sobo poleg Erwinove in vprašala Viktorja, če bo zadovoljen. Lažni zdravnik Harz je prikimal in se zahvalil za uslugo. Kmalu je strežnik prinesel še kovčeg in ga postavil sredi sobe. S Simonom sta se poslovila, Viktor pa je poklical sestro in ji naročil, naj ga nikoli ne moti, kadar bo pri bolniku.

Devetnajsto poglavje.

Novica o leteči gondoli v noči od osmega na deveti maj je vzbudila zanimanje in radovednost po vsem svetu. Časopisi so bili polni poročil o tem edinstvenem poletu, radijske postaje so po vseh delih sveta kar naprej razburjale z najnovejšimi vestmi, telefoni so neprenehoma peli in ljudi se je polaščala resnična nestrpnost. Zbirali so se pred uredništvu in napeto pričakovali novic. Najnestrpnejši so bili seveda srečni prebivalci ob 41. vzporedniku; pripravljali so si že ugodna mesta, od koder bodo lahko najlepše opazovali veličastni polet čudovite gondole. Začelo se je pravo preseljevanje narodov, vse je drlo v kraje ob 41. vzporedniku. Promet v teh mestih je naraščal, hoteli so bili že prepolni, pisane reke ljudi so se prelivale po ulicah in vse vprek se je govorilo le o gondoli...

Od Madrida, Rima in Carigrada do Pekinga, čez Japonsko in Tihi ocean do Chikaga in dalje do New Yorka se je vse pripravljalo na čudovito majsko noč. Iz severnejših in južnejših velemest, posebno iz Londona, Moskve, Pariza, Berlina in Dunaja so odhajale množice kar naravnost v New York.

Dnevi so nestrpni množici prepočasi minevali, a Simonu se je zdelo, da tečejo minute in ure, ne pa dnevi. Že nekaj dni si je belil glavo, se razburjal in kled, ker ni šlo vse tako gladko, kakor si je spočetka zamišljal. Zadnje upe je polagal še v Viktorja Sterna, ki se je trudil, da bi dobil Erwina v svojo oblast.

Od preoblega kajenja in uživanja močnih pijač je Simona žgalo v grlu. Metal je proč na pol pokajene ci-

gare, kar shujšal je zadnje dni. Vendar mu ni pošla železna vztrajnost.

Stopil je k telefonu in poklical sanatorij.

»Halo, prosim k telefonu dr. Harza!«

»Tako j pokličem gospoda doktorja,« se je slišalo v telefonu.

Sestra je nemudoma odšla k sobi, v kateri je trpel Erwin. Pred vrati se je neslišno ustavila, odprla okence in videla, kako se dr. Harz muči z Erwinom. Lažni zdravnik Harz je hodil okrog njega in mu ostro gledal v oči, Erwin se pa še zmenil ni zanj.

Ko je to opazovala sestra, se ji je zdelo, da tu nekaj ni prav, hotela je že odpreti, pa se je v zadnjem trenutku premislila, ker se je bala, da se lažni zdravnik ne bi razburil kakor prejšnji dan. Vrnila se je k telefonu in poklicala Simona. Še preden je prav spregovorila, jo je že prekinil Simon: »Viktor, si ti?«

Sestra ga je začudeno vprašala: »Prosim, koga želite? Tukaj sestra Veronika...«

»Oh, oprostite, oprostite sestra! Ali ste poklicali dr. Harza?«

»Ne, gospod, nisem. Nisem ga smela motiti pri napor-nem delu, je ravno pri bolniku. Kličite jutri. Zvečer mu bom povedala, da ste ga klicali.«

»Že prav, toda gotovo ga obvestite in ne pozabite mu reči, naj me čimprej kliče.«

Nervozno je odložil slušalo, zakaj skrbelo ga je že, kaj je z Erwinom. Začel se je jeziti na Viktorja. Zaril si je koščene prste v lase, hodil po sobi in glasno mrmral.

Raznašalka mu je prinesla šop časopisov. Simon jih je divje pograbil in na dušek prebral glavne naslove. V vseh je bila njegova slika in mastni naslovi so mu jemali vid. Zle slutnje so ga vznemirjale.

»Če Viktorju ne uspe, postanem propalica!« je bolestno zakričal.

Pozno v noč je še bedel, nikogar ni maral k sebi. Pogosto je zazvonilo, toda vsakogar je odklonil. Od hudih skrbi strahovito utrujen je legel kar na divan in hitro zaspal.

Že navsezgodaj ga je prebudilo glasno zvonjenje telefona. Skočil je k mizi, zgrabil slušalko in prisluhnil: »Halo, kdo tam?«

»Tukaj Viktor. Moram govoriti tiho, ker bi me lahko slišala strežnica.«

Ko je Simon zaslišal Viktorjev glas, je še tesneje prislonil slušalko in hlastno požiral besede.

»Daj, povej mi že, ali bo ali ne?«

»Potrpi malo!« mu je mirno rekel Viktor. »Na vse načine sem že poskušal, celó udaril sem ga po glavi, da bi videl, če sploh kaj občuti. Vse zaman. Po mojem je žrtev fiksne ideje. Pred poletom gondole ne bo mogoče nič napraviti, a še potem...«

»Kaj?« je zarjul Smon. »Moraš, naj velja kar hoče, sicer smo izgubljeni!«

»Poslušaj, Simon!« je mirno nadaljeval Viktor. »Prepričan sem, da bi se Erwin prav gotovo osvestil, a le v primeru, če bi videl gondolo, kako bo letela. Mogoče se bo tedaj spomnil svojega izuma. Takrat ga zgrabim. Zadostovalo bi, da bi se le za trenutek zavedel. Bodi torej miren in čakajmo do starta gondole. Opazoval sem ga namreč in videl, da venomer gleda v zrak in kaže z roko proti nebu. Mislim, da to ni brez pomena, da tli v njem iskrica spomina.«

»Lepo te prosim, Viktor! Vztrajaj, dobil boš še več, kakor sem ti obljubil...«

»Halo! Morava nehati. Strežnica prihaja in nočem, da bi me videla in slišala. Ne kliči me več, je bolje, da te kličem jaz, če bo treba, da ne bi vzbudilo kakega suma.«

»Kakor se ti zdi, Viktor!«

Simon je majal z glavo in neodločno odložil slušalko. Strmel je tjavdan, a brž se je zopet zdramil in vstal. Napravil se je in hitro odšel v startno poslopje. Tam je brezbrizno pregledal še vse naprave in dajal še zadnja navodila. Skoz okno je pregledal obširni prostor pred mogočno stavbo in s strahom opazoval vrvenje množic, ki so se že začele zbirati okoli zgradbe. Uslužbenci so tekali z enega konca na drugega, nekateri so stali, drugi utrujeni že posedali; prodajalci so pripravljali pijače in jedače, da bodo lahko postregli lačnim in žejnim. Vse je bilo na nogah, vse je hitelo, zakaj prehitro se je približeval čas odleta.

Dan pred startom je Simon sklical še zadnji sestanek družabnikov in upnikov. Pričakoval jih je v stanovanju.

Ko so bili zbrani, so posedli za veliko mizo. Prvi je začel Simonov glavni upnik Coonnington, ravnatelj banke Fedor & Co. Z izbranimi besedami je poveličeval Simonovo podjetnost in vztrajnost. Vsi so pritrjevali in čestitali žarečemu Simonu.

Priglasil se je drugi govornik, a Simon mu ni dal do besede.

»Gospodje!« je povzel Simon. »Nimamo časa, da bi poslušali take in podobne brezplodne govore. Treba je, da vas opozorim na nekatere vaše dolžnosti. Jutri boste morali sami sprejemati goste, ker od jutri zjutraj pa do samega pristanka električne gondole mene ne boste videli; zaprt bom v startnem poslopju.«

Seja je bila zelo kratka in Simon je odslovil družabnike. Poslušali so njegove besede čisto tiho, da ga ne bi še v zadnjem trenutku jezili. Tudi Simonove zamere so se bali. Uslužno so mu stiskali roko in se ponižno priklanjali, ko so odhajali.

»Da ste mi jutri vsi na svojih mestih! Na svidenje!«

Na večer velikega dogodka so se valile črne reke ljudstva po newyorških cestah na startni prostor, da bi zasedle boljša mesta. Ves New York je oživel. Vse je drvelo iz hiš in govorilo le o čudovitem poletu. Vso noč so stali in še pomislili niso na vrnitev.

Zgodaj zjutraj se je pripeljal na prostor Simon in s strahom gledal množice. Težko in tesno mu je bilo pri srcu, mislil si je, ali bo uspel ali ne. Če se mu poskus ne posreči, ga bo množica strla in uničila.

Simona je pogled na ljudi do mozga pretresel, zbal se jih je. Da bi se obvaroval pogledov, je potegnil zavese v avtomobilu, da ga ne bi nihče videl. Zavozil je naravnost v poslopje. Stekel je k vratom in potrkal. Oglasil se je Alfred in zavpil: »Kdo je?«

»Simon. Odprite!«

Alfred je obstal, pomislil in na to odločno dejal: »Ne, Simon, ne bo šlo. Ne pustim vas noter, nimate dostopa! Kar pojdite, bom že sam vse izvršil, ne potrebujem nikogar.«

Simonu se je zdelo Alfredovo postopanje predrzno, zardel je kakor rak. Videl je, da je vse zaman, zato se je hitro odločil, da bo odšel in ga ne bo nihče videl. Klavrno je odšel k avtomobilu in se odpeljal domov.

Popolnoma strt se je vrnil. Pred seboj je imel uro in neprestano pogledoval nanjo. Čas je brezobzirno potekal. Bilo je videti, kakor bi blaznel. Tresel se je ko šiba na vodi. Prižigal si je cigare in pil črno kavo. Ko ris je gledal po sobi.

Dvajseto poglavje.

V bližini samega startnega poslopja, v prostrani podzemeljski kleti, je bilo zbranih polno ljudi. Gnesti so se morali, preden so prišli do kozarca vode. V kleti je šumelo ko v panju.

Pri zidu, v kotu velike podzemeljske dvorane je sedela v bližini točilne mize Frida, bivša Simonova služkinja.

Blodila je vsa nesrečna po ulicah, trkala in iskala skromno službo, toda reva je ni mogla dobiti. Imela je prav malo upanja, ker ji je Simon napisal skrajno nepovoljno spričevalo. Zašla je na ta prostor in naročila skodelico kave, ki jo je počasi in z užitkom srebala.

»O, Frida!« jo je presenečena pozdravila prijateljica. »Kaj pa ti tukaj?«

Frida se je obrnila in spoznala prijateljico: »Pozdravljena! Res, dolgo se že nisva videli. Veš, hudo mi je. Pomisli, brez službe sem!«

»Kako to, Frida? Saj si bila vendar pri bogatem Simonu v službi, tistem, ki nam pripravlja veliki dogodki!«

Frida je vzdihnila: »Že res, bila sem, a me je odpustil in vrhu vsega mi je napisal še grdo spričevalo, da ne morem in ne morem dobiti druge službe.«

»Čudno, povsod ga povzdigujejo v nebesa, ti pa poveš kaj takega.«

Prijateljica se je zamislila; ni mogla prav razumeti, kaj naj misli. Slišala je o Simonu samo hvalo in poveličevanje, prijateljica ji nenadoma pokaže drugačno podobo.

»Če bi ti vedela, kakšen ničvrednež je Simon, kakšna zverina je, kar za glavo bi se prijela. Verjêmi mi!«

»Povej no že, kaj se je zgodilo!«

»Bojim se o tem govoriti, ker me morda kdo sleduje: vem stvari, ki so jim zelo nevarne. Veš, Simon

je morilec! Nekoč je govoril z nekakim hipnotizerjem in sem prisluškovala. Menila sta se, da bo treba nekoga hipnotizirati.«

Segla je v žep in izvlekla kos zmečkanega papirja in ga prebrala: »Nekega Rollanda bi bilo treba hipnotizirati. Tega bi morali nato še ubiti na današnji proslavi. Ne razumem, kaj se snuje, a to vem, da pošteno ni, da je nekaj groznega.«

Prijateljica je zbegana poslušala Frido in kar bleдела. Česa takega ni pričakovala. Frida se je plašno ozirala naokoli in prav pri točilni mizi zagledala sumljivega, s hrbtom proti njej obrnjenega človeka; očitno je poslušal pogovor. S pogledi sta se ujela in mož je pristopil ter jo prijel za roko. Frida se je hudo prestrašila in glasno zavpila.

Neznanec je bil stražnik Stower v civilni obleki in je vršil službo tajnega policaja, ker se ob takih prilikah zberejo najtemnejši izrodki newyorškega podzemlja, da bi izrabili ugodno priliko.

Stowerja je bolelo, da se okrog Alfreda pletejo take zahrbtnosti. Že pri obravnavi je sklenil, da bo ob prvi priložni priliki pomagal Alfredu in odkril resnico o zločinu. Strašne besede so mu odprle oči in ga opozorile, da Alfredu grozi velika nevarnost. Bil je zvest obljudi in sklenil, da ne bo odnehal, dokler ne povrne Alfredu usluge, saj se je plemenito žrtvoval zanj. Čisto jasno mu je bilo, da se Simon hoče kako odkrižati Alfreda. Edina misel mu je bila, kako rešiti Alfreda. Mislil si je, da je prišel dan, ko se bo lahko maščeval Simonu. Ves poten je prišel na prosto in se pomešal med gruče ljudi.

Na vseh koncih so zaigrale godbe. Stemnilo se je že in prižgati so morali velikanske električne svetilke. Mnogi ljudje so vpile in klicale Simona, naj se prikaže. Toda zaman, ni ga bilo nikjer, kakor bi se bil pogreznil v zemljo.

Vpitje se je slišalo v startne prostore, zato se je po zvočniku oglasil Alfred in povedal, da se Simon ne more pokazati, ker ima preveč dela, naj bodo le mirni, zakaj vsi stroji brezhibno delujejo in teh Simon ne sme pustiti.

Komaj je zvočnik utihnil, so zažareli po vsem prostnem prostoru veličastni žarometi. Na vrhu zgradbe je stala električna ura s premerom trideset metrov; bila

je močno osvetljena z mnogoštevilnimi žarnicami in vidna daleč naokrog. Vse je šlo gladko izpod rok, natančno kakor si je zamislil Simon. Kazalec na uri je kazal že enajst pred polnočjo. Uro pred odletom so zaigrale vse godbe ameriško himno. Tedaj so tudi vključili vse svetovne radijske oddajne postaje, da je sleherni človek tudi v najbolj zapuščeni gorski vasi lahko slišal, kaj se dogaja v New Yorku. Tisoči zbranih ljudi iz vseh delov sveta so poslušali državno himno. Kakor hitro je bila himna odigrana, so nepregledne množice završale v navdušenju. Nestrpnost se je naglo stopnjevala.

Kmalu je zatulila sirena in oznanjala govor. Govoriti je nameraval Simonov prvi družabnik. Komaj se je ljudstvo pomirilo, je že stopil na govorniški oder in čakal, kdaj bo nastala popolna tišina. Seveda je čakal zaman. S povzdignjenim glasom je začel:

»Američani! Opolnoči boste videli največje čudo ameriške tehnike. Vsak naj ve, da se je naši zemlji rodil sin, ki si danes osvaja svet.«

Množica je zahrumela in morje navdušenja se ni poglelo, dokler ni zatulila sirena. Coonington je nadaljeval:

»Ta naš slavni sin je v startni zgradbi in vas ne more osebno pozdraviti. Kakor hitro pa se bo gondola vrnila, ga boste videli vsi. To je naš Simon, sin naše velike in prostrane domovine, ki smo nanj upravičeno ponosni. Njegova edinstvena iznajdba je velikanskega pomena. Kar je izumil, kar bomo danes videli, nam bo odprlo pot v vsemirje. Včeraj je bila to samo lepa sanja, danes je živa resničnost. Električna sila nas bo poslej vodila v vsemirje. Razdalje med Ameriko in svetom ni več; premagal jo je tehnični izum Američana.

Za malenkosten denar bo vsakdo lahko poletel v Pariz ali London, bo zvečer v veseli družbi in se vrnil, ne da bi čutil, da je sploh potoval. Kar boste danes videli, to je samo poskusna gondola.« Pogledal je na uro. »Čez kratkih dvajset minut bo odletela z brzino 1500 kilometrov na uro, tako da bo ura v električni gondoli kazala stalno polnoči. To se pravi, da bo imela oseba, ki bo v gondoli, stalno polnoč, torej 24 ur dolgo noč. Ta ura, ki jo vsi vidite pred seboj, je brezžično zvezana z uro v gondoli in bosta vedno enako kazali;

tako boste lahko sami nadzirali polet. Ura bo kazala ob odletu natančno polnoči. Ker pa gondola v prvih minutah ne bo dosegla brzine dneva, bo sekundno kazalo šlo nekoliko naprej, a se bo premikalo nazaj proti polnoči, ko bo gondola dosegla brzino dneva. Kakor hitro pa bo gondola dosegla večjo brzino, se bo kazalo premaknilo nazaj proti triindvajsetim.

Zadnje priprave za start so se že začele. Vse je na določenih krajih. Ura teče in, kakor vidite, manjka samo še pičlih pet minut do polnoči. Veliki trenutek je blizu, pričakujte ga v zavesti, da je v tisočletju komaj en dan tak trenutek.«

Ugasnile so mogočne električne luči in žarometi so zamrli. Za hip je nastala popolna tema. Takoj nato se je vžgal velikanski žaromet na gondoli, eden spredaj, drugi zadaj. Ljudem so zažarele oči, take krasote niso pričakovali. V napetem pričakovanju niso mogli dati duška svojim čustvom. Nekatere je pogled tako prevzel, da so drgetali in so se jim lesketale solze v očeh.

V laboratoriju pa je Alfred pregledoval in nadzoroval stroje in še enkrat temeljito pregledal gondolo. Bilo je vse v redu in pripravljeno za odlet. Bledi zaročenki Anny je dal zadnja navodila; za slovo jo je poljubil, nato pa skočil iz gondole in pustil Anny samo. Zaprl je gondolo in privil vijake ob vratih, tako da je bila gondola neprodušno zaprta. Anny je sedla na mehki naslonjač, da ne bi premočno čutila sunka, ko se bo gondola odgnala, saj bo imela že koj spočetka brzino nekaj desetih kilometrov. Nepremično je gledala na uro; manjkalo je še tri minute do polnoči.

Ko je Alfred prišel v laboratorij, je sedel na krmilni stolček. Odprl je oddajne priprave in se zvezal z vsemi opazovalnimi postajami in bojnimi ladjami, ki so bile določene za poročanje o gibanju gondole. V dveh minutah so se oglasile vse postaje in naznanile, da je vse pripravljeno in v redu. Alfred je hitro odprl še televizijski aparat in pogledal v gondolo, kjer je čakala Anny na odlet. Zagledala je Alfredov nasmehani obraz in se mu prisrčno nasmehnila.

»Ljuba Anny, nikar se ne boj! Kmalu boš najslavnejša žena na svetu,« jo je prijazno ogovoril Alfred.

»Alfred, saj mi ni do slave, le zate se žrtvujem.«

Ura na vrhu zgradbe je kazala, da manjka še ena minuta. Začelo je glasno biti na zvonec, da se je slišalo točno bitje vsake sekunde. Napetost med množico je dosegla višek. Plaho so šteli udarce, eden, dva, tri... 55, 56, 57, 58, 59, 60! Pri zadnjem udarcu je strahovito počilo in vse radio oddajne postaje sveta so naznanile nevidnim milijonom po mestih in vaseh, da je gondola v tem trenutku odletela. Alfred je potegnil ročko in gondola je z rezkim žvižgom švignila v zračne višave.

Ljudje so se prestrašili, si zakrivali z rokami obraze in onemeli. Z odprtimi usti so nato zijali v zrak in videli, kako se bliskovito izgublja sijaj žarometov in kako se gondola s strahovito brzino oddaljuje in premočrtno dviga v zrak. Kazalo na uri se je najprej premikalo naprej, nato pa počasi nazaj. Že je bila dosežena brzina 1500 kilometrov na uro. Kazalo je stalno trepetalo in kazalo polnoč.

Kakor hitro je izginil sijaj žaromet, ki se je utrnil kakor veličasten meteor, je godba zaigrala poskočno koračnico. Začela se je splošna narodna veselica. Plesali so in poskakovali, kakor bi bili ponoreli. Žarometi so zopet zažareli in sipali na veselo množico snope svetlih žarkov. Ko je godba končala, se je oglasilo na vseh koncih petje in klicanje.

Alfred pa je medtem popolnoma mirno in vestno nadzoroval naprave. Obvestil je prvo poročevalsko postajo, da je gondola že odletela. Vsakih deset minut se je oglasila Anny in javljala Alfredu, kako je z instrumenti. Vse je brezhibno delovalo. Povedala je, da kaže višinomer že dvajset tisoč metrov in da je gondola dosegla brzino 1500 km na uro, natančno po načrtih. Aparati za kisik so delovali brez napake. Alfred je pogledal še v televizijski aparat in pozdravil požrtvovalno Anny. Namesto pozdrava mu je z roko poslala poljub.

Ena in dvajseto poglavje.

V sanatoriju je bil poleg Erwina na dan odleta še vedno Viktor. Na vse načine se je trudil, da bi predramil Erwina. Viktor je vedel, da gre Simonu in njemu za kožo, zato je napel vse sile, toda zaman. Spoznal je, da ne bo uspel; upal je le še na tisto, kar je omenil

Simon, češ če se Erwin ne bo prebudil prej, tak se bo prav gotovo zavedel tedaj, ko bo zagledal uresničen svoj izum.

»To je že od sile!« je glasno zamrmral lažni zdravnik Viktor. »Toliko sem se mučil s tem človekom in nazadnje se mi zdi, da je hipnotiziral on mene in ne jaz njega. Tudi imam občutek, da sem prevzel del njegove blaznosti. Strašno!«

Izmučen je legel na divan, da bi se malo odpočil, a je kaj kmalu zadremal. Napor ga je prevzel in trdno je zaspal; ura pa je medtem neusmiljeno tekla svojo pot dalje in mali kazalec se je pomikal proti polnoči.

Ko je Viktor glasno smrčal na divanu, se je Erwin sprehajal in se za spečega Viktorja ni zmenil. Včasih ga je topo pogledal in videti je bilo, kakor bi bil globoko zamišljen. Bila je že tema. Kadar je bilo nebo čisto in vedro, se je Erwin vedno nemirno vedel. Čim lepša in jasnejša je bila noč, tem nemirnejši je bil. Strmel je ob oknu v svetlo nebo, kakor bi nekaj strastno zasledoval; nemirno je obračal glavo in stiskal roke v pesti. Dolge ure, včasih po cele dneve ni dal miru. Bil je kakor zver v železni kletki. Viktor je medtem smrčal dalje in se nemirno obračal po divanu.

Erwin se do polnoči ni umiril. Kakor bi kaj slutil, tako trdovratno se je držal okna. Napravil je nekaj korakov po sobi in se zopet hitro vrnil. Ko je opolnoči spet stopil k oknu in gledal proti zahodu, ga je streslo po vsem životu. Zagledal je veličastni sijaj žarometov, ki se je dvigal s tako naglico, da ga je komaj zasledoval. Žarometov sijaj je rasel in za kratkim temnim presledkom je zapazil še drug svetli trak. Tedaj se mu je v glavi nenadoma posvetilo. Ko je bila gondola najvišje, se je zavedel. Zgodilo se je, kar je Viktor tako željno pričakoval. Ob pogledu na letečo gondolo je Erwina obsijalo svetlo sonce duševnega zdravja.

Nekaj časa se Erwin ni mogel znajti; bilo mu je, kakor bi se bil prebudil iz dolgih težkih sanj. Pogledal je najprej, kaj drži v roki. Začudeno je strmel v ključ in se oziral okoli sebe, da bi videl, kaj se prav za prav godi z njim in kje je. Opazil je na divanu neznanega človeka in se hudo prestrašil.

»Kaj delate tukaj? Kaj hočete?« je zavpil in stopil nekaj korakov nazaj in zastrmel v neznanca.

Viktor se je ob Erwinovem boleznem kriku hitro predramil. Kakor bi trenil, je bil na nogah. Pogledal je Erwinu ostro v oči in takoj opazil izpremembo. Hotel je položaj koristno izrabiti, zato se mu je približal, zakaj Erwin je bil videti zdrav. V strahu, da bi mu neznanec česa ne prizadejal, je stopil Erwin nazaj za mizo in kričal še huje: »Kaj hočete od mene? Jaz vas ne poznam! Kje sem in kaj se je zgodilo?«

Viktor ni odnehal; nasilno je stopil pred Erwina in naperil svoje strašne oči v Erwinove, ki je kmalu utihnil. Začel je povešati oči in padal v hipnotično stanje. Viktor je zmagoslavno dvignil roke in se mu še bolj približal. Komaj slišno mu je nekaj šepetal, pri tem pa napenjal oči. Erwin je bil v njegovi oblasti. Sladko se je nasmejal Viktor in si dejal: »Vendar! Moj si, izvrsten medij boš.«

Ko je bil Viktor trdno prepričan, da ima Erwina v oblasti, je hitro pogledal skozi okno. Komaj je še zagledal v daljavo toneči svetlobni sijaj. Oddahnil se je, vzel robec in si obrisal znojno čelo. Nato se je obrnil k Erwinu, ki je še vedno stal na istem mestu. Znova ga je ostro pogledal, mu malo pokimal, kakor bi ga hotel vprašati, kaj je z njim. Stopil je odločno predenj in ga nagovoril: »Erwin, sedaj si zopet zdrav. Sedi malo semkaj!« Ponudil mu je stol in Erwin mu je vdano sledil. »No,« je začel Viktor prepričevalno, »ali si videl, kako je letela po zraku tvoja gondola? Tvoj izum je, tvoje delo, tvoja misel...!«

Erwin je strmel v Viktorja, gubančil čelo in se trudil, da bi ga razumel. Počasi se je le odločil in težko spregovoril: »Videl... razumem...!«

»Torej si videl,« je previdno nadaljeval Viktor, »kako te je sleparil prijatelj, najboljši prijatelj, ki si mu vse zaupal!«

Levo roko mu je položil na ramo, z desno pa mu preteč prigovarjal: »Ti se moraš maščevati, priboriti si moraš svojo čast.«

Erwinu so zažarele oči, vzbudila se je v njem želja po silnem maščevanju.

»Vidiš, včasih tudi najboljši prijatelj lahko vara tistega, ki mu je vse slepo zaupal. Se spominjaš, kako te

je pri poskusih zahrbtno napadel? Ti si ležal tu v sanatoriju, on pa je dovršil tvoj izum in ga sedaj prodaja za svojega; vse ti je ukradel in proglasil za svoje! Kakšna predrznost! In za vse te podlosti še kaznovan ni bil. Sedaj je prišel čas, ko se lahko temeljito maščuješ! Malo prej šele je preletela gondola obzorje in že celo uro leti, narod se veseli, svet napeto pričakuje in nekaznovani zločinec sedi v miru in uživa slavo vesoljnega sveta. Tako se proslavlja tvoj izum! Pa to še ni vse. Uničil ti je družino, oče je berač, mati je od žalosti umrla, samo ti si še ostal in samo ti moraš rešiti čast in ugled svoje družine! Edini si še, ki se lahko maščuje in popravi sramoto! Moraš se maščevati, moraš!«

Erwin je pokorno poslušal, se vznemiril, obraz mu je spreminjal barve in začel se je tresti. Stiskal je pesti, Viktor se ga je skoraj zbal, ko je dvignil glavo in stokajoče vprašal:

»Hočem! Toda kako, kje ga bom dobil in kaj naj storim?«

Viktor je že komaj pričakoval teh vprašanj in mu hitro odgovoril.

»Ne bo prav nič težkega, koj boš vse zvedel. Poslušaj samo in poglej malo sem.«

Viktor je uprl svoje oči v Erwinove in začel tiho, potem pa vedno glasneje:

»Peljal te bom na mesto, kjer ga boš srečal. Opolnoči se bo gondola vrnila s poleta in pred vrati ga boš počakal. Ko se bo Alfred Kraus prikazal, ga boš ustrelil! Razumeš?«

»Dà, vse bom napravil...«

Šlo je natančno po načrtu, kakor si je zamislil Viktor. Globoko se je oddahnil, zakaj glavna težkoča je bila s tem premagana.

»Zjutraj okoli petih bodi v parku, ne daleč od glavnih vrat. Glej, da se izmuzneš iz teh prostorov prav po tihem in neopazno, da te nihče ne vidi! Pri vratih te bom čakal z avtomobilom in se bova naglo odpeljala. Razumeš? Ura je pol dveh, časa imaš še dobri dve uri.«

Erwin je samo prikimal, s tem je bilo vse dogovorjeno.

Preden je Viktor odšel, ga je še ostro pogledal in se prepričal, da je popolnoma v njegovi oblasti. Sobe ni

zaklenil, kot je bilo do sedaj navadno, ker bi drugače Erwin ne mogel pobegniti. Stopil je v sobo, pobral svoje stvari in se odpravil v spodnje sanatorijske prostore; poklical je sestro prednico.

»Poslušajte, sestra! Erwinov primer je pretežak, njegovi možgani so poškodovani, zato ni upanja, da bi bolnik še kdaj ozdravel.«

Sestra je žalostno vzdihnila, on pa je nadaljeval: »Odločil sem se za odhod, zato vas prosim, da mi naročite avtomobil; rad bi se odpeljal na postajo.«

Prevarjena sestra je odhitela klicat zdraviliškega voznika, Viktor pa je skočil v telefonsko celico in poklical Simona.

Ta je globoko zamišljen sedel pri pisalni mizi, večkrat vstal in hodil po sobi sem ter tja in ves obupan že komaj čakal, kdaj se bo oglasil Viktor. Ko je zaslišal zvonec, se je sprva prestrašil, a se takoj pomiril. Hlastno je pograbil slušalko in napeto poslušal, kaj mu bo Viktor sporočil.

»Halo! Simon, si ti?«

»Dà, dà, Viktor. Kaj je, kaj?« ga je s tresočim se glasom izpraševal Simon. »Ti je uspelo?«

»Dà, uspelo! Vse v redu, kakor sva se domenila. Sedaj nimam časa. Prosim, pripravi takoj avtomobil in pridi čimprej, kakor hitro le moreš v hotel pri kolodvoru. Tam te bom čakal, ker se bom sedajle odpeljal iz zdravilišča. Od tu moram oditi sam. Računam, da boš okoli treh že tam; proti jutru se odpeljeva v bližino sanatorija, kjer naju bo čakal Erwin in ga nato odpeljeva na tvoj dom.«

»Dobro! Vse bom uredil.«

Viktor je že zaslišal korake, zato je urno odložil slušalko in skočil iz celice, da ga ne bi opazila sestra in morda kaj razumela.

»Takoj bo avtomobil tu, gospod, sicer pa imate še dosti časa do odhoda vlaka, ker odpelje šele ob treh zjutraj.«

»Prisrčna vam hvala, sestra. Škoda, da nisem mogel Erwinu zdravja zboljšati.«

Pred nekaj minutami sem šele pregledal pošto, ki ste mi jo prinesli popoldne. Odprl sem med drugim pismo, v katerem mi prijatelj piše, naj se čimprej zgla-

sim pri njem v Washingtonu, da bi si tam ogledal nekega bolnika. Ker mi je dober prijatelj, sem se odločil, da ga obiščem še danes.«

Avtomobil je glasno zatrobil pred vrati.

»Aha, je že tukaj! Zbogom, sestra, in pozdravite mi vse tovariše. Še nekaj vam moram sporočiti, preden odidem. Opazil sem, da je bolniku tem bolje, čim bolj ga pustite v miru, posebno ga ne motite v spanju. Ni izključeno, da je to ugodno znamenje, zato vam priporočam, da ga pustite spati toliko časa, dokler se ne prebudi. Zbogom!«

Viktor je stopil v avtomobil in se odpeljal proti kolodvoru. Pol treh zjutraj je bilo, ko se je avtomobil ustavil pred hotelom. Šofer je pogledal na vozni red in Viktorju sporočil, da gre vlak šele ob treh zjutraj in se lahko še odpočije v restavraciji.

»Hvala za prijaznost!« se mu je zahvalil Viktor in mu stisnil v roko lepo napitnino.

Ob istem času pa je odposlal Simon svoj voz k označenemu hotelu.

»Vôzi, kakor hitro le moreš, prej ko v eni uri moraš biti tam!« mu je pred odhodom zabičeval Simon. Bil je vidno boljše volje, a še zmeraj ni bil prepričan, da bo vse tako uspelo, kakor sta se domenila z Viktorjem. Če ne bi bilo res, si je mislil, potem Viktor pač ne bi poročal. Druga polnoč se mu je strahotno hitro približevala, odločila bo njegovo usodo!

Viktor je v gostilni postajal že nestrpen. Stalno je gledal na uro, oči je venomer upiral skoz okno na cesto in čakal, kdaj bo pridrvel odrešilni avtomobil. Malo pred tretjo uro je pristopil k njemu še hotelski vratar in mu dejal:

»Gospod, vlak bo v desetih minutah tukaj!« S tem je Viktorju še povečal nervoznost, v tej zmedenosti ni vedel, kaj naj bi odgovoril.

»Aha!« se je začel obotavljati. »Da, na vlak bo treba. Že prav!«

Da ne bi vzbudil kake nepotrebne in nevšečne pozornosti je pograbil kovčege in s hotelskim slugom sta odšla počasi na postajo. Ko sta prišla pred blagajno, se ga je Viktor hotel iznebiti, zato mu je dejal: »Hvala, dalje bom že sam nesel!«

Odnesel je kovčege na hodnik in vtem je že pridruvel brzec. Viktor ni vedel, kaj bi. Pomešal se je med došle potnike in tako nevidno izginil s kolodvora. Pred postajo je vprašal še nekega postreščka, kje je glavna cesta, ki vodi sem iz New Yorka. Postrešček mu jo je vljudno pokazal in Viktor je zopet čakal. Nenadoma je zagledal v daljavi dve močni luči, ki sta se hitro večali in bližali. Spoznal je Simonov avtomobil. Kar sredi ceste ga je ustavil. Iz previdnosti je še vprašal, če je to Simonov avtomobil; ko mu je šofer pritrdil, je skočil vanj in šofer je pognal. Odpeljala sta se.

Okoli petih zjutraj je avtomobil neslišno obstal ne daleč od sanatorija. Viktor je previdno izstopil, pogledal naokrog, če ga morda kdo ne opazuje, ker se je pričelo že daniti, in se prikradel počasi do bližine zdraviliške ograje. V mesečini je zagledal v parku človeka, ki se je počasi bližal izhodu.

Viktor je pogledal natančneje, vendar postave ni mogel razločiti. Tiho je vprašal: »Halo, Erwin! Si ti?«

»Dà, ste vi, Viktor? Kje naj preskočim ograjo?« je vprašal Erwin s tresočim se glasom, ker ga je v jutranjem hladu nekoliko zeblo.

»Tu, Erwin! Sem pridi in trenutek počakaj.«

Viktor je stekel k avtomobilu in ukazal šoferju, naj ugasne luči in zapelje k ograji, kjer bo pomagal Erwinu preskočiti zid. Preden je še stal avtomobil ob ograji, je bil Erwin že na cesti. Pohitel je k avtomobilu in že sta z Viktorjem udobno sedela. Viktor je bil ves srečen, najrajši bi bil že pri Simonu, kjer ga čaka mastna nagrada. Viktor je naročil vozaču, naj vozi po največjem ovinku. Sedaj je imel Viktor pri sebi dragoceni tovor, zato se mu ni več mudilo. Erwin je bil tudi neizmerno srečen, le slutil ni, kaj z njim nameravajo. Nekaj časa je zamišljeno sedel poleg molčečega Viktorja, ki je izrabil priliko. Iz žepa je potegnil kloroformirani robec in ga spretno pritisnil Erwinu na nos, da se je ta takoj onesvestil. Nekaj časa ga je Viktor še opazoval, da bi videl, kako deluje kloroform. Ubogi Erwin je imel zaprte oči in težko sodel. Nepremično se je naslanjal in nobene kretnje ni bilo opaziti.

»No, sedaj sem lahko miren!« si je dejal Viktor.
»Sedaj te varno pripeljem k Simonu.«

Med vožnjo po newyorških cestah se je Erwin prebudil in s široko odprtimi očmi gledal okoli sebe. Omotica je nehala delovati, bolela ga je glava. Prijel se je z obema rokama za glavo in stokajoče vprašal: »Kje sem? Pomagajte mi!«

Viktor se je prestrašil in hitro prijel Erwina za glavo, mu ostro pogledal v oči. Bal se je, da bi se Erwin res pred odločilnim dejanjem zbudil iz hipnotičnega sna. Pogled je zadoščal, zaspal je. V takem stanju ga je pripeljal k Simonu v hišo.

Simon je Viktorja objel in poljubil, stisnil mu je roko in ga potrepal po rami. Erwin jima je pokorno sledil. V sobi mu je Viktor ukazal, naj Erwin séde, jé in se odpočije. Simon je strmel.

Dva in dvajseto poglavje.

Na startnem prostoru je bilo živo ko v mravljišču. Zbrane množice so napeto pričakovale poročil s poleta. Godbe so neumorno igrale in ljudem krajšale čas.

V startni zgradbi je sedel Alfred in zasledoval polet. Bil je srečen, kakor še nikoli v življenju.

»Halo, halo!« je poklical Alfred prvo kontrolno postajo.

»Tukaj prva kontrolna postaja. Vse v redu in pripravljeno!« je zagrmel v zvočniku odgovor.

»V nekaj minutah morate opaziti gondolo!« je odgovoril Alfred.

Nekaj sekund nato se je postaja zopet oglasila; globok glas je poročal: »Halo, halo! Tukaj prva kontrolna postaja. Dve stopinji južno od postaje se prikazuje močan sijaj žarometov. Halo! Prva kontrolna postaja! Gondola leti s predpisano brzino 1500 kilometrov na uro. Tukaj manjkajo še štiri minute do polnoči. Gondola se bliža postaji. Ždaj zdaj bo gondola nad nami!«

»Pink!« se je slišalo, ura je odbila polnoči in gondola je preletela prvo postajo.

Okrog prve postaje je bilo vse črno ljudi. Nepopisno veselje je zavladalo med množico, ljudje se niso mogli načuditi in so zmajevali z glavami. Kaj takega niso pričakovali.

Tako so se množice radovale prvega ugodnega poročila tudi na drugih postajah, posebno pa pred startno zgradbo. Najmanjše poročilo jim je bilo užitek.

»Halo, Anny!« je zaklical v mikrofonski Alfred, ki je bil zvezan z gondolo. »Kako je, ljuba Anny? Je vse v redu?«

Anny, ki se je šele sedaj dobro zavedela od prvih razburljivih trenutkov, mu je prijazno odgovorila, da se počuti dobro in da je vse v najlepšem redu; na merilne instrumente dotlej niti pogledala ni. Rada bi bila videla Alfreda, zato je premaknila stikalo za televizijski aparat in stopila predenj.

»Halo, Alfred! Pogledaj v televizijski aparat!«

Alfred se je postavil pred majhno odprtino in radovedno pogledal: videl je, kako Anny sedi pri aparatih.

»Nekam bleda in prestrašena se mi zdiš,« je rekel v skrbeh Alfred.

»Zakaj neki, ljubi Alfred? Saj mi ni slabo!« mu je mirno odgovorila.

»Anny, zdi se mi, da s kisikom ne bo v redu. Prosim, pogledaj na merilni aparat in mi povej številko.«

Anny je pogledala in mu povedala: »Dvanajst!«

»No vidiš, draga moja, saj sem vedel, da ni vse v redu! Odpri drugo odprtino, da bo kazalo šestnajst, potem bo v redu!«

Ubogala ga je in res je nato laže dihala.

»Halo! V pol ure se bo oglasila druga kontrolna postaja Cheyene. Prosim te, zapiši vse pomembnejše meteorološke pojave, katere ti kažejo instrumenti, kajti to je neprecenljive važnosti. Glej, da bo poročilo teh 24 ur poleta izpopolnjeno kar se dá bogato.«

»Halo! Halo! Tukaj Cheyene, druga kontrolna postaja!« se je slišalo v zvočniku pred startno zgradbo. Godba, ki je pravkar veselo igrala, je na mah utihnila. Ura je kazala, da manjka še 15 minut do druge ure po polnoči, dočim je radiosinhronična ura na startni zgradbi, katera je bila brezžično zvezana z gondolo, kazala vedno, polnoči.

»Halo! Druga kontrolna postaja! Dve in pol stopinji južno od nas se svetlika, svetlobni sijaj se od sekunde do sekunde veča; v naslednjem trenutku bo gondola preletela našo postajo. Halo! Ura kaže tri in dvajset

pred polnočjo, devet in petdeset minut, pet in petdeset sekund. Še pet sekund in bo nad nami. »Pink«, se je znova zaslišalo in gondola je preletela drugo kontrolno postajo.

Med množicami je zavalovilo še večje navdušenje in videli so se nepopisni prizori veselja. Ko je kontrolna postaja javila, da je zadnji sijaj žarometov izginil na obzorju, je godba zopet zaigrala.

Po 46 minutah se je oglasila tretja kontrolna postaja, Eureka, zadnja na ameriški celini.

»Hura! Hura!« so zavpili ljudje okoli te postaje. Veličastna podoba, ki se jim je pokazala, ko je gondola z bliskovito naglico preletela postajo in utonila v valovih Tihega oceana, je zapustila pri vseh nepozabni vtis. Navdušenje se še dolgo ni moglo poleči in ljudje se kar niso hoteli raziti.

Posadka ameriške bojne ladje »Tiger«, ki je stala na Tihem oceanu, na meridianu 140° zahodne dolžine in 41° vzporedniku severne širine, je bila že vso noč pokonci. Mornarji niso dali miru, vsak je hotel prvi videti gondolo. Radiotelegrafisti so vestno opravljali svojo službo in strastno lovili poročila s prvih treh postaj. Pravkar so sprejeli zadnje poročilo, da je gondola preletela postajo Eureka. V 45 do 50 minutah bodo že zagledali žaromet. Neprenehoma so gledali na ure in se prepirali, katera je točnejša. Zdelo se jim je, da čakajo že celo večnost.

»Halo! Pozor!« je zavpil poročevalec na jamboru. »Dve stopinji na levo že vidim vzhajajočo svetlobo.«

Moštvo je umolknilo in se obrnilo v smer, od koder so že težko pričakovali gondolo. In res: svetloba je naglo naraščala, gondola se je približevala s pošastno brzino. Telegrafisti so novico takoj sporočili Alfredu. Ta jim je odgovoril in čakal, kdaj bodo sporočili, da je gondola odbrzela k naslednji postaji.

V naslednjem trenutku je gondola že preletela ladjo. Z ladje so zažareli mogočni žarometi in hiteli za gondolo. Tudi svetlobne znake so poslali na gondolo. Anny jim je odgovorila, da je opazila njih znake in jih toplo pozdravila. Ko je žaromet zopet utonil na robu brezkončnega oceana, je življenje in veselje na ladji zamrlo.

Morje in vreme na Tihem oceanu je bilo mirno kakor že dolgo ne. Nebo je bilo popolnoma jasno in veselo so mežikale zvezdice, kakor bi se z Alfredom vred veselile.

Alfred je pogledal na uro, ki je kazala štiri po polnoči. Najbolj ga je skrbela Anny, ali bo prenesla nadčloveški napor ali ne. Previdno je vključil televizijski aparat. Skozi odprtino je pogledal v gondolo in videl, kako Anny pazljivo pregleduje instrumente in si beleži.

»Halo! Halo!« je zaslišal Alfred močan glas, kar prestrašil se je. »Tukaj peta kontrolna postaja. Bojna ladja Lincoln, na obzorju je opaziti naraščajočo svetlobo, gondola se nam približuje z neznansko brzino, še trenutek, pa bo nad nami.«

Na ladji je nastalo nepopisno veselje; vse je gledalo v nebo in uživalo krasoto. Razločno je slišal Alfred, ko je mornar štirikrat udaril na zvon in naznanil, da je polnoč.

Enako navdušenje je bilo na ladji »Washington«, na šesti postaji. Presenečeni poveljnik se še zdaleč ni nadejal tolikega užitka; pozabil je celó oddati poročilo o preletu gondole in s tem povzročil Alfredu ne malo strahu. Šele čez kakih dvajset minut se je spomnil, kaj bi bila njegova dolžnost; zato je nemudoma ukazal telegrafistom, naj brzojavijo, da je gondola že odbrzela k naslednji postaji in se oprostil, češ da so nastale pri radijskih aparatih nenadne motnje. Alfred se je globoko oddahnil. Tudi poveljnik je bil vesel, ko se mu je Alfred zahvalil.

Alfred je nepremično sedel pred svojimi pokornimi instrumenti in jih z zadovoljstvom opazoval. Delovali so že ves čas poleta brez napake in bili tako popolni, da jih skoraj ne bi bilo treba nadzirati; kljub temu se Alfred ni in ni mogel ločiti od njih, menil je, da bi se koj utegnila zgoditi nesreča, kakor bi se le za trenutek oddaljil, najbolj se je bal za požrtvovalno Anny in zanjo je bil pripravljen vzdržati do smrti. Poročila s poleta so bila še vedno najugodnejša in Alfred je pri tem pozabil na vse težave.

Gondola je že preletela ladjo »Washington« in se bližala prvi japonski bojni ladji »Mitsuoko«. Telegrafist z ladje »Washington« je takoj javil japonski ladji na

Tihem oceanu, blizu poldnevniku 180 in na 41. vzporedniku. Japonski telegrafist je novico sporočil svojemu poveljniku. Ta je šel na poveljniški most in dajal povelja posadki, ki je že nestrpno čakala gondole. Ukazal je prižgati vse žaromete. Ura na ladji je kazala tedaj 22 in 49 minut. Urni mornarji so vestno in z nenavadnim navdušenjem izvrševali ukaze. Prvi je opazil gondolo mornar vrh jambora. Kakor hitro so opazili v daljavi gondolo, so usmerili proti njej žaromete vseh barv. Telegrafist je že javljal v New York, da se gondola približuje. Alfred pa je opozoril na ladjo Anny. Ta mu je z zvonkim glasom odgovorila, da jo je že opazila.

Ista podoba se je ponovila pri drugi japonski bojni ladji »Togo«, ki je bila postavljena na poldnevniku 160 in stalnem vzporedniku. Gondola se je bližala japonskemu otočju.

Ta novica je povzročila veliko navdušenje in občudovanje vsega sveta, posebno med nepreglednimi množicami pred startno zgradbo. Nihče ni hotel proč, dokler se gondola ne povrne. Že se je zdanilo, saj je gondola letela že dolgih osem ur in pol.

Brzovjav, ki ga je prejela deveta kontrolna postaja v bližini mesta Aomari na Japonskem, je šel po vsej državi in spravil vso Japonsko na noge. Japonci so se že dolgo pripravljali na veliki dogodek. Da bi čim bolje videli to zračno čudo, so drveli v bližino kontrolne postaje. Bogatejši so se kar nastanili tam. Zvočniki so sproti obveščali radovedno ljudstvo. Anny je vsakih deset minut poročala o kretanju gondole. Z vsako minuto se je stopnjevala nestrpnost. Ko so Japonci nad morsko gladino zagledali žaromete pred in za gondolo, so tako glasno zavpili od navdušenja, kakor da prihaja nadnje konec sveta. Stotisoči obrazov so bili uprti v gondolo, ki je tudi za trenutek niso izpustili izpred oči. Tolikšnega čuda še niso videli. Ko jim je gondola letela nad glavami, je vsem zastalo dihanje, onemeli so in zrli le v nebo. Glasno govorjenje se je začelo šele tedaj, ko jim je ta veličastna slika izginila izpred oči in je gondola odbrzela proti Kitajski.

Pri deseti postaji, ki je že prejela brzovjav od prejšnje, je bilo zbranih nekaj milijonov Kitajcev, ki niso bili nič manj radovedni kakor Japonci. Prva kitajska

postaja »Kalgan« je morala na gondolo čakati najdljè, ker je bila od prejšnje postaje razdalja mnogo večja kakor pa med prvimi. Oddaljenost je znašala nekako 2100 kilometrov. To razdaljo bo gondola preletela v uri in dvajsetih minutah. Toda komaj se je pokazal veliki žaromet, že je bilo nestrpnosti konec. Pol Kitajcev se je veselilo in radovalo tega dogodka.

Posebno so se izkazali Rusi, ki so se zbrali k enajsti kontrolni postaji v velikanski množini. Celó iz Sibirije in najbolj oddaljenih krajev so nekaj dni prej drveli v bližino mesta številni vlaki, avtomobili in zrakoplovi, ki so nagnetli tolikšne množice radovednega ljudstva, kakršne še ni bilo zbrane na svetu. Toda tudi tu je bil prizor le trenutna prikazen. Vrh vsega je bilo še nebo zastrto z oblaki, da se je le tu in tam posvetila luč skozi luknje v oblakih. Ruska postaja »Taškent« je javila dalje, da gondole niso mogli prav opazovati.

Gondola je letela dalje čez kavkaško gorovje in se bližala Evropi. V Carigradu, bila je to dvanajsta postaja, so se že dolgo pripravljali na prihod gondole. Iz vseh bližnjih držav so prihiteli radovedneži, da bi opazovali polet gondole. Žal je bilo tudi tu oblačno in je prehitro minulo. Mnogi so se jezili, ker so morali za pičlih par pogledov napraviti tako dolgo pot. Toda ponášali so se vendarle, da so videli najnovejše čudo moderne tehnike, to je bilo zanje prav za prav najvažnejše.

Ko je letela gondola nad Grčijo, Italijo in Španijo, kjer je bila trinajsta postaja Madrid, je bilo na vsej poti veliko število ljudi, ki so z velikansko radovednostjo zasledovali polet. Na tej poti so bile vremenske razmere nekoliko ugodnejše in so lahko in nemoteno zasledovali gondolo. Prav tako so bili radovedni prebivalci na otokih Azorih. Gondola je srečno preletela trinajsto postajo in se bližala zadnji, štirinajsti, ameriški bojni ladji »Franklin«. Ta bo Newyorčanom naznanila vrnitev gondole. Ladja je stala sredi Atlantskega oceana; bojevati se je morala z valovi, zakaj morje je bilo močno razburkano. Temni oblaki so se podili po nebu in bliskalo se je. Neusmiljeno je deževalo; mornarji so bili v nepremočljivih oblekah. Ob blisku je pošastno posevalo sivo jeklo velike bojne ladje, ki se je zdaj dvignila iznad valov, potem

zopet pogreznila. Mornarji so se le s težavo vzdržali na palubi.

Poveljnik ladje »Franklin« je na mostu nervozno gledal na uro, ker se je bližal čas, ko bo gondola preletela bojno ladjo. Radiotelegrafisti so poročali v New York, da dvomijo, če bodo mogli opaziti gondolo, zakaj vreme je skrajno neugodno. Nenadoma se je zablislilo v daljavi in že so zagledali svetlobni trak. To so sporočili Alfredu, ki so se ga začele pollaščati hude slutnje.

Anny je bila že silno izčrpana, ko je zagledala pod seboj medle žaromete bojne ladje. Gondola bo v dobri uri v New Yorku!

Vreme proti ameriški obali se je vidno boljšalo in upanje na srečno vrnitev se je povečalo.

Triindvajseto poglavje.

Na Simonovem stanovanju so z največjo napetostjo in zanimanjem zasledovali potek poleta. Viktor in Simon sta nepremično sedela pri radijskem aparatu in čim bolj se je gondola bližala New Yorku, tem nestrpnjša sta postajala, zakaj bližal se je čas, ki bo odločil o njuni usodi.

Ubogi Erwin je na pol otrpel ležal na divanu. Izmučen in bled je bil, telesno oslavljen in izčrpan. Ni vedel, kaj počenjajo z njim.

»Halo! Halo!« je zagrmelo nenadoma v zvočniku. »Brezžična gondola se približuje zadnji kontrolni postaji, ameriški bojni ladji Franklin!«

To poročilo je vrglo Simona iz naslonjača. Nekako zmedel se je in ni vedel, kaj bi počel. Nervozno je skočil k Viktorju in ga prijel za roko. Nekaj časa je premišljeval, nato pa mu dejal:

»Viktor, čas je, da gremo na delo. Ne smemo več čakati. Uspelo bo — mora uspeti!«

Nato se je zamišljeno obrnil proč in odšel v spalnico. Vrnil se je preoblečen. Pozval je Viktorja, naj si obleče plašč in še Erwina pripravi za odhod.

Viktor je stopil odločno pred Erwina in mu začel govoriti: »Erwin, glej, da izvršiš, kar sem ti zapovedal!«

Stopil je čisto predenj in mu počasi in tiho šepetal: »Čas je, Erwin, da operesh sramoto. Maščuj se; če se

danes ne boš, se ne boš nikdar več. Tu imaš revolver. Kakor hitro se bo pokazal pred laboratorijem, ga boš ustrelil. U-stre-lil! Ko bo vse končano, boš stopil na oder in govoril zbrani množici...!»

Simon je od strani opazoval in prisluškoval; nenadoma je poklical Viktorja k sebi in mu zabičal, da Erwin nikakor ne sme govoriti.

»Ne boj se, Simon,« ga je potolažil Viktor, »čim bodo počili strelji, bom napravil svoje. Vplival bom na Erwina, potrudil se bom.«

Erwina so pred odhodom še maskirali, da bi ga kdo ne spoznal. Še enkrat mu je Viktor hotel nepričakovano iztrgati ključ iz rok, toda zaman! Kakor da je vedel, kakšno vrednost predstavlja ta ključ, je divje zarjul in ključ še tesneje stisnil v pest. Ponudeni revolver je s tresočo se roko sprejel in ga potisnil v žep.

Pred hišo je že čakal avtomobil. Simon je dejal: »Pojdiva!«

Minute so minevale kakor sekunde, poročila so se množila, iz gondole je javljala Anny vsako minuto, da se srečno približuje New Yorku. Ljudje pred startno zgradbo so postali zopet pazljivi in s strahom pričakovali, kdaj se bo na obzorju prikazala gondola. Sporočilo, da je gondola že zapustila zadnjo kontrolno postajo, je že prispelo in množice se je polastila velika nestrpnost. Oči so se vsem obračale proti vzhodu, da ne bi kdo zamudil sekunde, ko se bo na obzorju pojavila zračna ladja. Zanimanje za pristanek je naraščalo. New York ta dan ni delal, vse je gledalo v nebo.

Le eden med radovednimi je s skrbjo pričakoval najhujšega. Ni ga zanimal pristanek gondole. Stražnik Stower je z resnim obrazom stal med navdušeno množico. Budno je pazil, kaj se godi okrog stavbe, kje in od kod se bo kdo prikazal. Kar je slišal prejšnjo noč, ga je zadrževalo in ni hotel proč, čeprav bi moral v službo. Skrb za Alfreda mu ni dala miru; stalno se je sukal v bližini in okoli govorniškega odra.

Ura je bila že enajst pred polnočjo, ko je zagledal Stower tajinstveni avtomobil; prerinil se je bliže in videl v njem tri osebe. Pri krmilu je sedel Simon, ki ga je takoj spoznal, zadaj pa sta sedela dva neznana moška.

Neslišno in neopaženo so prišli do samega vhoda v startno zgradbo. V bližini govorniškega odra se je Erwin prerinil v ospredje, druga dva pa sta se oddaljila.

Njihovo delo je bilo kaj lahko, saj se ljudje niso zanimali in tudi niso vedeli, kaj se pripravlja. Viktor bi moral imeti Erwina stalno pred očmi. Bil je sicer prepričan, da je Erwin popolnoma v njegovi oblasti, vendar je bil previden. Simon pa je izpreminjal barve, zdaj je bil mrtvaško blede, zdaj rdeč ko rak. Polagoma se mu je začela oglašati vest, ki jo je z vso silo dušil.

Za pristanek gondole so se mrzlično vršile zadnje priprave. Uslužbenci so tekali sem ter tja in vdano izvrševali povelja. Glasna povelja so se vedno pogosteje oglašala v spodnjih prostorih zgradbe.

Erwin, ki se je sprehajal okoli govorniškega odra, je sprva mirno gledal in opazoval, kaj se godi okoli njega. Živahno in glasno vrvenje mu je pognalo kri, da se je osvestil. Začelo se mu je svetiti, kakor da se prebuja iz dolgoletne odsotnosti. Daleč v globini spomina se mu je začela buditi podoba njegovega laboratorija, njegovega izuma. Misel na izpit, poskuse, prijatelja, nesrečo je bila še čisto nerazločna, a vendar je že bodla na dan. Erwin je začel živeje stopati okoli odra, srepo se je oziral po prostoru in se končno zagledal v veliko startno poslopje. Simon ga je nervozno opazoval. Le za trenutek se je ozrl proč in že mu je izginil izpred oči. Brž je stopil k Viktorju in mu razburjen povedal, da Erwina ni več na pravem mestu. Ta je res raztreseno taval okoli startne zgradbe in se zanimal za vse nadrobnosti pri stavbi. Za njim pa je ves čas previdno hodil Stower, ki je spazil zvezo med Simonom in obema moškima, ki sta se pripeljala z njim.

Pred stranskimi vrati je Erwin nenadoma obstal in zapičil vanje pogled. Kakor da se bliža živčen napad, ves se je tresel; obraz pa se mu je jasníl, kakor da spoznava davno iskani predmet. Iz vsega je bilo videti, da ga je nekaj silno razburilo. Nenadoma je dvignil roko, razklenil pest, v kateri je doslej ves čas tako krčevito držal ključ, in vzkliknil: »Saj to so moja vrata — tu moj ključ! Moj laboratorij!« Stower je v trenutku spoznal položaj. Stopil je Erwinu tik za hrbet. Medtem se je Erwin po vsem životu stresel, bliskovito hitro porinil

ključ v vrata, jih odklenil in se pognal v laboratorij. Ko jih je z enako naglico zaklenil za seboj, se je znašel v velikem prostoru, a ob njem je stal Stower.

Erwina je prevzel pogled na stroje; grmenje delujočih strojev ga je prebujalo iz dolgih sanj in vstajala mu je podoba nekdanjih dni jasneje pred očmi. »Saj to je moje, moje... Kje sem bil tako dolgo, da vseh teh naprav še spoznam ne več?« — Ob strani je spregovoril Stower: »Bili ste bolni, gospod Rolland, bolni.«

Tedaj se je Erwin zdrznil in šele opazil neznanca ob sebi. Spočetka je pomislil, ali naj se vrže nanj in ga potolče, toda odgovor mu je vzbudil toliko radovednosti, da ga je izpraševal še naprej. Stower je spoznal nevarni položaj in mu začel prepričevalno popisovati, koliko je trpel njegov prijatelj Alfred zaradi nesreče, kako je ostal zvest njemu in izumu, kako se je hudobni Simon hotel okoristiti z njegovim izumom in Alfredovo nesrečo, da pa brez Alfreda ni mogel izuma dovršiti. Dolgo mu je pripovedoval vso zgodbo in ga ganil do solz.

»Kje je Alfred, kje?« ga je hlastno povprašal.

»Tu gori sedi za stroji, vodi polet gondole. Zdaj zdaj bo polet končan in ga boste lahko pozdravili in izpričali njegovo nedolžnost, zakaj on to pač zasluži; ne poznam ga plemenitejšega človeka. Lahko bi bil dokazal svojo nedolžnost, pa ni hotel povedati vse resnice, da bi ne bil mene spravil ob službo. Gospod Rolland, storite to, storite namesto mene, ki bi moral Alfredu pomagati, pa mu ne morem!«

»Ali kako, da mi je zrasla taka brada, saj je še zjutraj nisem imel,« se je začel ogledovati Erwin. Spoznal je, da brada ni njegova, da so mu jo le prilepili, da tudi brki niso njegovi. Ko se je tako izluščil iz maske in sta s Stowerjem poiskala vodo, da se je umil, je Erwin mislil še jasneje in laže.

Alfred pa se je medtem z zadnjimi močmi boril s stroji. Bil je utrujen in do konca izčrpan. Videl je, da tudi zaročenki Anny pojemajo moči, da bi ne vzdržala dolgo. Zato je bil vesel, da se gondola z vso naglico bliža pristanu. Še nekaj minut in zaključeno bo veliko delo v počastitev prijatelju. Videl je, da vse priprave za pristanek lepo potekajo, da je vse v redu, to ga je na-

vdajalo z mirom. Le to ga je še skrbelo, ali ne bo gondola presilno priletela v pristan in bi se Anny pri tem poškodovala. Zato je še enkrat premislil, kako bo s stroji zmanjšal hitrost, a vendar ohranil zanesljivost poleta. Tako so mu v silni napetosti potekale zadnje minute za stroji in ni prav nič opazil, da bi bil kdo prišel v poslopje.

Zunaj pa so se zbrali na častni tribuni najvišji odličniki in mogočniki tega sveta. Sam državni predsednik z vso vlado je počastil slovesni trenutek zmage; bančniki, ki so s svojim denarjem omogočili izvršitev izuma, so oblastno in zmagoslavno sedeli po ložah in čakali, da tudi nanje pade primeren delež časti in priznanja. Njim sicer te dobrine ne pomenijo veliko, ali vendar jim dobro dé, če jih morejo biti deležni poleg svojega zaslužka. Množice, ki so zadnje ure že trudno in zaspano posedale po celodnevni napetosti, so spet oživele in nestrpno, skoraj svetostno zamaknjene pričakovale, kako se bo vse to končalo. Odkar so izzvenela poročila zadnje postaje o slabem vremenu, je zavladala tišina in je ni motila niti godba. Slišala so se le povelja okoli stavbe, sem in tam glasno govorjenje, drugače le pritajeno in nerazločno mrmanje.

Viktor in Simon sta nervozno hodila okoli startnega poslopja in iskala Erwina. Viktor je slednjič zaslutil resnico in se izmuznil Simonu na drugi konec poslopja, češ da je zagledal Erwina sredi množice. Simon poslej tudi Viktorja ni mogel več najti in ni vedel, kaj naj napravi. Videl je, da je njegova igra izgubljena, če ne tvega vsega. Zato se je odločil za pomoč v največji sili. Otipal je v svojem žepu hladno železno orožje: »Prijatelj, rešil me boš tako ali drugače. Če mi bo sreča mila, me rešiš sovražnika in mi otmeš čast in bogastvo, sicer me rešiš sramote in propada. Ti edini si zvest, vse drugo odpoveduje.«

Medtem se je v daljavi že pojavila svetloba in se hitro bližala poslopju. Ljudem je zastala sapa, vse je strmelo v rastočo svetlobo, iz katere se je slednjič izobličila gondola z mogočnima žarometoma in plavala po nebem oboku proti množici. Ko je bila že skoraj nad poslopjem, se je v ostrem loku pognala navzdol, po-

šastno rasla in se spuščala na pristanišče. Vse je trepetalo, kaj se bo zgodilo v trenutku, ko bo zračna ladja treščila v betonsko zgradbo, ali jo bo zdržala ali ne. Toda glej, že se umirja njena hitrost, že se ustavlja. Še trenutek, dva in zdrknila bo po mogočem pomolu, ki štrli iz poslopja v smer, od koder se bliža gondola.

Alfred je staknil televizijski aparat in pogledal, kako je z Anny. Videl je, kako se bleda trese v naslonjaču, zdelo se mu je, da je pozabila na kisik zadnje minute in ji zmanjkuje zraka. Že je začutil, kako se je gondola spustila nad poslopje in ga obsenčila, še trenutek in se bo dotaknila pomola in zdrknila v pristajališče. Držal je ročko, da ustavi stroje, en sam gib in bučanje po poslopju je prenehalo. Odredil je takoj, naj odpró vrata na govorniški oder, sam pa je smuknil v zgornje nadstropje h gondoli, da pomaga Anny iz njenega enodnevnega bivališča, da jo v zahvalo objame in, če treba, da ji tudi pomaga.

Medtem pa sta prišla do mesta, od koder je Alfred vodil gondolo, že tudi Stower in Erwin, da pozdravita prijatelja in mu čestitata. Toda nista ga več našla. Ostala sta kar tam za stroji, bila sta prepričana, da daleč biti ne more, da se mora prav kmalu vrniti. Tedaj pa je smuknil mimo njiju Simon in hitel proti govorniškemu odru. Ko ga je Erwin zagledal, videl govorniški oder, ga je spreletelo, pograbil je revolver in ustrelil — Simon se je zgrudil in obupno zakričal. Erwinu je revolver padel iz rok, on pa je kakor okamenel stal pred Stowerjem. Ta se še prav zavedel ni, kaj se je godilo, ko je bilo že vse narejeno. Erwin sam je bil videti čisto zmeden.

Množica vsega tega še opazila ni, vpila je in vriskala od navdušenja. Slišal pa je ta strel Alfred, ki je pozdravljal izčrpano Anny in ji pomagal iz gondole. Še nekaj minut dlje naj bi bila ostala v gondoli, pa bi se bila zadušila. Sedaj je rešena: zadihala je svež zrak in začutila objem ljubega.

Nenadni strel v spodnjem nadstropju je prebudil Alfreda iz sanj in brž sta hitela z Anny v strojnico. Ko je tam zagledal Stowerja, se ga je razveselil in ustrašil. Še bolj je osupnil, ko je zagledal Erwina še vsega zbe-

ganega, kakor vkopanega. Stopil je k njemu, ga prisrčno objel in pozdravil: »Erwin, ljubi Erwin, glej tvoj dan! Tvoja zmaga, tvoj izum je resnica. Sedaj si zdrav, sedaj bova zopet delala. Pozdravljen v svojem kraljestvu!«

Erwin spočetka kar ni mogel iz otrplosti, prijateljeve prijazne besede pa so ga počasi zdramile. Alfred je prijel Erwina z ene strani ter pomignil Stowerju in Anny, naj mu pomagata z druge; tako so ga peljali na govorniški oder. Vse je pričakovalo napovedanega govora in čudno se jim je zdelo, kje hodi Simon. Ko so se prikazali na govorniškem odru, se je zdelo, da bodo množice kar pobesnele od navdušenja. Ploskali, vzklikali, vriskali, tulili so, da se je stavba kar tresla. Alfred je bil še zmeraj v kaznilniškem jopiču in neobrit. Mogočniki na tribuni so se spogledali in si niso znali razložiti, množica se ni menila za obleko, iskala je človeka, naj je že kdor hoče, da je le tisti, ki je vodil gondolo. Sirene so zatulile in ukazovale molk. Vsa množica se je umirila. Tedaj je izpregovoril Alfred z jasnim in prisrčnim glasom:

»Američani, rojaki! Bili ste priča vélikemu poletu okoli sveta. V teku zadnjih 24 ur je ves svet občudoval iznajdljivost in podjetnost Združenih držav, ves svet je bil z nami v neprestanem stiku in vse države smo pritegnili nase. Razumem vaše veselje, vaš ponos in zmagoslavje. Ne bilo bi prav, če bi pozabili tistega, ki je naši državi pridobil veliko slavo, občudovanje in bogastvo. Kdo se ne spominja nesreče, ki ga je zadela tik pred uresničenjem. Ali danes, na dan zmagoslavja, je žareča gondola posvetila tudi njemu v omračeno dušo: nena doma se je zavedel in prišel semkaj — v svoje kraljestvo. Tu je izumitelj Erwin Rolland — njemu se pokloníte in zahvalíte. Jaz pa, ki vam govorim, sem nesrečni Alfred, ki je bil obdolžen zločinskega uboja in tatvine. Bil sem žrtev grdega pohlepa po denarju — ali nesrečni slepar je moral iskati mojo pomoč, sicer bi ne bil uspel. Bog se je ozrl na moje in materino trpljenje, na Erwinovo bolečino in žrtve njegovih staršev: danes stoji pred vami priča moje nedolžnosti, a tudi priča Erwinove veličine. Današnji dan je zmaga duha nad močmi tega sveta, pa je tudi zmaga resnice nad krivico, poštenja nad sleparijo!«

Alfred je govoril te besede le še z velikim trdom. Obhajala ga je slabost po naporih zadnjega dneva. Po zadnjih besedah ga je oblil mrzel pot, opotekel se je in se zgrudil Stowerju v naročje. Odnegli so ga v poslopje in položili na posteljo v njegovi sobici.

Na častni tribuni je nastala zmešnjava, nihče si ni znal razlagati teh nepričakovanih dogodkov. Nejevoljni so odhajali. Bančniki so se vznemirjeno in radovedno spogledovali; staknili so glave in ukrepali, kaj naj skle-nejo in storé. Pooblastili so Cooningtona, da prevzame vodstvo podjetja, dokler se stvari ne razjasné. Sklenili so, naj poslopje takoj zasede policija, naj takoj preišče ves položaj in kliče na odgovor Blumenherza.

Množica je bila tako presenečena nad nenadnimi dogodki, da se ni ne navduševala nad izumiteljem ne jezila nad sleparjem. Prevzela jo je nova radovednost, obetala so se nova odkritja v skrivnostni preteklosti. Razhajala se je z novim pričakovanjem v srcu.

*

Tri mesece kasneje je bila ponovna razprava v za-devi nesreče v Rollandovem laboratoriju. Skoz ozke špranje skrivne preiskave je včasih posvetil kak žarek v časopisju, ravno dovolj, da javnost ni pozabila na zagonetni konec poleta. Vsaka še tako neznatna novica jim je drastila radovednost; zato ni čuda, da je vse napeto pričakovalo obravnave. Ker časopisje ni moglo naprej ustvarjati razpoloženja za eno stranko proti drugi, občinstvo ni vedelo, za koga naj se navdušuje, kdo bo junak te razprave, kdo njena žrtev. Previdni denarni krogi niso hoteli kar z nobenim imenom na dan, dokler se stvar dokončno ne razbistri. Še tega niso raz-trobili, kaj se je prav za prav zgodilo z Blumenherzom. Da je mrtev, tega pač niso mogli utajiti, a vse nadrob-nosti so zamolčali. In slednjič: kaj je en sam človek spričo čudovitega poleta, ki so se o njem razpisovali časniki na dolgo in široko še dolgo dolgo po razburljivih dneh? Polet je bil kar skoraj brezoseben. Nekateri časniki so pač prinesli podobo Anny, ki je vodila gon-dolò, ali nihče ni vprašal, zakaj in čemu ženska, kdo

prav za prav je ta ženska. Alfred je izginil pod policijsko nadzorstvo, prav tako Erwin, Stower je pa bil tako preneznaten, da bi se bil kdo zmenil zanj. Njega, ki bi bil znal dati vsemu poletu značaj osebnega zmago-slavlja, Simona Blumenherza, ni bilo. Coonington in tovariši pa so z denarjem znali usmeriti pisanje časopisov v mirno brezosebno poveličevanje tehnike.

Preiskava pa je medtem mirno razmotavala sleparijo. Alfredove in Erwinove izpovedi so se lepo ujemale, čeprav so bile podane popolnoma neodvisno. Največjo težavo je premagalo Stowerjevo pričevanje o listkih, ki so bili Alfredu tako usodni, a Blumenherzu tako krvavo potrebni, zakaj tudi to je dognala preiskava, da je Simon poslal starega Rollanda po listke na sodišče. Konci filma, ki so jih našli v stanovanju, so sicer kazali sled v sleparijo, ali do konca je niso mogli pojasniti. Bilo je vsem jasno, da je moral biti posnetek narejen malo pred nesrečo, a kdaj, tega nihče ni prav vedel. Vsak dan je odkrival nove in neverjetne podlosti v Blumenherzovem poslovanju. Služkinja je s svojim pričevanjem pokazala sled za hipnotizerjem Viktorjem in s tem je bila tudi do konca pojasnjena Simonova zločinska nakana z Alfredom, ki je nje žrtev postal slepar sam. Ob vseh teh razkritjih so bili denarniki in sodniki sami veseli, da nimajo opraviti z živim sleparjem.

Najteže pa je bil prizadet ubogi Powel. Denar ga je bil zapeljal, da je nasedel soščolcu in ga premotil do zločinskih dejanj. Alfred je sicer prizanašal z razkrivanjem vseh podlosti, a moral je marsikaj povedati, da se je mogel oprati obtožbe, kakor da je on pripravil upor v ječi. Ko je Powel videl, da je Alfredova nedolžnost neizpodbitno dokazana, ga je premagala stara plemenitost: skrušeno je priznal vso svojo krivdo. Bil je kajpak obsojen in ob službo, a Alfredu se je zasmilila njegova številna družina, zato jo je po oprostitvi preskrboval on.

Ob nabito polni dvorani se je vsa ta težka preteklost razkrila javnosti, še enkrat so časopisi imeli ob tej nesreči slastne dneve pretresljivih novic. Tudi pri tej

obravnavi je profesor Colle nastopal kot zagovornik. Ponosno in zmagoslavno je navezal na svojo prvotno trditev in podal dokaze, ki jih pri prvi razpravi zaradi Alfredove plemenitosti ni mogel.

Teden dni so glodali časopisi ob tej veliki razpravi, teden dni dopolnjevali zgodovino poleta, poveličevali prave izvršilce in se zgražali nad Blumenherzom. Mesec dni kasneje pa se je nad velikanskimi stavbami pokazal nov napis:

ROLLAND & KRAUS.

Družba sv. Mohorja ima v zalogi še tele Slovenske Večernice

	Cene za ude		Cene za neude	
	broš.	vez.	broš.	vez.
7. zvezek: Deteljica. (Janez Cigler.) 4. izdaja	6.—	12.—	8.—	16.—
17. zvezek: Mati božja dobrega sveta. Povest iz časov turških bojev iz 16. stol. Druga izd.	6.—	12.—	8.—	16.—
19. zvezek: Perpetua. (A. Lesar.) Tretja izdaja	6.—	12.—	8.—	16.—
29. zvezek: Izdajavec. (Slemenik.) Zgodovinska povest iz turških časov. Druga izdaja . .	6.—	12.—	8.—	16.—
38. zvezek: Miklova Zala. (Dr. Jakob Sket.) . .		12.—		16.—
41. zvezek: Življenje svetega očeta, papeža Leona XIII., pesmi, povesti, zgodovinske kratkočasnice in drugo	—	12.—	—	16.—
42. zvezek: Na krivem potu. (Povest.) Potopisne črtice iz Italije in drugo	6.—	12.—	8.—	16.—
49. zvezek: Vas Kôt. (Povest, spisal Žaljski.) Zaklad. (Povest, spisal Koder.) Pesmi. itd.	6.—	12.—	8.—	16.—
50. zvezek: Boj za pravico. (Dr. Fr. Zbašnik.)	9.—	15.—	12.—	20.—
51. zvezek: Dr. Jožef Muršec. (Vrbanov.) Strašen božični večer. (Žaljski) in drugo . .	6.—	12.—	8.—	16.—
52. zvezek: Nehvaležen sin. (Malograjski.) Krivica in dobrota. (Igra v 3 dej.) in drugo	6.—	12.—	8.—	16.—
53. zvezek: Bog ga je uslišal. (Milovršnik.) Ne vdajmo se! (Humoreska) in drugo	6.—	12.—	8.—	16.—
55. zvezek: Miklova Lipa. (Spisal Malograjski.) Rotijin Blaže. (Povest) in drugo	6.—	12.—	8.—	16.—
57. zvezek: Pošteni ljudje. (Kostanjevec.) Nesrečnež. (Povest, dr. A. Medved) in drugo	6.—	12.—	8.—	16.—
58. zvezek: Uporniki. (Ivan Lah.)	9.—	18.—	12.—	24.—
59. zvezek: Kovač in njegov sin. (Dovič.) Kako je Jaka kupoval kože (šaljiva dogodba)	6.—	12.—	8.—	16.—
60. zvezek: Življenja trnjeva pot. (Kostanjevec.)	6.—	12.—	8.—	16.—
62. zvezek: Pisana mati. (Zbašnik-Malograjski.)	—	15.—	—	20.—
68. zvezek: Novo življenje. (J. Kostanjevec.) Gozdarjevi spomini. (Kostanjevec) i dr.	6.—	12.—	8.—	16.—
72. zvezek: Krācen denar. (dr. I. Šorli.) Sejmski tatje. (Milčinski.) Polje. (Črtica, I. Dornik)	3.—	9.—	4.—	12.—
73. zvezek: Sorodstvo v prvem členu. (I. Šorli.)	3.—	9.—	4.—	12.—
74. zvezek: Takšni so. - Begunka. (Fr. Detela)	9.—	18.—	12.—	24.—
75. zvezek: Peter Pavel Glavar. (Ivan Pregelj.)	3.—	9.—	4.—	12.—
76. zvezek: Carski sel. (Jules Verne.) I. del . .	6.—	12.—	8.—	16.—
77. zvezek: Carski sel. (Jules Verne.) II. del . .	6.—	12.—	8.—	16.—
78. zvezek: V graščinski jarmu. (Fr. Jaklič.)	6.—	12.—	8.—	16.—
79. zvezek: Peklena svoboda. (Fran Jaklič.) . .	6.—	12.—	8.—	16.—
80. zvezek: Vest in zakon (dr. Fr. Detela) in Strici (F. S. Finžgar)	9.—	18.—	12.—	24.—
81. zvezek: Višarska poljana. (N. Velikonja.) . .	12.—	18.—	16.—	24.—
82. zvezek: Domačija ob Temenici. (I. Zorec.)	9.—	15.—	12.—	20.—
83. zvezek: Umreti nočejo. (Dr. Ivan Pregelj.)	12.—	21.—	16.—	28.—
84. zvezek: Stražnji ognji. (France Bevk.)	12.—	21.—	16.—	28.—
85. zvezek: Beli menihi. (Ivan Zorec.)	12.—	21.—	16.—	28.—
86. zvezek: Izobčenci. (Matija Malešič.)	—	18.—	—	24.—
87. zvezek: Stiški svobodnjak. (Ivan Zorec.) . .	12.—	21.—	16.—	28.—
88. zvezek: Stiški tlačan. (Ivan Zorec.)	12.—	21.—	16.—	28.—
89. zvezek: Lovrač. (Plestenjak Janez.)	9.—	18.—	12.—	24.—
90. zvezek: Iznani menihi. (Ivan Zorec.)	12.—	21.—	16.—	28.—

Naročila izvršuje

D R U Ź B A S V. M O H O R J A V C E L J U

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

COBISS

00000075569

